

KT
2/dec 82

HEL
SMASSE
nley Rosenberg

Reichiansk enkeltterapi, se s
de 3

SPIRITUEL UDVIKLING

hvad er spiritualitet,
kosmiske kræfter og
karma?
d. 9.1.-16.1.83

JULEDEPRESSION?

1 dages workshop med transaktionsanalyse, fotoanalyse
Kommunistisk Tidsskrift
Udgivet af Kommunistisk Arbejderparti

Finn Kunze, psykoterapeut, udd. i USA
Ring efter program: 03-62 56 55

tilbyder dig
at klare dine pro-
blemer. Honorar-
frie prøvetimer. Ufor-
bindende. Finn Mol-
ler 01-232434

Uddannelse til yogalær
og healer starter den 3. jan.
1983.

Private behandlinger: intu-
itiv massage, healing, fjern-
healing, diæt, mineral- og
vitaminoterapi.

Kreativt Energi Center
D.H.I.A.
Tlf. 01-756878

Gestaltorienteret familie- og gruppeterapi

For par og enkeltpersoner
der har og oplever psy-
sønlige problemer.
Tid: 13.16.12

Sted: Kursuscenter Skovly
ved Odder.
Pris kr. 850, incl. logi.

**YOU AIN'T
GOT NOTHIN'
BUT THIS
BLOODY
FUCKING
DAY**

Har du problemer med at klare dine problemer. Honorarfri uforbindende prøvetimer. Finn Moller 01-232434.

GURDJIEFF — OUSPENSKY
FJERDE VEJ SKOLE
på Gurdjieffs og Ouspenskys
teori, optage-

CAL & NORMA

medles, bange?
din chef dig?
it seksualliv
agt?
du for noget?
har du brug
for T. Kiddes
bog-

Krop

En udvikling

ved Henrik Vol-

ved Henrik Vol-

24.11.82

134

**TEMA:
MARXISMEN OG TERAPIERNE**

Pris 15,00 kr.

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

3260896376

ISSN 0105-1905

KT

redigeres af et kollektiv.
Ansvarshavende redaktør
er Fleming Colstrup.
Udgives af Kommunistisk
Arbejderparti,
Studiestræde 24,
1455 København K.
Tlf. 01-14 42 66,
svarende på alle hverdage
fra kl. 13-16.
KT trykkes på Eksskolen.
Udkommer 8-10 gange
årligt. Pris i løssalg
kr. 15,-. Abonnement
nr. 3-5 kr. 45,-
Abonnement nr. 3-9
kr. 105,-. Indsæt
beløbet på giro
7 08 94 65, KT
Studiestræde 24, 1455 K.
Angiv de ønskede numre
under »meddelelser til
modtageren«.

KAP

Kommunistisk
Arbejderparti,
Studiestræde 24,
1455 København K.
Tlf. 01-15 21 33, svarer
alle hverdage fra 13-16.
KAP-Århus,
Røllikevej 19
8240 Risskov.
Tlf. 06-17 32 80.
Partiets øvrige lokalafde-
linger kan kontaktes via
kontoret i København.

»Den Røde Tråd«

Udkommer ca. 1 gang om
måneden med nyheder
om KAPs arbejde. Du kan
abonnere på »Tråden«
ved at indsatte et beløb
på giro 3 25 83 27,
KAP, Studiestræde 24,
1455 K. Husk at skrive
»Den Røde Tråd« i
rubrikken med »medde-
lelser til modtageren«.
Pris kr. 30,- pr. halvår.

KT

I DECEMBER '82

- **Bevægelsen, der blev væk?**
Benito Scocozza skriver om udviklingen i »den inter-
nationale kommunistiske bevægelse« efter den kinesiske
anerkendelse af det franske kommunistparti. side 3

TEMA: MARXISMEN OG TERAPIERNE

- **Med Freuds ånde i nakken** — en beskrivelse af
udviklingen fra de politiske '70ere til de inderlige
'80ere. side 8
- **Psykiatrisk hjælp — 25 øre** — Du kender navnene fra
Informations annoncer, men hvad går de mange terapier
ud på — og hvor fører de hen. side 11
- **Narcissisme** — en gennemgang af tidens debat om
Narcissisme-begrebet. side 19
- **Støt Solidarnosc** — fotoudstilling om begivenhederne
i Polen. side 21
- **Schlüters redningsplan** — om hvordan heller ikke Schlüter
kan løse uløselige modsætninger. side 22
- **Et folk uden land** — anden del af artiklen om
Palæstinas historie. side 24
- **Oprør og mådehold** — om begivenhederne i Polen og gode
råd fra en bekymret dansker. side 28
- **Löntagarfonder** — ØD i Sverige inden '85? side 30
- **Fingeren til systemet** — om BZ-brigaden. side 32
- **KU marcherer igen** — de går ikke med skrårem og
støvler, men det ligner. side 34
- **Sørøvere, admiraler og overenskomst-**
forhandling. side 37
- **»En alternativ økonomisk politik«** — om
SF's udspil. side 40
- **Eliten?** — Det klarer Team Danmark
og Carlsberg. side 42
- **Begær din næste** — om kærlighed, frisind og
kapitalisme. side 44
- **Nyt fra KAP.** side 47
- **Alfa Foto i december.** side 48

Bevægelsen der blev væk?

LEDEREN AF FRANKRIGS kommunistiske Parti Georges Marchais besøgte i midten af oktober Kina. De udtalelser, der blev fremsat i forbindelse med dette besøg, var interessante, omend ikke overraskende. Generalsekretæren for Kinas kommunistiske Parti (KKP) Hu Yaobang erklærede, at forholdet mellem det franske og det kinesiske parti nu var blevet normaliseret efter en beklagelig afbrydelse, der havde varet 20 år.

Da man nu ved, at det franske parti — efter en kortvarig flirt med eurokommunismen — altid har stået last og brast med det sovjetiske moderparti, kunne man med rette spørge, om normaliseringen af partiforbindelserne mellem Paris og Beijing var en slags overture til at forbedre forholdet mellem det kinesiske og det sovjetiske parti.

Meget tyder på, at dette var tilfældet. Marchais berettede, at kineserne var kede af den kraftige kurre, der var kommet på den sovjetisk-kinesiske tråd, og de gjorde opmærksom på — med Hu Yaobangs ord —, at Kina ikke i mange år havde udtalt sig om den sovjetiske indenrigspolitik, — »og sådan skal det være,« skal Hu have tilføjet.

HU HAR DA også ret.

Mens KKP i 60'erne skarpt kritiserede udviklingen i Sovjetunionen og konkluderede, at kapitalismen var genrejst i det tidligere socialistiske land, og mens Mao Zedong brugte Sovjetunionen som et skræmmende eksempel på, hvad der ville være sket, hvis et kommunistisk parti slog ind på den kapitalistiske vej, så forstummede kritikken af Sovjetunionen, især efter Maos død.

Dette gav sig også udslag i den måde, KKP karak-

teriserede den sovjetiske udenrigspolitik på. Hvor man fra 60'ernes slutning, især efter den sovjetiske besættelse af Tjekkoslovakiet, med udgangspunkt i opfattelsen af Sovjetunionen som værende et statskapitalistisk samfund kaldte denne udenrigspolitik for 'socialimperialis-

Georges Marchais og Hu Yaobang — forbindelserne mellem det franske og kinesiske kommunistparti er nu normaliseret.

tisk', blev det fra midten af 70'erne mere og mere almindeligt, at man nøjedes med at kalde den sovjetiske udenrigspolitik 'hegemonistisk'.

Ud fra nære erfaringer langs den sovjetisk-kinesiske grænse, i Kampuchea og i Afghanistan folte Kina sin nationale sikkerhed truet. Moskva stræbte efter 'over-

herredømme', efter hegemoni. De sovjetiske ledere ville gerne have en Husak anbragt i Beijing.

Derfor mente kineserne, at Sovjetunionen var den farligste supermagt, og truslen fra vest skulle opvejes gennem et allianceagtigt samarbejde med USA. Altsammen god, traditionel international politik for at sikre det store lands eksistens.

Men alt imens KKP skældte ud på den sovjetiske aggressionspolitik, åbnede det køkkendøren på klem med henblik på en fremtidig genrejsning af det gode forhold til det sovjetiske parti. Og naturligvis kan et sådant forhold mindske presset på Kina og opveje ulemperne ved en — som det jo har vist sig — særdeles skrøbelig alliance med USA.

AL T DETTE ER SOM SAGT led i et internationalt spil, i et lands sikkerhedspolitik. Men det bemærkelsesværdige er, at der er forskel på spillet over for Sovjetunionen og USA. Der er vist ingen i KKP's ledelse, der ville drømme om at antyde, at der skulle oprettes partiforbindelser mellem KKP og Reagans republikanske parti. Og når det drejer sig om kritik af andre landes indre forhold, sker det da også med jævne mellemrum, at den amerikanske samfundsorden bliver set gennem kritiske, angiveligt antikapitalistiske briller.

Men i forholdet til Sovjetunionen er billedet altså et andet. Sovjetunionen kaldes ikke længere kapitalistisk, og i et samfund, hvor demokratiet sandelig har visse rammer, er der tilsyneladende ikke plads til, at én eneste kineser skriver én eneste artikel i ét eneste blad, hvori han eller hun fastholder kritikken af de indre sovjetiske forhold. — Og et muligt resultat af denne attitude? Genoprettelsen af partiforbindelser mellem SUKP og KKP! Polemikken fra 60'erne glemt og begravet. Et kedelig mellemspil afsluttes. Måske bliver forholdet ikke brændende varmt, måske tales der fortsat om visse ideologiske uoverensstemmelser, og måske kommer det hele til at blive mere formelt end reelt, men den kendsgerning vil dog stå tilbage, at KKP *anerkender* SUKP som værende et *kommunistisk* parti. Ligesom det nu har anerkendt det franske parti.

MARCHAIS-BESØGET I KINA og overhovedet KKP's forhold til de partier, det engang så kraftigt tog afstand fra, er blot et af mange led i afviklingen af det, man engang kaldte den 'internationale marxist-leninistiske bevægelse'.

Vi kan pege på mange udviklingstræk i den indre kinesiske udvikling, som gør KKP's netop optrukne politik forklarlig. Samfundsmønstret i Kina ligner mere og mere det samfund, som KKP i 60'erne kaldte kapitalistisk.

Men det er ikke denne artikels ærinde at analysere den kinesiske udvikling. Når det trækkes frem, skyldes det det forhold, at det var Kinas kommunistiske Partis opgør med 'den moderne revisionisme', hvis fornemste talsmand var det sovjetiske parti, der rundt i verden inspirerede til brud med de Moskva-tro partier og til dannelsen af nye marxist-leninistiske partier.

Det var ikke noget tilfælde, at disse partier blev kaldt 'maoistiske' folkemunde. Og at vort eget parti og dets forgænger, Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister (KFML), i danske folkemunde blev kaldt 'kineserne'.

For vort parti er et barn af bruddet mellem KKP og SUKP, et barn af KKP's polemik mod SUKP.

Ledetråden i den kinesiske kritik af Sovjetunionen blev også ledetråden i ml-partierne: Ingen kompromis'er med imperialismen, fastholdelse af socialismen gennem klassekampens fortsættelse også efter den socialistiske revolution, afvisning af den fredelige overgang til socialismen som de kommunistiske partiers strategi, fastholdelse af partiet som en levende organisme, der henter kraft gennem vekselvirkning med bevægelsen og bevægelserne i samfundet, og som selv udvikler sig gennem en stadig indre kamp.

EEN TING VAR IMIDLERTID den grundlæggende inspiration, vi kunne hente i den kinesiske kritik af SUKP. En anden ting var at forvandle den til noget mere livsnært, at gøre teorien nærværende dér, hvor man selv virkede. I vor egen danske sammenhæng var DKP en god negativ læremer. Dets mekaniske og næsten maniske sovjettroskab hjalp os til at sige: Nej, vi vil ikke repetere DKP's unoder. Vi vil analysere selv, tænke selv og endog tillade os at være kritiske og skeptiske over for partier og lande, vi ellers solidariserer os med.

Men selv om vi fastholdt denne selvstændighedslinie, skal vi ikke bruge hukommelsens ofte bortrationaliserende metode og glemme, at det ind imellem faktisk var så som så med selvstændigheden. Vi fortængte f.eks. den besværlige side ved det kinesiske opgør med SUKP, at det også indeholdt et forsvar for Sovjetunionen i Stalin-tiden, at det indebar en sær alliance med Albaniens Arbejds Parti, at det — omformet på kinesisk praksis — førte til gudedyrkelse af Mao og en nærmest Orwell'sk ensretning af det kinesiske folk.

Hele denne opportunistiske fortrængning havde sine øjeblikkelige fordele: Kina var som følge af kulturrevolutionen blevet en populær størrelse inden for den venstrefløj, som også gav vor egen bevægelse næring fra slutningen af 60'erne. men opportunisme er og bliver opportunisme — og straffen skal nok melde sig.

Og det gjorde den også. Med det ene øksehug efter det andet. Det manglende opgør med Stalin og Stalin-tiden skræmte mange fra at slutte sig til os. Vi var forbandet dårlige til at forklare folk, at i hovedsagen havde Stalin-tiden været god nok. Og af gode grunde, for Stalintidens uhyrligheder kan ikke forsvares.

Så kom Maos død og — efterhånden — omsvinget i det kinesiske partis politik. Fra at være én af historiens mest strålende revolutioner blev kulturrevolutionen erklæret for den største nedtur for Kina. Og i kølvandet på det kinesiske opgør med kulturrevolutionen fulgte den teoretiske afblessning af klassekampen som værende den indre drivkraft under socialismen.

NOGENLUNDE SAMTIDIG kom bruddet mellem Kina og Albanien. Ved i denne strid at vælge Kinas side, valgte vi i realiteten vor egen side. For hovedpointen i den albanske linie var en massiv og samtidig ekstrem forrøvelset sektorisering, der blot var et tyndt lag fernis over den supernaturalistiske politik, som skal holde liv i en lederlike, der ellers gør sig bemærket med en mafialignende undertrykkelse af sit eget folk.

Det var rigtigt — og befriende — at tage afstand fra det albanske partis ydre og indre politik. Og det var netop

befriende, for også vort partis broderlige forhold til det albanske parti havde haft som forudsætning, at vi fortrængte et ubehag ved den albanske monolit, en fortrængning, der ikke kan fri os for medansvar.

Men uanset opportunismen gav øretæver, står dog det forhold tilbage, at denne opportunisme var udtryk for en nedenunderliggende skepsis over for, hvad 'vennerne' var for nogle. Nok opfattede vi os som en del af en international ml-bevægelse. Men vi havde vore tvivl, og selv om vi i en periode skjulte denne tvivl bag en opportunistisk maske, så var tvivlen der trods alt, og det kom os til gode.

For på det tidspunkt, den skrøbelige internationale ml-bevægelse begyndte at slå revner, evnede vi at bruge vores tvivl til at undgå den skæbne, som blev de fleste ml-partier og -organisationer til del: Nemlig tilintetgørelsen eller den sekterske farses.

Ikke desto mindre betød denne tilintetgørelse eller en række partiers flugt ind i den albanske ørken, at det image af international bevægelse, som trods alt havde eksisteret, ikke mindst i årene lige før og lige efter 1970, forsvandt. Som parti mistede vi — for at bruge et modeudtryk — vor internationale 'identitet'. Hvor vi før havde sejlet på det oprørte hav sammen med andre skuder og trøstet hinanden med, at vi ved at holde sammen nok skulle formå at bygge større og solidere skibe, så sejlede vi nu alene på et uoverskueligt og oprørt hav. Og den kinesiske supertanker gav os ikke længere læ.

Kaster vi blot et blik på de europæiske lande, vil vi hurtigt få bekræftet, at ml-bevægelsen blev væk. De 'maoistiske' toner fra maj-oprørets Frankrig er forstummet i smågruppesplid og -sektarisme; den duft af maoisme, der fandtes i Italien, er forsvundet, og de ansatser til en ml-bevægelse, der fandtes, er endt som dagligstueklipper.

I Vesttyskland nedlagde det stærkeste af ml-partierne sig selv! I Holland beskæftiger den ml-organisation, der engang var stærkest, sig med psykologiske teorier. I England er nogle marxistisk-leninistiske grupper ved at reorganisere sig. Tyndt. Mere end tyndt.

Og hvordan med Norden?

ML-BEVÆGELSEN I DANMARK, Sverige og Norge var engang en relativ stærk politisk kraft. Og vi evnede at forene os i et regionalt samarbejde, som også inddrog Færøerne, Island og Finland. Vi udsendte efter en fælles konference i januar 1975 et i det store og hele udmærket fællesdokument 'Norden mellem supermagterne', som retter brodden mod de to supermagter, og som understreger nødvendigheden af at bekæmpe reformisme og revisionisme.

Men den nordiske ml-bevægelse blev som alle andre dele af den internationale bevægelse suget ind i den store splittelsens skypumpe. Den finske ml-organisation smadrede sig selv gennem indre kampe og intriger og er — så vidt vi ved — endt som en minigruppe, der lomme-psykologiserer sig selv, finnerne og verden.

I Island er ml-bevægelsen blevet stærkt svækket og har næppe nogen indflydelse. På Færøerne skiftede man hest over en nat og forsvare idag til stor fornøjelse for almindelige færingers Albaniens standpunkter.

Og Sverige? Det engang så stærke SKP, der mere eller mindre var de øvrige nordiske ml-organisationers for-

billede, er endt i favnen på Palme! SKP opfordrede ved det nys afholdte svenske rigsdagsvalg folk til at stemme på Socialdemokratiet!

I Norge har AKPml — trods betydelig medlemsfralfald — holdt skansen som et venstrefløjsparti, der trods dets talmæssige og stemmemæssige lidenhed fungerer som en vis magtfaktor i norsk politik. Trods uenigheder om enkelte spørgsmål har KAP og AKPml ikke mindst det til fælles, at begge partier lægger hovedvægten på den selvstændige orientering. Så vi synes, at der i hvert fald er to skuder, der sejler nogenlunde samme vej på det oprørte hav.

DET ER KLART, AT FORSVINDER det internationale underlag for et parti, der er opstået ud af en international teoretisk og politisk konflikt, må resultatet uomgængeligt blive usikkerhed og vildrede, selv om underlaget i virkeligheden altid har været mere end frønet.

Skal KAPs problemer i de senere år, herunder det betydelige medlemsfralfald, forstås, må det bl.a. ses i denne sammenhæng. Det er ikke kun krisen, som også har revet tæppet væk under andre dele af venstrefløjen, der har ført til vort partis krise. Den internationale baggrund har skubbet godt til det væltende læs.

Og spørgsmålet er så, om læsset er væltet helt. I en periode rejstes der i partiet tvivl om KAPs eksistensberettigelse. Er der overhovedet plads til det? Er det ikke en forældet, ensom størrelse, der fortvivlet hænger sig fast i en eksistensberettigelse, som det engang har haft, men ikke længere har? Var vi andet end et af mange modefænomener, som opstod som følge af en mere eller mindre ægte international strid, og som fik et midlertidigt opsving, fordi vi kunne nasse på det almindelige opsving for venstrekræfterne i begyndelsen af 70'erne — et opsving, som nu er forbi.

Det var næppe tilfældigt, at vort partis størrelse og indflydelse toppede, samtidig med at VS toppede. Vi hentede næring fra samme jord. Og vil vi da ikke visne på samme måde som VS visner?

KAP står ikke idag over for et gennembrud. Men til vor egen glædelige forundring opdager vi — efter at stride og ofte meningsløse indre storme har lagt sig —, at partiets hele syn på udviklingen i verden og i Danmark mere og mere står sin prøve, og at partiet evner både at orientere sig jordnært og udvikle en politik, der indeholder rigtige svar.

NETOP I DETTE EFTERÅR får vi det mest eklatante bevis på, at modsætningerne omkring regeringsmagten i første række genspejler modsætningen mellem forskellige fraktioner inden for borgerskabet, og at den mobilisering, de store demonstrationer er udtryk for, er en centreret klods, arbejderklassen taber over egne tæer, såfremt det lykkes socialdemokraterne og deres sf'ske, dkp'ske og desværre også i stor udstrækning vs'ske eftersnakkere at få bevægelsen sporet ind i et pres for at få Schlüter erstattet af en socialdemokratisk regering.

Netop i disse år får vi stærkere og stærkere beviser for, at Sovjetunionen er den farligste og mest aggressive supermagt, og vi oplever, at vores forsvarspolitiske tanker breder sig.

I vores indre diskussioner i partiet evner vi at bruge teorien om klassekampens fortsættelse under socialismen til at belyse ikke alene de forventninger, vi må have til en dansk socialisme, men også til at cementere vores opfattelse af den revolutionære vej til socialismen, uanset vejens længde.

Og i udviklingen af en faglig politik formår vi at tillempe vor forståelse for, at klassekampssituationen er ugunstig for arbejderklassen, så vi f.eks. ikke falder på halen for det sidste og sf-dkp-vs'ske paradekrav om 35 timer med fuld lønkomensation og uden tempoopskrumning nu og her.

Og fletter vi alle disse indsigter sammen, kan vi danne et mønster, der er sammenhængende og i overensstemmelse med de grundlæggende landvindinger, vi gennem årene har nået i studiet af den internationale og nationale virkelighed.

Partiets forsiggende programdiskussion er ved at skabe dette mønster, denne ajourføring af vor strategi ud fra vort teoretiske grundlag.

MEN VI SYNES, VI ER FOR FÅ til at udnytte al denne 'klogskab' — og også til at tilvejebringe den. Vi ved godt, at kortsynede kræfter underholder os med,

at tiden for 'partierne' er forbi. Nu er det 'bevægelserne', det gælder, siger de, idet de ganske glemmer, at også bevægelserne er svage, og at der iøvrigt altid har været en nær sammenhæng mellem venstrepartiernes styrke og bevægelsernes styrke.

Vi ved også godt, at den internationale ml-bevægelses krakelering har ført til mismod. Og vi ved endelig ligeså godt, at højrebølgen slår hårdt.

Men skal man tage stilling til, om et partis samlende, vejledende analyse og politik er noget værd, om man skal have et sådant parti eller ikke, om spontaneiteten kan erstatte målrettetheden i en tid, hvor så mange skumle kræfter målretter i den gale retning, må man se på dette partis politik.

Og dette skal også være et memento til mange af dem, der forlod vort parti som følge af diskussioner, som vel ikke bare I, men også vi idag synes uendeligt underordnede det behov, der findes for at forenes omkring den tidssvarende og perspektivrige politiske linie, der netop nu er ved at slå rod i et livligt diskuterende KAP, og hvis grundlag er skabt af de, der gik, og af os, der er tilbage, i fælleskab.

Benito Scocozza

YOU AIN'T GOT NOTHIN' BUT THIS BLOODY FUCKING DAY

Vi har ladet Janis Joplins ord fra slutningen af flower-power-dagene danne overskrift til de følgende siders tema.

Blomstertidens sammenbrud dannede samtidig optakt til et tiår hvor den organiserede politiske aktivitet kom i højsædet.

Den søgende, romantiske drøm om »all you need is love« holdt ikke overfor de barske realiteter.

Sammenbruddet gav masser af tabere, men samtidig gav det et skub til en videnskabelig undersøgelse af hvilke modsætninger der skaber den kapitalistiske elendighed og til organiseret arbejde for grundlæggende forandring. Marxismen blev — trods forvridninger og forvanskninger — det fælles teoretiske udgangspunkt for en generation af oprørere og den organiserede venstrefløj fik vind i sejlene.

Nu er et tiår forbi og Janis Joplin er igen aktuel.

Som det gjaldt for '60'ernes blomsterdage, sådan har også store dele af '70'ernes venstreorienterede opsving vist sig båret mere af romantik end realitetssans. Mens krisepolitikken underminerer '70'ernes landvindinger lyder parolen igen fra flere og flere: Du har kun ét liv.

Kollektivt, målrettet indsats for en bedre fremtid indstattes af individuelle forsøg på et bedre liv her og nu.

Jo, der er en forklaring på at vi i disse år oplever et kollosalt opsving for allehånde »behandlings«-tilbud. Og igen må vi som revolutionære erkende sandheden i gamle Maos

parole om at gå imod strømmen.

Tendensen til at søge individuelle årsager og løsninger på samfundsskabte problemer er i sin konsekvens reaktionær og samfundsbevarende — kræfterne fjernes fra det kollektive arbejde for at hindre yderligere forringelser og lægge grunden for afgørende forandringer.

Og hvorfor så ofre så mange sider i et *kommunistisk* tidsskrift på at analysere og beskrive terapiformer og psykologiske forklaringer på fænomener som grundlæggende er resultatet af den kapitalistiske produktionsmåde?

Vi har i redaktionen haft to indfaldsvinkler til emnet.

For det første er det en kendsgerning at endog meget store dele af traditionelt progressive kredse idag dyrker terapierne og de individualiserede forklarings-modeller.

Og hvis vi ikke skal nøjes med at afskrive disse mennesker som »hoppet på en borgerlig vogn«, så må vi være istand til ikke bare at give en overordnet samfundsmæssig forklaring på hvorfor interessen blomstrer idag, men også gå ind i en konkret debat om hvorfor de enkelte terapiformer og psykologiske teorier går galt i byen.

Den anden årsag er, at selvom terapierne indgår i en samlet reaktionær tendens, så er der bestemt ingen grund til derfor at afvise nye behandlingsformer.

Kapitalismen skaber konstant såvel fysisk som psykisk sygdom. En del af os bliver — lidt kortere eller

længere tid — slået helt omkuld. Og os »raske«? Hvor mange af os kan analysere vores reaktionsmønstre og fysiske tilstand og slutte med konklusionen: Helt på toppen og 200 pct. beredt på at kaste mig ind i kampen for socialismen uden forstyrrende hovedpine/hæmninger/aggressioner...?

Og hvornår vokser de irriterende forstyrrelser til et omfang hvor vi får behov for behandling af den ene eller anden slags? Tja, nok hører vi til de rene og ranke, men tallet for hvor mange danskere som på et eller andet tidspunkt får behov for psykisk assistance stiger alligevel i et omfang så vi (om ikke andet så for de andres skyld) har pligt til også at forholde os til hvad der kan gøres ved det — også inden vi får socialisme og et grundlag for at få fjernet årsagerne til sygdommene.

Og hvis vi fortsat holder os til de psykiske »forstyrrelser«, så er der ingen grund til at føle sig tryk ved den etablerede psykiatri. Mange af de nye behandlingsformer lyder (og mange af dem er også) mere end mystiske. Men vildskud i nytænkning skal vel ikke føre os til et forsvar for elektrochock og små blå piller som bare holder folk i ro?

Som sædvanlig er virkeligheden kompliceret og vores opgave må være på en og samme tid, at bekæmpe tidens tendenser til individualisering af problemer og løsninger og at anerkende at kapitalismens følgesygdomme har et omfang som gør det nødvendigt også at arbejde med individuelle løsninger.

Med Freuds ånde i nakken

— om selvudfoldelse og klassekamp

Af: MERETE NORDENTOFT

Jeg skal forsøge at beskrive de skiftende tider i det kulturelle miljø i det sidste tiår. Jeg skriver om det skift, jeg har set og det ser helt sikkert anderledes ud fra et husmandssted på Lolland eller en rutebilstation i Smørum Nedre. Det handler med andre ord om venstrefløjen og miljøet omkring KAP i København.

I 75-76 oplevede KAP en stor medlems- og sympatisertilstrømning. Dengang var det »in« at være politisk engageret og det var »in« at være så radikal som muligt. På venstrefløjen var der en stadig konkurrence om at være mest radikal og en heftig diskussion af hvad det ville sige at være radikal. At være de mest realistiske var knap så eftertragtet.

I Informations »tid og sted« spalte kunne man læse om et væld af politiske møder, om støttekomiteer til fordel for overenskomststridige strejker, udstviste mexicanere, nedlagte børnehaver, osv. Indenfor kunsten herskede der en slags naiv, lidt romantisk amatørrealisme — (hvor det lyder fælt, sådan er det ikke ment) — hvor indholdet var det vigtigste, og hvor formen kunne tillades at være ufuldkommen.

Kunstnerisk flot blev der i Solvog-nens »Elverhøj« åbent, naivt og romantisk propaganderet for den socialistiske revolution med korsang. Indenfor kvindebevægelsen arbejdede man efter parolen »Gør det private politisk« og »Ingen kvindekamp uden klassekamp, ingen klassekamp uden kvindekamp«.

De naive 70'ere

Jo det politiske var vældigt moderne dengang. Til gengæld måtte de, der stillede store æstetiske krav til det kulturelle, færdes i lidt snævrere cirkler og føle sig generet af de politiskes evige råben op om, at kunsten formidlede et budskab, og at der ikke fandtes »ren« kunst uafhængig af politik.

Antipsykiatrien havde sine blomstringsdage i midten af 70'erne. »Hvem er de gale?« spurgte man: Er det de gale, eller er galskab en sund reaktion på et galt samfund? Kan de gale ikke kun blive virkeligt helbredt ved at bekæmpe det gale samfund, der gør folk gale? Eller hvem er det, der skal helbredes? Pædagogisk stod Tvindpædagogikken stærkt-kortfattet beskrevet med ordene: »Hold op med at skabe dig og kom med ud at grave — du kan hvad du vil.« Man skulle stille krav til hinanden og holde hinanden fast på de krav og støtte hinanden i at gennemføre hvad man havde besluttet.

Sådan husker jeg de politisk naive 70'ere, hvor KAPere og andre venstreorienterede troede at revolutionen lå om ikke omkring første gadehjørne så omkring det næste.

Nå men

det største problem ved 70'erne var at vi fik tærsk. Kamp efter kamp led nederlag, ethvert forsøg på nyorientering bankede hurtigt panden mod en mur. Reformismen var stærkere end vi havde regnet med og den økonomiske krise fortsatte ubønhørligt og grebet strammedes politisk, økonomisk, kulturelt og socialt.

Det indtryk krisepolitikken og de mange nederlag gjorde på venstrefløjen gav Solvognen meget fint udtryk for i deres forestilling »Det hvide slot«, hvor de to eneste der prøver at gøre opmærksom på radioaktive udslip og narkebagemænd bliver sat i spjældet efter at de forgæves har søgt at få folk i tale. Det var i efteråret 1980. Siden har jeg ikke set politisk teater, og det er vist ikke kun min egen skyld.

»Gør det politiske privat«

Her i slutningen af 82 er politik nærmest »out«. Ja nu har vi lige fået et sort kabinet, så nu er der lidt mere fart på, men ellers er politik blevet mere og mere umoderne. Slår man op i Informations spalter finder man flere reklamer for kurser i healing, meditation og psykoterapi end annoncer for politiske møder. Som en pige sagde til mig for nylig: »Alle mine venner er blevet religiøse. Hver gang de har et problem, tager de til Jylland for at snakke med en mand derovre, som fortæller dem hvad de skal gøre.« I kredse omkring den gamle kvindebevægelse får man til tider indtryk af, at de har byttet deres gamle parole ud og nu kører efter parolen: »Gør det politiske privat«, på den måde at forstå at alle de frustrationer, mindreværdskomplekser, angstfølelser osv. som påtvinges os af det kapitalistiske samfund med dets krigstrussel, forurening, arbejdsløshed, hakkeorden, hieraki og kønsrollemønstre, alle disse

frustrationer skal nu udleveres ved at man masseres af en healer, skælder ud på en stol, der forestiller ens mor eller skrider sin smerte ud i en kasse med sælpapir indvendigt. Det er hårde ord og måske også lidt for hårde. For hvem ved om der indenfor de eksisterende terapier vil vise sig at være elementer, der kan udvikles og bruges måske også på områder, hvor den traditionelle medicin og psykologi ikke slår til. For både medicinen og psykologien er jo langt fra fuldkomne både når det drejer sig om at helbrede allerede opståede lidelser og når det drejer sig om at give råd om hvad man kan gøre for at undgå dem i fremtiden. Det jeg nok så meget efterlyser er proportionerne. For man skal sgu være meget syg for at kunne tillade sig moralsk at koncentrere sig om at overvinde de traumatiske oplevelser i forbindelse med sin egen fødsel og ignorere at f.eks. 100.000 mennesker i Libanon indenfor det sidste halve år er blevet berøvet muligheden for at opleve andet end deres egen død. Spiller jeg nu tingene uretfærdigt ud mod hinanden? Må man nødvendigvis forøseme palæstinenserne for at koncentrere sig om sig selv? Vel ikke nødvendigvis men herfra hvor jeg står, synes jeg dog det ser ud som om, det er det, der

sker.

Kun ét liv

Hvor der i midten af 70'erne var tendenser til puritanisme, så er der ingen der nægter sig noget nu. Det er en selvudfoldelsens tid. Der er en parallell til hippiebevægelsens mest udsyrede og stofbejeste dage, hvor Janis Joblin sagde, hvad sandt var: »You ain't got nothing but this bloody fucking day.«

Jo folk får udfoldet sig noget. Der bliver spillet, sunget, danset ballet, malet billeder, dyrket kropsterapi og lyttet til musik som aldrig før. Formen har taget en betydelig revance i forhold til indholdet, hvad også var påkrævet hvis vi skulle holde ud at høre/se på det ret meget længere. Alligevel er det sigende at den venstreorienterede musik i 70'erne kunne levere lange tekster om kapitalismens udbytning med meget lidt melodi og et beskedent akkompagnement, mens 80'ernes musik vælter ud i hovedet på en med masser af akkompagnement og så måske et enkelt ords tekst, f.ek. »Plexiglas«. Samtidig med at formen tager revance, ændres indholdet også fra det åbne naive romantiske til noget mere selvbeskyttende, lukket og

såret, for de unge på 20.

De unge på 30 har skiftet deres ungdoms trobekendelsesmusik ud med noget mere følsom musik hvis tekstindhold nærmer sig Beatles fra før Sgt. Pepper. Hvis der er et politisk indhold i teksterne er det holdt på en arms afstand i kraft af en distancerende galgenhumor.

Bangkok og »de indre fjender«

Også på det kønspolitiske område er udfoldelse mere moderne end forstillelse. For mændenes vedkommende startede det med de bløde mænd, kørte så videre over Fodboldenglen hvor det blev gjort klart at mænd ikke var sådan at lave om på, for så at ende på et bordel i Bangkok, hvor man så frit kan udfolde hvad man længe har søgt at fortrænge.

For kvindernes vedkommende gik turen over det korte hår og murerbukserne i 70'erne, via de »indre fjender« i tidsskriftet HUG, hvor der blev gjort opmærksom på at den gamle kvindelighed trivedes forsvarende godt bag murerbuksefacaden, over i almindelig legitimering af, at nu ser kvinder igen ud som kvinder.

Det er en mig-og-mig tid. Jeg bilder mig ind at kunne se det på

tojet også. Hippiebevægelsens Jesusbeklædning udtrykte for mig noget af den åbenhed og kærlighedsideologi, der hørte bevægelsen til. Det moderne lædertøj og spidse støvler og stramme bukser er måske delvist inspireret af karneval, men jeg synes nu også jeg kan se noget aggressivt i det, så man for ret at bære det må gøre det med en nedladende spøtspøgelseslatter.

Freuds ånde

Nu er det de politiske der bliver trængt ind i snævrere cirkler og man føler Freuds ånde i nakken, når det efterhånden ligger i luften, at vi der bliver ved med at beskæftige os med politik lider af en slags kollektiv neurose, hvor vi fortænger vores egentlige drifter fordi vi ikke tør lade dem slippe løs, og så i stedet lader dem komme til udtryk i forkvaklet form i vores politiske arbejde, hvor vi søger selvbekræftelse i rollen som de store politikere. Denne rolle kan vi så bekræfte hinanden i ved opretholdelsen af en selvforherligende opfattelse af at vi altid er de mest fornuftige og konsekvente osv.

Elementer af kritikken kan være rigtig, for det er ikke altid let at holde sammen på sig selv og gøre det man vil og ville det man gør. Men *grundlæggende* kan KAPs virke ikke diskuteres med Freud fordi indfaldsvinklerne er uforenelige.

Freud mener såvidt jeg forstår det at mennesket i bund og grund er selvsk og ude af stand til at gennemføre uselviske handlinger af egen drift. De handlinger som skulle forestille at være uselviske er påtvungne den enkelte af samfundsnormerne og repræsenterer kun en fattig og forkvaklet erstatning for de virkelige drifter, sexualitet og aggression. KAPs forehavende må i den freudianske tankegang være helt ude af proportion med menneskets muligheder. Følgelig måtte f.eks. formålet med at støtte noget så fjært som palæstinenserne kamp være at styrke ens egen opfattelse af sig selv som en god kommunist, evt. sørge for at nogen ser at man støtter palæstinenserne, så man kan få den anerkendelse, som er den virkelige drivkraft i ens handlinger, og så udslipper man den konfliktfyldte bevidsthed om sine undertrykte drifter.

»En mening med livet«

Hvad er da meningen med livet. Mig bekendt eksisterer der ikke noget færdigformuleret marxistisk syn på liv og død, eller på psykologiske problemer i den forbindelse.

Marxismen beskæftiger sig først og fremmest med menneskene som klasser. Dermed være ikke sagt at man skal ignorere det faktum at klasserne består af enkeltpersoner, der fødes og dør og gør sig en masse overvejelser i den forbindelse. Men livssynet bliver meget nemt negativt defineret, som et forsøg på at forhindre lidelse. Hvad jeg kan se er at kapitalismen kvæler liv endnu før det er født, ønsker død over alle uproduktive »unødvendige«, sviner fremtidsmulighederne til ud fra det ene ønske om profitrov her og nu, forårsager krig og ødelæggelse og fjerner dermed for mange al fremtidig mulighed for selvudfoldelse.

Med disse linier lægger jeg mig meget tæt på den norske digter Rudolf Nielsen når han skriver i digtet »En mening med livet«:

For selv har du intet at håbe
lykken er ikke for dig
for fremtidens slægt skal du åbne
en bedre og lysere vej

Jeg kender en mening med livet
det er i de navnløse hær
at kæmpe for arbejderklassen
med tanke med sang og gevær

Opofrelse og selvudfoldelse

Hos Rudolf Nielsen eksisterer det enkelte menneske ikke som en person, der kan tillade sig at fortabe sig i overvejelser over sit eget velbefindende. Men det er da ikke opofrelse det hele? Det passer jo ikke, at lykken ikke er for dig og mig. Man kan jo den dag i dag trække vejret dybt og føle velvære helt ned i tæerne

Selvudfoldelse, som jeg har brugt som en slags overskrift for kunstnerisk, kropslig og psykisk udfoldelse, er en grundlæggende og god og nødvendig ting. Ligeså nødvendigt som det er at spise og sove, ligeså nødvendigt er det at bruge sin krop, opdage sine følelser og give udtryk for dem. Om ikke for at overleve fra i dag til i morgen, så på bare lidt længere sigt.

Selvudfoldelsen kan også ud over at holde liv i os selv, holde liv i vores drømme og ideer om et bedre

samfund og et bedre liv og dermed også levere nogle kræfter til kampen. Endelig vil jeg ikke afvise, at der i nogle af terapierne ligger nogle muligheder for at helbrede lidelser, som man idag ikke kan gøre noget ved.

»No future?«

Nå men hvad er der så i vejen med at selvudfoldelsen fejrer guldalder nu? Hvad skal alle de negativt ladede tillægsord i fremstillingen af selvudfoldelsen til for?

Jeg har to begrundelser.

Den ene er den meget tvivlsomme karakter nogle af terapierne har, hvor målet ikke længere bliver at få bedre hold på sig selv og blive bedre i stand til at erkende sine egne følelser og bearbejde dem og handle ud fra dem, men i stedet at blive bedre i stand til at forstå og indrette sig efter de overnaturlige kræfter der behersker ens liv. I kraft af det religiøse islæt får man ikke kræfter til bedre at tage ansvaret for sit eget liv — tværtimod — de tager ansvaret fra én.

Den anden begrundelse er, at jeg finder den rene jagt efter lykke for fersk og også forkastelig i betragtning af de problemer der findes i verden omkring os. Med fare for at stille idealer op som jeg ikke kan følge, så mener jeg at selvudfoldelsen bør tjene klassekampen. Vi bør spise, sove, synge, svømme, danse, gå i seng sammen og kontakte vores kosmiske jeg for bedre at kunne kæmpe klassekamp. Man må bare håbe at der bliver 5 minutter tilovers, når vi er færdig med alt det.

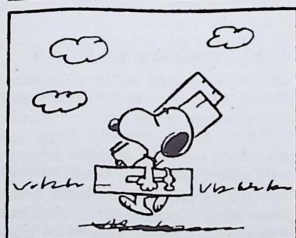
I skærpede situationer må man så skære lidt ned på sin egen velbehagelighed, men hvad er skærpet? 300.000 arbejdsløse? 10.000 narkomaner? 1000 trafikdræbte årligt? 1000 selvmord årligt? Stigende antal kræfttilfælde? Stigende daginstitutionspriser? Forurening? Atomkraft? Krig i Libanon? Eritrea? Afghanistan? Kampuchea? El Salvador? Guatemala? Højreorienterede diktaturer i Honduras? Chile? Tyrkiet? Polen? 40% barnedødelighed i Afrika? Atomvåben, der kan udslette os jeg ved ikke hvor mange gange? Skal vi afvente yderligere skærpelse?

Eller konkludere: »No Future« endegyldigt og så sørge for at få spist noget konfekt inden det bliver rationeret?

Psykiatrisk hjælp

— 25 øre

Af: MUGGE PINNER

Der er de sidste 10 år, og især med krisens skærpelse, sket et kolossalt opsving for forskellige terapier, der udbydes til salg og konkurrerer indbyrdes, udenfor det etablerede behandlingsystem.

Tag blot lærdags-Information. En hel side med de nyeste terapipåfund, udbudt i bedste supermarkedsstil (af fagfolk kaldt det grå marked) ved siden af højskoletilbud, biografoversigter mv.

Et par smagsprøver: Afspænding og frigørende energiarbejde via aktivisering af det ubevidste kropsbillede. Kropsterapi. Gestaltterapi-weekendkurser, individuelt og gruppe. Familierapi. Psykiske problemer og tobaksafvænning. Dramearbejde. Primalterapi. Meditation og massage. Hypnose. Grounding. Bioenergit terapi. Gestaltterapiuddannelse. Og det nyeste skud på stammen: Tarotkortenes tydning. Healing.

Jo, man bliver helt forpustet. De mange tilbud om, hvordan man kan blive rask (kropsligt, psykisk, mentalt, spirituelt) eller blot hjælpe, så man lever mere helt og med mere livskvalitet, sættes og sælges som varer i Information på hver deres hyld/rubrik. Køb lidt livsforbedring — pris ca. 200 kr. pr. time — grupperabat gives! Egentligt barokt, at man skal give penge for lidt livskvalitet, som påpeget i et nummer af tidsskriftet HUG om terapi. Som om vi ikke har økonomiske lommesmærter nok.

Terapeuterne

De forskellige 'terapeuters' uddannelser er ligesom indholdet i terapierne meget forskellige. Nogle er uddannede psykologer, afspændingspædagoger mv. — og det er ikke altid nogen garanti for kvaliteten. Andre uddannelser er ikke officielt anerkendt. F.eks. har kropsterapeuterne i årevis kæmpet for overho-

vedet at få deres uddannelses statsanerkendt — men de slås også indbyrdes om hvilke retninger, som er acceptable. Mange af 'terapeuterne' er lægfolk og studerende, der som regel selv har fulgt en række kurser. Nogle har en såkaldt uddannelse fra f.eks. USA. Nogle af terapiformerne har svært ved at finde nye lærere, og det er forskelligt hvilke kvalifikationer, der anses nødvendige. I Healing skal nye terapeuter være særlig gode til at udstråle/videreformidle psykisk energi — og må godt have visse overnaturlige evner. I England har man opfundet et apparat, som placeres over folks hoved, og angiveligt måler folks evne til at udstråle psykisk energi (Jvf. interview med healer-lederen i Danmark, Bob Moore).

Og man skal passe på, som også beskrevet i HUG. Der er eksempler på, at terapeuterne sætter noget i gang, som de ikke kan styre eller følge tilstrækkeligt op — pga. ringe kendskab til psykologi og psykiske problemer. Alligevel købes de flittigt, og terapeuterne har travlt med at give terapi og uddanne nye elever/disciple.

Venstrefløjen er brugerne

Undersøgelser, refereret bl.a. i HUG viser, at langt de fleste brugere er ansat i servicefagene, ofte med intellektuelt arbejde, der har med andre folk at gøre. Akademikere, studerende, pædagoger, sygeplejersker mv. søger de mere psykisk betonedede terapiformer, de kunstnerisk arbejdende søger de mere spirituelle. Der er i alle terapierne klar overvægt af kvinder (ikke blandt terapeuterne selv).

Langt de fleste brugere definerer sig som tilhørende venstrefløjen. Mange har tidligere været aktive i bevægelser, faglige eller partiarbejde. Mange giver udtryk for resig-

nation over venstrefløjens mangel på resultater og magtesløshed, er mere eller mindre overbeviste om nødvendigheden af en 'indre' revolution for den socialistiske — eller har det forståelige ønske at leve et mere helt liv nu og ikke først om 100 år.

Som helhed må man se med den største bekymring på den udvikling, der synes at hedde: Hver mand/kvinde sin terapigruppe. Opsvinget kan på en måde ses som udtryk for, at det grundlag folk blev politisk aktive på ikke har været grundfæstet, — at venstrefløjen har været naiv, revolutionsromantisk, utålmodig, ensidig, — har fornægtet visse sider ved livet, og glemt at bevægelserne/politisk arbejde også består af enkeltpersoner.

Selvfølger er der også nogle i vort samfund, der får så svære personlige og psykiske problemer, at der er behov for terapi. Men tænk f.eks. på Galebevægelsen, som for en dels vedkommende består af folk, der har været alvorligt psykisk syge. Deres hovedparole er: *Vi vil handle — ikke behandles.*

Privatisering

Når man taler med den enkelte, som bruger terapitilbuddene, er man forstående. Man forstår godt, at den enkelte prioriterer som han/hun gør, og gerne af psykiske problemer lader sig ikke måle i en kvantitetsmålestok. Men set som helhed og bevægelse kan det ikke være rigtigt, at vi *alle* (eller størstedelen af venstrefløjen) skal i terapi for at forsøge at løse vore personlige problemer (som ofte er kollektive) hver især i hver vores terapigruppe. Når så mange bevæger sig den vej må det snarere lyde som et alarmsignal, så vi i det politiske arbejde bliver opmærksomme på flere aspekter ved livet og at politiske bevægelser altså også består af enkeltpersoner og ikke kun klasser. Men som helhed er terapiopsvinget udtryk for privatisering af fælles problemer, hvor folk søger private løsninger.

Problemet er derudover at vurdere, hvad disse terapier faktisk gør ved brugerne: Ruster det os til bedre at klare det daglige liv (og kamp) eller sker der en afpolitisering. Hvordan begribes problemerne og løsningsforslagene? I sidste instans må svaret på disse ting være afgørende, før

dommen over terapierne fældes.

Det forudsætter grundig analyse af hver enkelt terapiform, hvilket naturligvis ikke kan gøres i en artikel som denne. Her kan kun gives en kort præsentation/vurdering, hvorved nuancerne mistes. (Samtidig vil naturlægeområdet og de mere somatiske betonedede terapier som f.eks. zoneterapi, akupunktur mv. ikke blive behandlet her).

Ikke noget nyt fænomen

Nu er opsvinget i terapiformen til forskønnelse af livskvaliteten ikke noget nyt fænomen for 70-80'erne. Der har været sådanne opsving til forskellige tider, omend måske uden sidestykke til idag.

Tænk blot på Sherfigs beskrivelser i 'Idealisterne' om tiden før 2. verdenskrig. Der var ingen grænse for, hvad der blev trykt af materialer hos Damaskus' lille trykkeri i Stengade (ikke Information). Der var Kadoss med sin kosmologi, astrologi og alkyimi (en ældgammel filosofi med forsøg på at forædle uægte metaller til guld, eller bredt via påræbelse af adepter skabe liv i uorganisk stof).

Der var fru Druse med sin kollosale aura (påstået energifelt udemom kroppen) og sine Tarotkort (gamle spådomskort brugt af bl.a. sigøjnere). Der var gruppen lær-at-ånde-rigtigt, vegetarianere, altruister på bare fødder. Endelig dr. Rieges seksualrådgivning, hvor folk lærte ophidselse og udløsning. Og der var forsøg på at transformere seksualenergien og bringe liv i døde ting (parodi på W. Reich). Alle sammen i skarpt modsætningsforhold til den bestående videnskab.

Sherfig spidder velskrevet disse idealister, iblandet et vel barskt og unuanceret syn på disse, såvel som på arbejderklassen og f.eks. røde studenter.

Forbindelser tilbage

Dette er godt nok historie. Men ser man på terapierne idag går der mange tråde tilbage til Sherfig. Og så idag er Tarotkortene med al deres visdom/spådom og skæbnetro fundet frem, sammen med f.eks. Pendulet (som holdt i en snor over håndeledet ved bestemte udsving skulle udsige meget om personens

fremtid)! Der knyttes i mange nutidige terapiformer an til østlig filosofi og spiritualisme (ikke Maoisme). I f.eks. *Healing* 'masseres' auraen og der flyttes rundt på energien udenfor kroppen. I kropsterapier kan man lære at trække vejret helt ned i maven. I *Grounding* lærer man at stå rigtigt på fødderne, med kontakt til sig selv og verden — dvs. med begge ben plantet på jorden (indgår i flere terapiformer idag).

Reichs teori om den undertrykte seksualenergi, og teorier om karakter- og muskelpansret indgår i nogle kropsterapier. For tids drømmeterapi bygger ofte på Jung og igen på Freuds psykoanalyse.

På den måde er Sherfigs bog fortsat aktuel. Og skal man beskrive de aktuelle terapiers indhold, er det derfor lettest at gå tilbage til deres rødder. (Vi går ikke her helt tilbage til østens filosofi, men bliver i vesten og endda i dette århundrede.)

Psykoanalysen og Freud

Lad os starte med psykoanalysen og Freud, idet den stadig spiller stor rolle i mange terapier.

Freud var oprindelig læge, og arbejdede i starten af dette århundrede med hypnose og terapi af især hysteriske kvinder fra Wiens bedre borgerskab. Gennem dette udviklede han psykoanalysen, baseret på bl.a. det synspunkt, at neurotikerens mange symptomer alle kunne føres tilbage til traumer og især fortrængninger af sexualiteten og seksuelle fantasier i barndommen.

Det blev til teorien om Id'et, Jeg'et, Overjeg'et. Id'et/de ubevidste drifter/libidoen er hos Freud primært seksualdriften, men blev på Freuds gamle dage suppleret med tesen om aggressionsdriften (som mange senere psykoanalytikere ikke vil kendes ved).

I den tidlige barndom er lysten centreret om munden (oral). senere om enden (anal) og så om kønsorganerne (genitalt — ikke at forveksle med genital). Overjeg'et udgøres af moralen og kulturens normer, der inderliggøres gennem opdragelsen. Og mellem disse poler i personligheden findes, ifølge Freud, Jeg'et, der ustandselig kæmper for at holde balancen mellem driften og moralen, primært via brug af forsvarsmekanismer.

Galebevægelsen søger at gøre op med patientrollen og arbejder under hovedparolen: Vi vil handle — ikke behandles.

Kendt er også psykoanalysens tolkning af Ødipusmyten (og Elektra), angiveligt gældende i ethvert menneskes liv: Drengen begærer moderen seksuelt, bliver angst for at faderen vil kastrere ham, fortrænger ønsket om moderen via skyldfølelse, og identificerer sig i stedet med faderen, hvorved en normal udvikling kan ske (pigens traume er hos Freud penismissundelsen!).

Pessimistisk menneskesyn

Gamle Freud er blevet rost og dødset meget gennem tiderne, men hans teori blev hurtigt udbredt — og bruges som teori om mennesket desværre langt ind i venstrefløjen idag.

Selvfulgelig får Freud fat i mange rigtige fænomener i sine beskrivelser af mange sygehistorier — på fremtrædelsesplanet. Selvfulgelig har vi alle en del behov, som vi ikke altid er os bevidste — vi socialiseres gennem barndommen. Og selvfulgelig er der en del, som vi fortrænger, ligesom vi udvikler symptomer. Men selve teorien er gennemsyret idealistisk, forkert og med et pessimistisk menneskesyn.

Det væsentligste ved mennesket (som adskiller os fra andre dyr) er ikke den individuelle seksualitet.

I psykoanalysen er der en evigt eksisterende/grundliggende modsætning mellem menneske og samfund, hvor individets behov og væsen står i uløselig modsætning til samfundets, — uanset dets karakter.

Modsat det har en marxistisk psykologi og menneskeopfattelse begrebet, at drivkraften ved det særligt

menneskelige er muligheden for og det konstante forsøg på at opnå kontrol over sit liv, gennem bevidst, kollektiv planlægning og samfundsmæssigt liv og arbejde (hos Freud er arbejde blot forskudt seksualenergi).

Begrænsning af mulighederne

I en marxistisk teori ses årsagerne til psykiske problemer derfor i lyset af begrænsning af folks mulighed for at opnå kontrol over deres liv. Og den seksuelle undertrykkelse kun som et aspekt.

Men skønt Freud slet ikke var marxist er hans teori dog indirekte en hufletning af datidens bonerte borgerskab, Victoriatidens hysteri og tabusering af seksualiteten, datidens rigide opdragelse, disciplinering og moral om evig behovsudskyldelse.

Imidlertid var det ikke arbejderklassen, som Freud behandlede. De røg ind i et forældet og helt umenneskeligt behandlingssystem — i det omfang de overhovedet fik behandling.

Men Freuds tanker og terapiform fik hurtigt stor udbredelse. Bredt i samfundet og i vort syn på mennesket er vi alle inficeret af Freud. Siden 50'erne har det i USA været udbredt at kvinder fra de højerestående lag går til deres psykoanalytiker og imellem (jvf. Dallas). Og i kvindebevægelsen flourer Freud i fuld pragt trods sit reaktionære kvindesyn.

I virkeligheden har psykoanalysen fået mindst indflydelse i det etablerede behandlingssystem, selv idag. En

psykoanalytisk terapi er nemlig ofte flerårig, angiveligt kun egnet til visse patienttyper, og man skal bevidstheds- og bearbejdningsmæssigt helt tilbage til barndommens traumer, med den gode terapeut placeret bag sofaen, hvor klienten ligger og får frie associationer.

Wilhelm Reich

I 30'erne kom Freuds efterfølgere, hvoraf en del er grundlag for nutidige terapiformer.

Et kendt og omstridt navn er W. Reich, der opnåede den ære at blive smidt ud af både det tyske kommunistparti (fordi han var psykoanalytiker og satte seksualundertrykkelsen højt) og af det tyske psykoanalytiske selskab (fordi han angiveligt var for kommunistisk).

Reich var psykoanalytiker, men bevægede sig de sidste leveår mere og mere mod det mystiske. F.eks. med sin Orgon-teori, hvor det antages, at der bag alt levende ligger seksualenergi, der følger skemaet opladning, spænding, udløsning eller fortrængning.

Antagelsen af denne seksualenergi (der udsråles fra ethvert menneske) kan transformeres til anden energi eller opbevares, f.eks. ved at kravle ind i en særlig konstrueret orgonkasse (beskrevet i filmen Organismens mysterier).

Reich huskes idag mest for sit fokus på kroppens spændinger, dvs. teorien om, at der bag enhver karakterpanser (personlighedsforsvar) hører tilsvarende muskelpanser (forsvar), svarende til enhver seksual-

undertrykkelse (muskelpanser i ringe, — et om hovedet, om brystet, maven, underlivet mv.).

I Sherfigs bog gores han til megen hån, og der skal heller ikke herske tvivl om, at hans teori — med f.eks. orgonkassen — blev mere og mere mystisk. Det er også rigtigt, at han efterhånden alene fokuserede på seksualundertrykkelsen som det væsentligste i arbejderklassens kamp og befrielse (i nazitiden).

Dertil kommer, at hans terapiform er meget barsk, da den går ud på at nedbryde samtlige af personens forsvarmekanismer. Dette er videreført i nutidige terapiformer som f.eks. bioenergitapien og bl.a. årsags til slagsmål indenfor kropsterapierne (de bløde — kontra de hårde).

Men ofte glemmes Reichs faktiske indsats for arbejderklassens unge i Tysklands 30'ere, hvor han gennem oprettelse af sexklinikker fik kontakt med mange unge, og endnu dengang knyttede sexoplysningerne sammen med andre af ungdommens materielle problemer (ligesom nogle seksual- og kvinderådgivninger herhjemme idag gør udmærket).

Andre af Freuds efterfølgere gik længere tilbage i barndommen til fødslen (f.eks. Rank), og er grundlag

for primalterapi, Laing og Grof idag. Andre (f.eks. Marcuse) har siden forsøgt at forene psykoanalyse og marxisme.

Drømmetydning og Jung

Endnu en central psykoanalytisk teori, som skal nævnes er Jung, fordi han *desværre* bliver mere moderne idag.

Jung var også psykoanalytiker, men udskiltes hurtigt fra Freud-generationen. Hans interessefelt blev hurtigt arbejdet med drømmetydning og brug af drømme i terapi. Jungs (men også Freuds) antagelse var bl.a. at barndommens traumer, der er fortrængt og derfor ikke bevidst, kommer frem i drømme, hvor forsvaret er mindre.

Tager man udgangspunkt i folks drømme fra søvntilstanden kan konfliktstof derfor lettere bearbejdes i terapien, hvor terapeuten hjælper med at tolke og tyde symbolerne til barndommens traumer. Men hos Jung er barndommens traumer kun en del af det ubevidste, og han gik her længere tilbage end Freud, — til fødselstraumet.

En anden del af det ubevidste er, hvad Jung kalder det kollektivt

ubevidste (han taler ikke også om det kollektivt bevidste). Det kollektivt ubevidste er de fælles over- og urhistoriske myter og såkaldte store arketyper (fuglen, skyggen mv.), der angiveligt eksisterer ubevidst i os alle og hos nogle skizofrene f.eks. kommer åbent frem. Med disse antagelser nærrede Jung også interesse for østlig mystik, alkyymi mv. Tarotkortene indeholder f.eks. også mange af de samme ursymboler.

En 'offentlig' hemmelighed blandt nogle fagfolk, er desuden, at Jung via det tyske psykoanalytiske selskab (der havde mange rige jøder i terapi) nærrede visse kontakter med nazisterne. Og i hans beskrivelser af de store arketyper anes også tanker, der leder hen til tesen om den rene race, det overmenneskelige, rene mv. (Det skal dog siges, at det endnu ikke har været muligt klart at bevise kontakten).

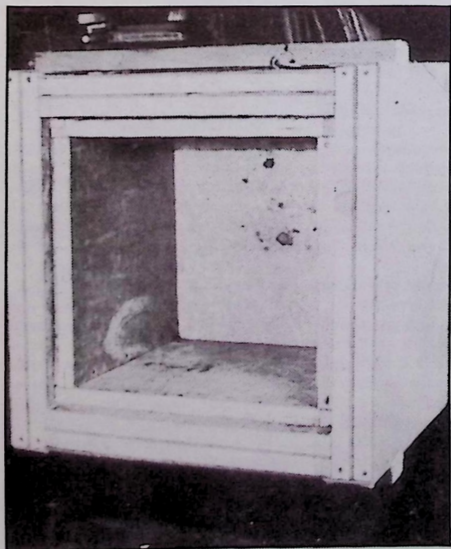
At se Jungs teori blusse op idag i mange terapier, (den megen beskæftigelse med folks drømme, og vel og mærke ikke kun som evt. teknik for at få fat i folks aktuelle livsproblemer, men i søgningen tilbage til barndommens traumer, fødslen og derudover i det overhistoriske og mystiske) må vække stor bekymring for marxister. Hos Jung er der ikke megen forståelse tilbage af, hvad livsbetingelserne gør ved folk. Og netop på *venstreflajen* kaster man sig nu over Jung!

Jung og atomfysikken

Endelig skal det nævnes, at Jung også nærrede interesse for atomfysik og samarbejdede med nogle atomfysikere.

Fra drømmene, hvor de store arketyper skulle dukke op, gik interessen til alkymien. Her antages det bl.a. at en person, der gennem lang tid i passende omgivelser sidder og ser på en kolbe, langsomt kan tømme sin bevidsthed. I stedet dukker de store arketyper op, som personen ikke skulle have kendskab til i bevidst tilstand (det samme antages ske i meditation og visse LSD-trip). Årsagen til dette var, ifølge Jung, at materiens inderste er en gåde og må kaldes psyke.

I psykens indre som i materiens inderste dukker f.eks. kvantespring, synkronitetsfænomenet og andet uforklarligt op. Jung påberåber sig

En udviklet model af Reichs »orgonkasse«. Teorien er at seksualenergien som udråder fra mennesket kan opsamles/akkumuleres ved at tage ophold i kassen, som indvendig er beklædt med jern.

derefter atomfysikeren Bells forsøg (i Borh-Einstin debatten), hvor Bell 'beviste' at påvirkning af en partikel et sted påvirker en tilsvarende partikel et andet sted, uden at partiklerne har kunnet nå at kommunikere indbyrdes (dvs. måles med en tidsforskel mindre end lysets hastighed).

Denne årsags-virknings sammenhæng er uforklarlig, sagde Jung (og Bell), ligesom det er uforklarligt, at de store arketyper dukker frem uden personen har hørt om dem. Det samme uforklarlige sker, når folk f.eks. tænker på en person man ellers ikke tænker på, og vedkommende så pludselig dukker op/ringer, og det angiveligt sker hyppigere end sandsynligt.

Kosmos, meditation og atomfysik idag

Jungs samarbejde med atomfysikere er videreført af bl.a. Stanislas Grof idag.

Gennem meditation eller LSD-trip skulle en persons psykiske konfliktstof kunne skrælles af lag for lag: Først kommer aktuelle oplevelser, så barndommens traumer ned til fødslen. Derefter opstår der angiveligt en tomhedsfølelse og efter denne dukker de store arketyper op, — hver oplevelse præget af sin farve.

Grof antager, at denne tomhedsfølelse svarer til en såkaldt 'materiens tomhed'. Tesen om materiens tomhed går ud på, at når man ser en genstand, ses dens partikler. Opløses den i atomstrukturer, viser det sig at massen (partiklerne) udgør uendeligt lidt, resten er relationer. Ligesom materien altså skulle bestå af partikler og relationer, består mennesket af både partikler og relationer (kaldet psyke og bevidsthed), hvor sidstnævnte skulle kunne transcenderes over både tid, rum og årsag. Herved er anknytningen til parapsykologien gjort, tankeoverføring, Claivoyance mv. er 'videnskabeliggjort'!

Når dette for materialister tilsyneladende rene og skære idealisme overhovedet nævnes, er det fordi de samme tanker og tråde mellem dybdepsykologi og atomfysik kommer frem idag.

Flere og flere nye terapiformer arbejder direkte med Jung, Grof og meditationens teser. Samtidig kan

Jungs teori om «det kollektivt ubevidste» nærede hans interesse for mystik og alkymi. Illustrationen gengiver «den alkymistiske proces» sidste stadier i form af foreningen mellem det mandlige og det kvindelige». Motivet ligger tæt på de «arketyper» som iflg. Jung findes i alles underbevidsthed.

man i Information læse, at en gruppe atomfysikere, Aspect m.fl., nu har bevist Bells forsøg og giver Bohrs ret. Kendte årsags-virknings forklaringer duer ikke — i hvert fald ikke i atomfysikken, tilføjer T. Nørretranders hurtigt. Jung og atomfysikken er atter forenet — historisk mærkeligt sammentræf, ikke sandt?

Samme Nørretranders har desuden i HUGs terapinumner en artikel om kosmos, hvor han også plæderer kraftigt for Jungs kollektivt ubevidste (Og her troede man Nørretranders var materialist, — i hvert fald kapitallogiker tidligere, men den duer heller ikke til at forklare naturen — og så...)

I Information går man endnu videre og påstår at et æg fra køleskabet, kogt i vand, påvirker de

resterende æg i æggebakken i køleskabet med samme rystelser. Tænk, med energi vi kunne spare, hvis vi ved blot at koge et æg fik flere kogt samtidig. Og så i køleskabet, endda!

Det etablerede behandlingssystem

Mens Jungs patienter fik tydet deres drømme, og andre genoplevede begæret efter modern/faderen, skete der kun langsomt ændringer i det etablerede behandlingssystem.

Sindsygehospitalerne var umenneskelige. Patienterne blev længe behandlet med inculindosekure, placeret i svedekasser (for at svede galskaben ud), og fik elektrochok uden narkose, hvilket medførte voldsomme kramper og mange brækkede

rygge. Kun langsomt begyndte man så småt at tale med patienterne og se, at deres problemer måske ikke alle var arveligt disponerede, men kunne forstås ud fra barndommen.

I 50'erne fik psykofarmakaen så sit indtog i behandlingen. Et væld af præparater dukkede/dukkede op, som doser symptomerne, men samtidig hele personen, og gør det sværere at genarbejde problemerne.

Kritikken af psykofarmakaen har været (er og skal være) hård. Den er ofte eneste behandling. Pillemisbruket er enormt blandt psykiatriske patienter (der ofte beder om 'Pillen, som gør dem raske') og langt ud i befolkningens nervemedicinalapotek. Ofte anvendes midler hvis virkning man ikke aner noget om, hverken om de virker, hvorfor de virker, på hvad og især med hvilke bivirkninger.

Kritikken må intensiveres og forskning i naturpræparater udvides. Intet under at mange folk nærer modvilje mod det etablerede psykiatriske behandlingssystem.

Alligevel må det ses historisk. Med psykofarmakaens opståen lykkedes det for første gang for nogle af de mest psykisk syge at holde de værste symptomer nede. Personerne kunne komme til at føre et blot nogenlunde liv udenfor hospitalet, omend dopet, stift og rigidt.

Antipsykiatrien — Laing

Men forståeligt og heldigvis kom reaktionen på psykiatriens manglende og vanvittige behandling: Antipsykiatrien (sideløbende med studenteroprøret) og navne som f.eks. Laing satte for alvor spørgsmålstegn ved, hvem det er, som er gale. De tossede eller os andre (sat lig samfundet).

Laing m.fl. ville ikke acceptere at psykisk syge (ja selv svært psykotiske) blev isoleret, døset med medicin, at de ikke var i egentlig terapi, og at årsagerne til deres sygdom skyldtes genetiske forhold eller problemer i personen selv.

Laing forsøgte at lytte til de gale.

Ikke kun for at se isolationen og syntaksen i ordvævet, men lyttede til indholdet og fandt faktisk mening i galskaben. Årsagerne til psykisk sygdom flyttede han ud i personens miljø — primært familien. Problemerne anså han dengang ikke for at ligge i barndommens seksuelle trau-

mer alene, men mere i den måde familiemedlemmerne indbyrdes kommunikerer på. F.eks. hvordan familiens kommunikationsmønstre kan medføre modsatte krav til barnet, der stilles i et uløseligt dilemma, hvor eneste udvej kan være at flygte ind i psykosen.

For Laing måtte behandlingen derfor også være terapeutisk. Ofte med f.eks. familierapi eller miljøterapi. Eller personen fik lov til at gå helt ned i psykosen, tilbage gennem barndommen og om nødvendigt helt ned til fødselstraumet (Kendt er bogen 'Mary Barnes rejse gennem sindsygen' og filmen 'Family Life').

Hvem er gale?

Laings antagelser og hele antipsykiatrien har været et væsentligt historisk fremskridt, — med kritikken af hvem, der er gale, at psykisk sygdom ikke er genetisk betinget og at selv svært psykotiske kan behandles terapeutisk. Hans teori blev retningssættende for udviklingen af den demokratiske psykiatri i f.eks. Italien (hvor sindsygehospitalet nedlægges og folk behandles i deres hjem), utallige alternative behandlingssamfund (f.eks. i Holland, mange steder i USA og i mindre format i England og herhjemme).

På samme måde har han været inspirationskilde for Galebevægelsen herhjemme (en bevægelse, der stort set ikke findes andre steder), i deres sætten spørgsmålstegn ved, hvem der er gale, — at samfundet gør os alle gale, — og med parolen, at folk med psykiske problemer ikke vil behandles, men handle. Og Galebevægelsen er heldigvis gået videre end Laing i deres opfattelse af problemerne, og er på den måde en vigtig bevægelse (både for folk indenfor og udenfor sindssygehospitalernes vægge).

Laing selv har desværre bevæget sig den 'gale' vej. Allerede hans første antagelser var for snævre, og årsagsforklaringerne alene familiære. Laing flytter nok problemerne væk fra personen selv, men fokuserer kun på familien, — relationerne i familien og de såkaldte middelklassenormer. Arbejdslivets betydning ses ikke, og heller ikke de virkelige årsager til familiens problemer (f.eks. lønarbejderen og den hjemmegående husmors problemer).

Hurtigt blev problemernes årsag også forskudt nedad i barndommen, helt tilbage til fødslen. Og i terapien anses det for nødvendigt at gå helt tilbage hertil, før genopbygningen kan ske. Og så skal personen angiveligt samtlige faser igennem en gang til.

Og Laing selv? Tja, han forsvandt nogle år til Østen, hvor han sad og mediterede. Han er nu kommet tilbage (genfødt) og har barslet med en ny bog. Her nærmer han sig fuldstændigt Rank og Grof (arbejdet med fødselstraumet) og mener folk kan genopfriske hukommelser fra før fødslen, — i livmoderen, ja, endog før undfangelsen, og efter døden, reinkarnationen. Og forbindelsen til Jungs kollektivt ubevidste er skabt en gang til.

Primalterapien

I kølvandet på antipsykiatrien er der så dukket et væld af nyere terapiformer op siden slutningen af 60'erne. Mange dog mindre afarter af deres oprindelige historiske rødder.

En af de nyere terapiformer er den såkaldte *primalterapi*, med Janov som grundlægger. I Primalterapien arbejdes der primært med følelserne fremfor intellektet.

Janov mener mennesket har en række basale behov (behov for føde, drikke, varme og seksualitet f.eks.) også kaldet primalbehov. Hvis disse primalbehov ikke opfyldes tilstrækkeligt i barndommen, dvs. undertrykkes, vil det fremkalde smerte, — såkaldt primalsmerte. Oftest fortrænges denne smerte fra barnets bevidsthed (og det kan gå helt ned til fødslen og endog fra fostertilstanden), men smerten fæstnes i kroppen. Ifølge Janov er dette årsag til mange senere udviklede psykosomatiske sygdomme, stress mv.

I terapien arbejdes derfor med smerten. Personen skal genopleve smerten, hvorved de underliggende følelser angiveligt skulle komme frem. Det er i følge Janov, ikke nok at forstå det intellektuelt, — det skal udskrives (Janov 1974). Også kaldet primalskrigene.

Terapien er ofte meget intens og af flere ugers varighed, efterfulgt af gruppeterapi en tid. Først afleverer personen en udførlig beskrivelse af eget liv, og holdes under hele terapien isoleret og underlagt stram-

me forholdsregler (f.eks. uden brug af alkohol). Dagligt op til 3 timers terapi, i hvilken terapeuten går hårdt på mod smerterne, og personen undervejs får lov til at 'tale med sine forældre', råbe og genopleve primal-skrigen f.eks. skriget efter moderen (der tilsyneladende gik midt i amningen).

Primalterapien er ikke i sin oprindelige form særlig udbredt i Danmark, men nok i mere forkortede udgaver. Og Janov har efterhånden selv lagt mere og mere vægt på fødslen og fostertilværelsens betydning. Terapien er meget voldsom, går hårdt til folk, isolerer folk fra de livsbetingelser, som de ellers skal leve i. Og synes folk i starten ikke, at deres problemer (som f.eks. stress) skyldes barndommen primært, skal terapeuten nok få dem på andre tanker — og derved væk fra det nutidige liv.

Bioenergetisk terapi og kropsterapierne

De fleste nutidige kropsterapiformer udspirer alle mere eller mindre af Reichs arbejde. Der findes et væld af former og skoler i indbyrdes strid. De kan inddeles i f.eks. såkaldt *hårde* eller *bløde* former, — i hvor høj grad de arbejder rent kropsligt, hvor meget de medinddrager psyken og derfor også skal uddannes psykoterapeutisk, eller efter hvor materialistisk de f.eks. opfatter årsagerne til muskelspændingerne.

Der er herhjemme mindst 5-7 skoler. Nogle arbejder hårdt med kroppens spændinger — uden at inddrage det dertilsvarende psykiske konfliktstof. Resultatet er derfor tit forværring af personens problemer. Andre går lige så hårdt til værks, men giver sig også af med psykoteraapi — ofte uden synderlig lang uddannelsesbaggrund.

En af de mest psykisk betonedes er Lowens bioenergitæri. Her læres personen først at stå rigtigt på fødderne (grounding). Via særlige smertelige belastningsøvelser, f.eks. i anklen, skulle de muskulære spændinger løses. Den kendteste øvelse er den såkaldte bue, hvor personen med fødderne på jorden skal læne sig bagover hen over et bord og ligge i denne belastende stilling gennem lang tid. Smerterne vil da fremkalde vrede, raseri og andre (ifølge Lowen) undertrykte følelser. Og mens perso-

nen ligger dér står terapeuten og siger meget provokerende ting til personen. Grundlaget er også her Reich, omend med en udvidet muskelansættelse, og mere psykisk end biofysisk.

Elementerne fra denne retning går igen i mange andre hårde former, omend vægningen lægges forskelligt.

Nogle arbejder især med åndedrættet, ud fra tesen at enhver forskrækkelse i barndommen medfører en stivhed (man holder f.eks. vejret ved forskrækkelse). Via massage og arbejde med de overspændte muskler, påvirkes åndedrættet og de undertrykte følelser skulle kunne komme frem.

Overfor disse hårde (og ofte ganske uetiske) former står f.eks. den såkaldte respirationsterapi, udviklet af en norsk dame, Lillemor Johnson, og videreudviklet herhjemme af Skolen for Kropsdynamik.

Også denne retning udgår fra Reich, men tager afstand fra de hårde metoder.

Hvor de hårde former primært arbejder med det overspændte muskulatur og for at nedbyrdes folks forsvar, arbejder denne retning især med styrkelse af det underspændte muskulatur, som opspændes, og anses som ressourcegivende. Ligeledes har man indset at folk har brug for et vist forsvar også. I terapien foretages muskeltest, hvor terapeuten med hånden registrerer muskulaturens hårdhed, spændthed og elasticitet, mens der også arbejdes med det psykiske.

Lillemor J. har udviklet sin egen teori om sammenhængen mellem de psykiske faser og muskulaturen på et eksistensialistisk grundlag. Men retningen er herhjemme videreudviklet i mere materialistisk henseende, hvor f.eks. også arbejdslivet medinddrages. Sammenlignet med de hårde reichianske eller gestaltterapeutiske former er denne retning tiltalende, og burde anvendes mere indenfor behandlingssystemet, sammen med anden psykoteraapi.

Gestaltterapi, psykodrama og transaktionsanalyse

Den nyere terapiform, der er mest udbredt herhjemme er *gestaltterapien*. Ordet gestalt hentyder til 'figur på baggrund' og at vi opfatter i

gestalter (afsluttede helheder).

I følge gestaltterapiens grundlægger, Pearls, er oplevelsen af fuldstændige gestalter betingelse for sundhed, og i terapien arbejdes derfor især med såkaldte uafsluttede, følelsesmæssige situationer og behov.

Pearls tese er, at vi alle er bange for nu'et, har svært ved at blive i nu'et, er angst for den tomhedsfølelse, der dukker op. Vi bliver rastløse, får lyst til at græde mv. Det vigtigste for terapeuten er derfor at fastholde personen i nu'et, — hvad man føler lige her og nu. Terapeuten er ikke tolkende, men meget manipulerende og kaster alt ansvar tilbage til personen.

Fastholdt i nu'et skulle tidligere uafsluttede følelser da komme frem. Ofte kobles teknikken med spil — nogle direkte livsfarlige.

Et spil er over- og underhunden, — præsenterede forskellige (evt. modsatte) følelser i personen, der 'skal bringes i tale med hinanden' (f.eks. lade den ene hånd tale med den anden). Undertiden medinddrages drømme, men personen skal spille deltagere fra drømmen. En intellektuel bearbejdning er ikke væsentligst, det skal føles og opleves.

I individuel terapi kan man få spillet sine ufærdige følelser overfor sin mor/far m.fl. ud f.eks. ved at slå på en pude og skælde ud/tude mv. I gruppeterapi kan de andre spille din far/mor/dig selv og rollerne byttes om (psykodramateknik). Konflikten kan derved gøres færdig eller ruste personen til at tage den op senere.

Ofte kombineres terapien også med såkaldt *transaktionsanalyse*, hvor tesen er at folk indbyrdes kommunikerer på enten Forældre-, Voksen- eller Barn-plan (og det er ikke så godt hvis du spiller Forældre og din partner f.eks. Voksen/Barn, da det medfører skævhed i relationen). Bemærk, — ikke Arbejdsgiver, Arbejderniveauer.

Transaktionsanalyse er faktisk blot en billig udgave af Freud koblet med Laing m.fl.s kommunikationsteorier, — alle taget alene fra familiesfæren uden materielt grundlag.

Det er svært at vurdere gestaltterapien som helhed, og mange teknikker kunne anvendes i anden sammenhæng. Men teorien er ide-

listisk. Det lyder positivt at tage udgangspunkt i nu'et (fremfor barndommen hver gang), men målet er oftest atter barndommen. Og nu'et blot en teknik for at nå derhen.

Terapeuterne formidler et opsplitlet personlighedsbillede til personen, og der dvæles ved følelserne i sig selv, frakoblet de materielle betingelser. Følelserne ses kun som bagudrettede i deres funktion. Ved systematisk at hindre personen i at tænke og føle fremadrettet, øves der direkte vold mod følelsernes egentlige funktion, idet de netop tjener formålet at være vurdering af handlemuligheder i livsbetingelserne. Følelserne tvinges bagud og indad, og personen lærer at se sine følelser i sådan begrænset form. Og når terapeuten kaster alt ansvar tilbage på personen, frikendes denne 'tilsyneladende' fra at tage en solidarisk stilling for personens livsproblemer.

Healing

Næ, så er terapeuten mere aktiv støttende i den sidste nye terapiform, der skal nævnes her — *healing*.

Healing betyder helbredelse og helhed. Det bygger på den smukke tese, at personen skal være i balance, her forstået kropsligt, psykisk og spirituelt. Det psykiske er her kun bindeled mellem krop og 'spirits'. Emotionel og/eller intellektuel bearbejdelse anses ikke som tilstrækkeligt for helbredelse (men det er ikke handleaspektet, som inddrages også). Næ, tesen er, at der udenfor ethvert menneskes krop er et energifelt (*aura* i forskellige farvebølger).

Nogle siger, de kan se den, andre mærke den, f.eks. ved at holde hånden tæt over andres krop. I energifeltet findes visse knudepunkter (7 chakraer) gennem hvilke energien strømmer/samles/stoppes mv. Somatiske sygdomme, muskelspændinger, psykiske konflikter viser sig i auraen, og skyldes at personen bruger sin energi forkert.

Ved at 'massere' auraen (f.eks. bevæger healeren sin hånd over personens krop) skulle energien kunne flyttes rundt. Healeren kan også angiveligt overføre noget af sin energi til den syge. Omrokering/tilførelse af energi skulle da løse og helbrede kropslige sygdomme, spændinger og problemer.

Og når healeren har brugt sin

energi (tappet) findes særlige øvelser han/hun kan bruge for at rense sin egen aura (såkaldt *styrtebad*: Luk øjnene, forestil dig lys, lad det skylle ned gennem din krop fra isse og ud i fødderne).

Den værste afart er såkaldt *fjernhealing*. Her behøver healeren ikke være i stue med personen. Han kan sidde i Jylland og på bestemt tid tænke på personen i København. Og vups — du fik det bedre, ikke? (Husk at sende honnoraret!).

For almindelige materialister virder det helt absurd overhovedet at skulle nævne healing her. Alle gänges kriterier er væk — men det griber mere og mere om sig.

Det skal ikke betvivles, at kroppen afgiver energi (f.eks. varme), og man har også videnskabeligt søgt at måle denne (f.eks. i såkaldt biofeedback). Men indtil nu brugte målinger har vist, at denne udstråling er uendelig svag. Det er én ting. Men at påstå at denne svage energi kan vendes den anden vej, påvirke kroppen så den helbredes for sygdomme — her hører al fornuft op.

Og når healing kan fremvise resultater, kunne det måske skyldes andre ting. F.eks. siger healerlederen Bob Moore, at personen også må indstille sig på at ændre sin livsførelse, f.eks. holde op på arbejde. Så tror da pokker, at evt. somatiske smerter, der kunne skyldes arbejdet, måske holder op. Og at en person i samvær med en 'stor' healer får det bedre, ses ved mange terapier, hvor personen får tillid, kan få lov at koncentrere sig om sig selv, prøve at slappe af.

Afslutning

Vi har nu (omend kortfattet) været på et lille trip rundt i et udpluk af de mange terapiformer, der velder op. Hovedvægten har været søgt lagt om de mest psykisk betonede.

Som det ses foregår der indenfor terapibevægelsen en kamp mellem et mere materialistisk kontra spirituelt/idealistisk grundlag. Selv blandt de mest materialistiske er der klare utilstrækkeligheder, og der øves ofte vold på en bedre forståelse af psykiske problemer (der drives vold mod følelserne, det er oftest kun familielivet, der må stå for skud, handleaspekterne er i baggrunden og de søger ofte tilbage til barndommen,

— helst fødslen). Samtidig går tendenserne mere og mere mod det mystiske og rent spirituelle.

At de fleste terapier kan fremvise resultater er intet bevis — nytteværdi har aldrig været sandhedsværdi i sig selv. Det er oftest helt andre ting, der giver resultater, eller effekten kan modarbejde folks virkelige interesser. (Selv forsøg, hvor man intet gør, giver visse resultater, ligesom kalktabletten undertiden kan fjerne hovedpinen).

Når dommen skal fældes over terapierne, — og den bliver 'skyldig' — er det ud fra bevægelsen som helhed. Den går mere og mere væk fra den materielle virkelighed mod det spirituelle. Healerlederen Bob Moore siger selv om dette: *'Der er en stigende utilfredshed med den materialistiske livsform. Den har ikke givet fuld tilfredshed, og derfor søger mange, andre aspekter i livet, jorden og hvorfor de er her.'*

Vores opgave er, at page på andre. Og med dette er ikke sagt, at visse former for f.eks. kropsterapi, teknikker fra andre mv., ikke kan anvendes. Det kan og bør de. De bør bruges for at påvirke det etablerede behandlingssystem. Det kan f.eks. ske ved at gå ind i Galebevægelsen (bestående af dels patienter og dels personale). Der er mange gode aktiviteter igang: Kritik af medicin, undersøgelser visende at kvinders livsvalg ofte er årsag til ellers antaget indre betinget depression mv. Her føles og tænkes der i grupper og fællesaktiviteter, — samtidig med, at der *handles*.

Og det har endnu altid været gennem at udvide sine handlemuligheder at psykiske problemer helbreddes og forebygges. At påberåbe sig kosmos, Jungs arketyper mv. har endnu aldrig ændret verden til det bedre, — det har kun handling mod de livsforhold, der gør os alle syge i større eller mindre grad.

Litteraturforslag til at begynde på: Interview med Bob Moore om healing. Fotokopi. HUG nr. 26.

Satarchi: Kroppens veje 1-2. Borgen. Bertelsen: Dybdepsykologi 1-3. Borgen.

Jung: Analytisk psykologi. Gyldendal.

Thyssen: W. Reich. Gyldendal.

Lumbye: Psykoterapi, smerte, ekstase. Borgen.

Anmeldelse af en debat:

NARCISSISME

Narcissisme er blevet et nøglebegreb i den aktuelle debat om de psykiske følger af kapitalismens elendighed.

Svend Aage Madsen gennemgår hovedtræk i narcissismedebatten og konstaterer at der er en psykologisk indfaldsvinkel til problemerne — men at hverken narcissismebegrebet eller den underliggende psykoanalytiske teori giver en sammenhængende årsagsforklaring eller brugbar anvisning på hvordan problemerne tackles.

Med udgangspunkt i psykoanalytiske kredse med stærke bånd til det venstreradikale oprør på Europas universiteter og de nye psykologiske teorier herfra er begrebet 'narcissisme' blevet lanceret som et centralt begreb for såvel karakteren af de psykiske forstyrrelser, der kommer til behandling, som forstyrrelser der er træk i os alle i disse år — ikke mindst ungdommen — i større eller mindre udstrækning.

Herfra har diskussionen om emnet bredt sig som en steppebrand de sidste år: til socialpædagogiske kredse, psykologkredse, til folkeskolelærerkredse, til Informations spalter, til Alt For Damernes letbenede læserservice, ja sågar til P3's rockprogrammer, hvor nye tendenser i musikken sættes i forbindelse med dette begreb.

Så forstår vi bedre?!

Det er et begreb, der ser ud til at passe som fod i handske med tidens tendenser under krisens vilkår: »Nåh, så forstår vi bedre de unge«. »Så forstår vi bedre problemerne i skolen, i familien mv.«. »Så forstår vi bedre, hvorfor oprøret fra 60'erne er gået i sig selv, hvorfor der ikke gøres mere oprør mod kriseovergrebene«. »Så forstår vi bedre hvorfor så mange mennesker har det så dårligt.«

Sådan synes reaktionerne at have været. Og den hastige udbredelse af tankerne tyder på, at der findes et brændende behov — ihvertfald inden

for de nævnte kredse — for at få én eller anden form for forståelse for den situation, vi befinder os i som mennesker i en sindsyg verden.

Også i forhold til spørgsmålet om, hvorfor terapierne er blevet så populære i nogle kredse, og hvorfor fritidsaktiviteter som body-bilding, jogging o.lign. er blevet så populært i andre, er narcissismebegrebet blevet brugt.

Thomas Ziehes teori

Den centrale figur i den danske debat blandt professionelle inden for pædagogik, skole, psykologi mv. har været Thomas Ziehe. Hans teori går ud på, at på grund af en lang række ændringer i familiesituationen og den enkeltes liv i det hele taget i vores form for samfund, så forløber barnets udvikling på en måde, som er anderledes end tidligere.

Tidligere har især Freud beskrevet problemerne i den traditionelle borgerlige autoritære kernefamilie, med den dominerende store han-gorilla der undertrykte alle og udviklede forskellige problemer af neurotisk art hos børnene.

De nuværende problemer ser Ziehe fremkomme tidligere i barnets udvikling: Fordi forældrekontakten er blevet sporadisk, kortvarig og ambivalent får barnet i det helt tidlige stadie, hvor det skal udvikle en afgrænsning af sig selv som en selvstændig person adskilt fra forældrene/moderen, svært ved at opbygge

en identitet gennem klare og veldefinerede voksenfigurer og voksenkontakt på barnets selvstændighedsbetingelser. Dette fører — ifølge Ziehe — til en personlighed, der er sårbar, afhængig af sociale relationer, defensiv i sin måde at forholde sig til omgivelserne:

»Længsel efter totalitet, efter altfavnende totalitet, det være sig religiøs, antropologisk, terapeutisk...« på den ene side; og

»Den eftertrykkelige fragmentering — 'No future'. Altså den bevidste accept af egne brud, og ovenikøbet at drive det til yderlighed i livsstil eller i sættiseringen. Her er der snarere bud efter en gestus af total illusionsløshed.«

»Begge reaktionsformer findes på en vis måde samtidigt.« (1)

Disse reaktionsmåder finder Ziehe udviklet i større og større udstrækning hos mennesker i vore dage. Han kalder det en narcissistisk forstyrrelse. En forstyrrelse, hvor personen oplever identitetsproblemer af typen:

»Hvordan kan det være, at jeg hele tiden behøver relationer til andre for at kunne opleve mig selv?«

Denne psykiske tilstand ser Ziehe og med ham flere som først og fremmest en tilstand udviklet i barndommen prægende personen som ung og voksen.

Men især for ungdommen viser problemet sig, fordi der i samfundenes ungdomsliv findes nogle problemer — først og fremmest ungdommens manglende arbejde, manglende perspektiver, manglende idealer osv.

(det som i psykoanalysen kaldes »identifikationsmuligheder«).

For disse betragtningers rigtighed anfører de forskellige psykologer m.fl., som er med på Ziehes synspunkter, at man i den kliniske psykologiske praksis i højere og højere grad nu om stunder finder psykiske lidelser præget af denne type problemer. Ligeledes fremhæves mange af de såkaldte »motivationsproblemer« i skolerne og andre steder, hvor unge kommer i struktureret pædagogisk sammenhæng.

En helt central ting i de barndomsproblemer, der peges på, er den stigende mangel på en far i familierne og den meget løsrævne, »rent« følelsesmæssige kontakt mellem moderen og barnet, som præger såvel familierne med enlige mødre, som familier med to forældre, men hvor faren på den familiemæssige arena, på det personlige plan, er blevet en meget utydelig og tilbagetrukket (og evt. svag) figur.

Denne gruppe ser således narcissisme-problemet som først og fremmest et opvækst- eller opdragelsesproblem, hvor radikale mangler i leveforholdene fra starten sætter ødelæggende ind i personlighedsudviklingen (i »socialisationen« som det kaldes, når det skal være helt psykologisk). Som gode freudianere ser de disse tidlige personlighedsforstyrrelser som bestemmende for personsens måde at fungere på som ung og voksen.

»Narcissismens kultur«

En anden retning, nært beslægtet men alligevel med et noget andet indhold, står især Christopher Lasch for. Han er amerikaner og har skrevet bogen »Narcissismens kultur«.

Hans tese lyder bl.a.:

»Uden håb om at kunne forbedre deres liv på nogen væsentlig måde har folk overbevist sig selv om, at dét, der betyder noget, er psykisk selvforbedring: At komme i kontakt med sine følelser, at spise helsekost, at danse ballet eller mavedans, at fordybe sig i Østens visdom, at jogge, at lære, 'at forholde sig', at overvinde 'frygten for glæden'. Disse forehavender er i sig selv

uskyldige, men ophejet til et program og indpakket i autensitetens og bevidsthedsgrelsens retorik er de tegn på en tilbagetrækning fra politik og en afvisning af den nyere fortid« (2)

Årsagerne til disse forhold finder Lasch også bl.a. i forhold i den tidlige barndom. Men han ser først og fremmest problemet som et alment, samfundskulturelt problem herunder et problem bestående af sammenbrudet i grundlaget for en personlig moral til aflesning for liberalismens individualitets-dyrkende idealer.

Det har gennemgående — efter Lasch's mening — svækket evnen til at engagere sig personligt, ansvarsfuldt i forhold til verden/samfundet og gjort mennesker afhængig af personlig bekræftelse fra andre for at kunne opleve tilfredshed med sig selv. Her ses forbindelsen til de personlighedsproblemer, som Ziehe m.fl. står for.

Perspektiv og handlemuligheder

Der er vel ingen tvivl om, at en lang række af de ting, som er blevet påpeget af problemer i barndommen, i ungdommen og i samfundet i det hele taget er rigtigt set.

Men betegnelsen »narcissisme« — og den derfor tilgrundliggende psykoanalytiske teori — er langt fra tilstrækkelig. Og tendensen til at beskrive problemerne som først og fremmest »indre faktorer« i personen, må betragtes som direkte misvisende.

At den type psykiske reaktionsmøder, som man beskriver, findes er der ingen tvivl om. Men spørgsmålet om hvad det er for mekanismer i forholdet mellem person og omverden, der gør sig gældende, er endnu helt utilstrækkeligt beskrevet.

F.eks. savnes en analyse af hvad der foregår, når folk oplever, at der ingen udveje er af den aktuelle fastlåste, depressive og håbløse situation. At man ikke kan se nogen *Handlemuligheder* for at forbedre sin situation. At man oplever samfundet, udviklingen og fremtiden som noget man overhovedet ingen indflydelse har på eller kontrol over.

Man kunne også beskrive indadvendtheden, optagetheden af sig selv

og afhængigheden af personlige relationer i sig selv som et midlertidigt, uholdbart forsøg på at rette sig ét eller andet sted hen som reaktion på den manglende mulighed for handling i forhold til den elendig-hed, man oplever overalt i hverdagen i det kriseramte kapitalistiske samfund.

Midlertidig og uholdbar, fordi personlig beskæftigelse med personforhold/-relationer i sig selv, ikke kan blive tilfredsstillende eller i det hele taget holde i længden.

Hvilke reaktioner, måder at forholde sig på, der kommer derefter, kan man håbe på/frygte for!

En ting må desværre stå klart: Der er ingen tiltro — i nogen særlig udstrækning — til muligheden af socialistiske løsninger på problemerne. Det har naturligvis socialismens krise, de staliniske udset, den »virkeliggjorte socialismes« pervertering af sagen osv. en meget stor del — den centrale del — af skylden for.

Det eneste, som det ikke kan nytte noget er at være *moralisk forarget* over inderligheden, indadvendtheden og den apolitiske slaphed.

Lad os blot et øjeblik tænke på, hvordan DKPml-tænkningen ville maltraktere dette problem (3). Det må med kuldegysninger hurtigt få os til at forholde os *videnskabeligt* til problemet.

I den forbindelse er der en psykologisk indfaldsvinkel til problemerne. En indfaldsvinkel, som vi som politiske tænkere og aktivister ikke kan komme uden om. Men med diskussionerne om narcissismen er langt fra det sidste ord sagt om, hvordan vi skal forstå den personligt oplevede, den subjektive, side af problemerne ved livet »i vor tid« — eller hvilke opgaver det stiller os som socialister.

Svend Aage Madsen

Noter:

(1) Thomas Ziehe: *Pubertät und narzissismus*. Frankfurt, Europäische Verlagsanstalt 1975.

Thomas Ziehe: *Om narcissismens sårbarhed*. I »Ungdom socialisation og narcissisme«, Unge pædagogers Forlag, 1982

(2) Christoffer Lasch: »*Narcissismens kultur*«. Gyldendal 1982

(3) Jvf. DKPml'ernes syn på personer og verden i det hele taget i »Byens fri blad«, Århus, sommer 1982, bragt i »Den røde tråd« 20/8 82.

Solidarność

At billedet med Lech Walesa og de intens lyttende arbejdere på visse punkter kan minde om et lignende billede af Lenin og russiske arbejdere er nok på ingen måde nogen tilfældighed. Den polske befolkning oplevede i løbet af det 1½ år, som Solidaritet fik lov til at fungere i en udvikling, der stemningsmæssigt kan måle sig med de første begejstrede revolutionsdage i 1917.

Det er da også denne stemning af optimisme og ukuelighed, som dannelsen og eksistensen af Solidaritet tilføjer det polske folk, der udgør essensen af den fotografi-udstilling der i øjeblikket kan ses i »Støt Solidarnosc«-komiteens lokaler. Udstillingen hedder »Polske stemninger '81« og består af en række af filmskaberne og fotografen Bogdan Borkowski's fotografier. Borkowski, som nu bor i Paris og bl.a. arbejder for »Paris Match«, søger i sine billeder at indfange og beskrive de stemninger, der beherskede Polen i 1981, en periode hvor Polen i følge Borkowskis egne ord »var netop så beduget af den frihed, folket havde ventet i mange

tiår. Og denne stemnings realitet er min fotografiske reportages genstand.«

Udstillingen er delt op i fire dele: Polen I, som uden omsvøb viser det polske samfund og den polske befolkning, der »lider under alle slags sygdomme, modsigelser og skuffelser.« Polen II handler om Lech Walesa, der hurtigt kom til at fremstå som en folkehelst, en person som på mange punkter kom til at personificere forhåbningerne om en bedre fremtid. Polen III viser den kendte polske filminstruktør Andrzej Wajda under arbejdet med filmen »Jernmanden«, som vandt de gylne palmer på filmfestivalen i Cannes. Endelig kan man i afsnittet Polen IV se billeder af Roman Polanski under sit besøg i Polen sidste år som eksempel på en af de mange polske kunstnere der »i løbet af frihedens år« besøgte Polen »alle ivrige efter at lade deres talent bidrage til deres hjemlands fornyelse.«

Udstillingen kan varmt anbefales da den ganske klart gengiver og fastholder den bevidsthedsmæssige og sociale udvikling blandt store dele af det polske folk uden hvilken man

ikke kan forklare den fortsatte sammenbidte modstand mod militærdiktaturet.

Udstillingen er en del af »Støt Solidarnosc«-komiteens aktiviteter, der via de nye lokaler på H.C. Ørstedesvej er ved at udvikle sig til et kulturelt og informationsmæssigt midtpunkt for solidaritetsarbejde. I lokalerne lagde man ud med den hidtil største udstilling af Solidarnosc-plakater vist herhjemme for derefter at fortsætte med en udstilling med tegninger af den polskfødte grafiker Leon Canger. Efter den nuværende udstilling vil der komme en art fortsættelse; »Polske stemninger 82«, med fotografier fra krigsretstilstandens Polen.

Komiteen kører dog også en række andre aktiviteter som du kan høre nærmere om, hvis du henvender dig til

»Støt Solidarnosc«-komiteen
H.C. Ørstedesvej 50 B
1879 København V
tlf. 01/37 09 90
Giro 1 40 45 63

HVIS VI NU SER BORT fra de uhyggelige sociale konsekvenser af det forslag, som Schlüter-regeringen fremlagde i folketinget d. 5. oktober, og ser på politikken ud fra dens egne mål, kan den så forbedre den økonomiske udvikling på kort og langt sigt?

Selvom det er svært at se bort fra de dybt asociale konsekvenser af så voldsomme indgreb i de svagestes levevilkår, så kan det se ud som om et flertal i befolkningen er rede til det.

Ihvertfald, hvis man skal tro en AIM-undersøgelse fra tiden omkring fremlæggelsen af VCQM-planen. Man spurgte folk, om de ville være rede til at acceptere voldsomme indgreb i levevilkårene, hvis det kan rette op på landets økonomi.

Et flertal sagde naturligvis ja. Hvem ville ærlig talt ikke godt i nogle år affinde sig med virkeligt at skære ned, hvis det reelt kunne bringe tider som i slutningen af 60'erne tilbage. Det ville dog være bedre end at forblive i denne stillestående elendighed.

Men kan det faktisk lade sig gøre, hvis vi nu rettede os efter Schlüter-regeringens planer til punkt og prikke?

LAD OS FØRST SE PÅ, hvordan Schlüter egentlig formulerede de præcise mål med regeringens politik.

Det første der falder én ind ved læsning af åbningstalen er naturligvis det, som allerede er blevet parodieret i alle medier: *»genskabe tilliden«, »genskabe modet og optimismen«, »fremme den enkeltes initiativ og ansvarsfølelse over for egen situation«, »at det kan nytte og lønne sig at gøre en indsats«*. Når det kommer til de mere konkrete resultater, nævnes som nogenlunde præcist mål kun, *»et budgetteret underskud (på statsbudgettet) for 1983 på ca. 15 pct. af BNP vil kunne reduceres til ca. 13 pct. af BNP«*.

Det er altså besparelserne, som man jo kan have en ret præcis kontrol over (bortset fra størrelsen af arbejdsløsheden, se nedenfor).

Men hvad angår produktion og beskæftigelse, så hedder det: *»Formålet med de foranstaltninger, jeg her har omtalt (indgrebene i løn, dagpenge og sygedagpenge) er at få mere gang i produktionen på vore arbejdspladser, så vi kan få fjernet den utryghed og det mismod, der gør dagligdagen håbløs«*. Dvs. en tilfældig større vækst i 1983 ville kunne vise regeringens evner. Der findes ingen mål for mere beskæftigelse.

»DER ER KUN ET MIDDEL, der ... kan både styrke betalingsbalancen og samtidig redde virksomheder og arbejdspladser, (bemærk: redde arbejdspladser, altså intet mål om øget beskæftigelse) *»Danske virksomheder skal gøres mere konkurrencedygtige overfor udenlandske produkter. Både på eksportmarkederne«* og i importkonkurrencen, sagde Schlüter.

Til dette formål foretages alle indgrebene i lønningerne, så omkostningerne går ned. Men det, som er så synd for borgerskabet, er, at for erhvervslivet er lønningerne både omkostninger og efterspørgsel for de producerede varer.

Derfor er der ingen vej udenom, at med de drastiske indgreb i lønningerne vil forbruget/efterspørgslen falde voldsomt på det danske hjemmemarked. Samme virkning vil de offentlige nedskæringer have: Også det offentlige forbrug vil falde kraftigt.

Altså bliver den samlede efterspørgsel på hjemme-

Schlüters redningspl

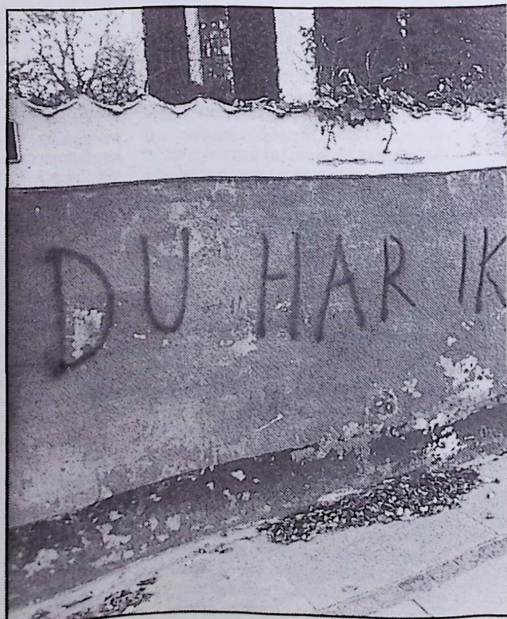
Af: SVEND AAGE MADSEN

markedet skåret stærkt ned, og 2/3 af BNP produceres med henblik på dette marked.

Den del der handler om importkonkurrence vil altså ikke give mere produktion. Muligvis kan det lykkes at udkonkurrere enkelte udenlandske varegrupper, men den samlede afsætning vil gå ned. Det betyder samlet nedgang i denne del af produktionen (som altså omfatter 2/3 af BNP) — og naturligvis stor arbejdsløshed fra disse virksomheder og det offentlige.

Hvad betalingsbalancen angår, vil den mindske de samlede indenlandske efterspørgsel selvfølgelig også betyde en mindre import af udenlandske varer.

HVIS DER SKAL KOMME en samlet fremgang i produktionen, eller der blot skal kunne reddes virksomheder, så må den del af produktionen, der går til eksport ikke alene øges, men øges så meget, at den kan

an

kompensere for nedgangen i afsætningen på hjemmemarkedet. Men hvor er det så, de danske virksomheder skal eksportere hen. Det er først og fremmest til Vesttyskland, USA, England, Sverige og Norge.

I Vesttyskland, USA, England og Norge er der imidlertid regeringer, som har nøjagtig den samme politik som den, der blev lagt frem af Schlüter. De indskrænker — og har i en årrække indskrænket — efterspørgslen på deres hjemmemarkeder. Og det er disse hjemmemarkeder, der er de danske eksportmarkeder!

Det kan vel ikke være det socialdemokratiske Sverige (eller det socialistiske Frankrig), som de borgerlige satser på skal redde dansk økonomi? Er politikken den at satse på, at der hele tiden findes lande, hvor der findes nogle naive socialdemokratiske tilhængere af Keynes, som blot lader efterspørgslen vokse på deres hjemmemarkeder?

Nej, for Sverige har lige devalueret med 16 pct. og laver

følgelovgivning, der til forveksling ligner den danske politik. I Frankrig er også Mitterrand slået ind på inflationsbekæmpelse som det centrale — og det kræver en politik som den danske.

Der er ingen steder at eksportere de danske produkter hen. Måske kan der opnås forbigående fordele, men vi ved at den mindste tilbagegang i det enkelte land, straks vil udløse dybere indkomst- og sociale indgreb fra det pågældende lands regering.

DEN POLITIK, SOM DE borgerlige i Danmark, Thatcher, Reagan, Mitterrand, Palme og hvad den norske statsminister nu hedder, fører får som resultat, at den samlede efterspørgsel mindskes, og at de hver for sig tvinger de konkurrerende lande til yderligere indskrænkninger. Når markederne tilsammen bliver mindskede, må produktionen også blive det.

Der er således ikke noget at sige til, at OECDs sekretariat for 117. gang har måttet udsætte tidspunktet for et kommende opsving et år længere ud i tiden. Det bliver alligevel ikke i 1983 opsvinget kommer. I stedet for den spåede internationale vækst på 2,5 pct. i 1983, regner man nu med nul-vækst. Det vil sandsynligvis også gælde for Danmark.

DEN SOCIALDEMOKRATISKE regering regnede med 3,5 pct. vækst i deres finanslov. Det reviderede Schlüter-regeringen til 2,5 pct. Disse vækstrater ligger således bag de to regerings beregninger.

Men skæres der yderligere 2,5 pct. vækst af den produktionsudvikling, som der er taget udgangspunkt i, så vil arbejdsløsheden stige endnu mere end regeringen har regnet med.

Ifølge LOs chef-økonom vil de forudsætninger, som den borgerlige regering gik ud fra betyde 50.000 flere arbejdslese over nogle år i forhold til 1982-niveauet.

Men bliver vækstforudsætningerne ringere endnu, ja så kan selv mindskelsen af underskudet på statsbudgettet (man regnede i »hvidbogen« med en kronebesparelse på 12 mia. netto) gå fløjten. Bliver der nul-vækst i de næste par år internationalt, (og det vil netop den førte regeringspolitik i alle de lande, der betyder noget for den samlede produktion og efterspørgsel, stærkt medvirke til) ja så kan selv de voldsomme offentlige nedskæringer blive ødt op af udbetaling af understøttelse, selv om denne er nede på det niveau Schlüter-regeringen regnede ud fra.

DE »SIKRE« RESULTATER vil derfor være:

□ Inflationen vil falde (sandsynligvis, det afhænger især af om man kan holde oliepriserne nede), fordi der simpelthen ikke bliver nogen efterspørgsel at mærke.

□ Underskudet på betalingsbalancen vil muligvis falde, men kun hvis der kan fastholdes en eksport som den nuværende.

□ Produktionen vil gå ned, arbejdsløsheden vil vokse kraftigt og mulighederne for et opsving vil være undergravet.

De problemer, som en regering står overfor, uanset om den er borgerlig eller socialdemokratisk eller begge dele, ser ud til at være problemer, som ikke kan løses i blot en mærkbar udstrækning inden for det kapitalistiske samfunds rammer.

Et folk uden land

Af: NIELS MØLLER

Anden Verdenskrig satte midlertidig en bremse for palæstinensisk selvstændighed. Men da krigen i 1945 var forbi, skulle der vise sig nye, og vanskeligere forhindringer. Krigens to sejrende giganter, USA og USSR, skulle hver på deres negative måde få indflydelse på det videre forløb.

Lad os se på USA først.

USA i Mellemøsten

De amerikanske kapitalister havde i tiden op til 2. Verdenskrig sikret sig visse rettigheder i den arabiske verden, ikke mindst når det drejede sig om olie. USA fik sin første oliekoncession i 1933 og i 1939 udvidedes den, således at de amerikanske olieselskaber fik monopol på olieudvinding frem til 1999, eneretten til at beslutte hvornår og hvor meget, der skulle udvindes, monopol på raffineringen og transporten og eneretten til salget. Og dertil kom yderligere den arabiske olies fine kvalitet, de lave lønninger og den enorme mængde. Efter krigen startede investeringer og olieudvinding umiddelbart. Allerede i 1946 var 1500 italienske, 1000 amerikanske samt 15.000 lokale arbejdere beskæftiget med olieeventyret. Dertil kom arbejdet med den 1700 km. lange olieledning fra Saudi Arabien til Libanon. Mere end 2000 amerikanske teknikere og 5000 amerikanske firmaer var beskæftiget med dette kæmpeprojekt.

Men USAs olieinteresser var ikke sikret med kontrollen over og indflydelsen på Saudi Arabien. Problemerne i den nordlige del af den arabiske verden omkring Palæstina måtte bringes til ophør.

Løsningen kunne få to udfald: USA kunne enten støtte oprettelsen af et uafhængigt Palæstina (Dette ville give problemer på hjemmefronten med de omkring 5 mio. jøder og give Sovjetunionen muligheden for at fremstå som de europæiske jøders beskytter). Eller USA kunne støtte oprettelsen af en jødisk stat i

Vi sluttede første del af artiklen om Palæstinas historie ved udbruddet af 2. Verdenskrig. Umiddelbart så det ud til, hvis England ellers ville overleve, at palæstinenserne skulle opnå uafhængighed for deres land senest i 1949. Men krigen og dens udfald skulle vise sig at ændre dette perspektivs muligheder fundamentalt.

Palæstina. Det sidste var dog heller ikke ufarligt.

En jødisk stat kunne medføre uro i hele den arabiske verden (herunder også Saudi Arabien) og give Sovjetunionen mulighed for at vinde indflydelse i den arabiske verden. USA vurderede de forskellige risici og traf beslutning om at støtte jødestatens oprettelse. Zionismen havde hermed fået verdens mægtigste magt som sin allierede. Men hvordan forholdt det sig med krigens anden store sejrherre, Sovjetunionen?

Sovjet og Mini-Palæstina

Sovjetunionens politik havde indtil da bestået i en utvetydig afvisning af tanken om oprettelsen af en jødisk stat. Sovjetunionen mente ikke, at jøderne udgjorde en nation. Jøderne havde derfor intet legitimt krav på en selvstændig stat, fordi statsdannelse bygger på nationalitetsprincippet. Sovjetunionen definerede en nation således: *"En nation er et historisk opstået, varigt fællesskab med hensyn til sprog, territorium, økonomisk liv og psykisk egenart, som kommer til udtryk i en fælles kultur."*

Nationer har således ikke altid eksisteret. De opstod i kølvandet på og sideløbende med det opvoksende borgerskab, som så en interesse i at nedbryde de snærende feudale bånd inden for statens rammer. De var

interesserede i et sammenhængende nationalt marked.

Men hvordan forholdt det sig nu med jøderne? De havde ikke et fælles sprog, ikke et fællesskab i økonomisk liv, intet fælles territorium, — det eneste, de havde fælles, var deres religiøse overbevisning. Kun jøderne i Østeuropa kunne i en vis udstrækning siges at have et fælles sprog, Jiddish. Hvad var det da, der gjorde, at jøderne opfattede sig som en nation, et folk?

Forklaringen må søges i den kendsgerning, at jøderne i århundreder havde været udsat for forfølgelse, undertrykkelse og diskrimination. De havde været »paria« i de lande, hvor de havde opholdt sig. Dette havde, som vi så i første del af artiklen, styrket tanken om oprettelsen af en jødisk stat til forsvar for jøderne. Og Nazi-regimets forsøg på en endegyldig løsning (Endlösung) af jødeproblemet havde styrket dette ønske.

Sovjetunionen skiftede efter krigen politik. Man støttede nu en to-stats-løsning i Palæstina. Formentlig ud fra en formodning om, at de mange vest-europæiske jøder fra arbejderklassen ville kunne sikre Sovjetunionen en øget indflydelse i Mellemøsten. Palæstinenserne og de arabiske folk havde mistet en allieret og stod nu overfor Verdens to mægtigste magter, hvis de skulle realisere deres mål: Et uafhængigt Palæstina med lige rettigheder for alle religiøse grupper.

FNs to-statsløsning

Ved 2. Verdenskrigs afslutning havde de tre stormagter USA, Sovjetunionen og England (Frankrig regnedes ikke med, da landet var besat af Tyskland) sat sig sammen med henblik på at skabe en nyordning af Europa og Verden i øvrigt. Hovedsigtet var at sikre godkendelse af hver enkelts interessessfærer. Samtidig udvikledes også tanken om en genoplivning af Folkeforbundstanken, et overnationalt organ, hvis ideelle sigte skulle være at forhindre en ny verdensomspændende krig, men hvis mere jordnære sigte var sikring af stormagternes interesser og dominans i verdenspolitikken, bl.a. gennem deres permanente pladser i Sikkerhedsrådet og deres vetoet.

FN blev oprettet og påtog sig at bringe en løsning på Palæstina-problemet. FN fremlagde et forslag, som gik ud på, at der skulle oprettes en jødisk og en palæstinensisk stat, samt at Jerusalem skulle have en særlig status.

Løsningen var langt fra retfærdig — også selv om vi ser bort fra, at tostatsløsningen allerede var blevet forkastet af palæstinerne i 1939, hvor England derfor lovede dem et uafhængigt Palæstina.

Lad os for et øjeblik betragte et to-stats-forslag som en løsning. Tallene i tabel I skulle så alligevel understrege uretfærdigheden i FNs forslag.

Som man kan se af tallene, udgjorde den palæstinena-arabiske befolkning flertallet i alle tre områder, og med demokratiske valg ville palæstinerne have haft muligheden for at vinde flertallet endog i den jødiske stat. Dette var zionisterne på det rene med, og de tog deres forholdsregler. De satte ind med terror for at fordrive palæstinenserne.

Afstemningen i FN

Men inden vi ser på den zionistiske

»Dette indebærer ikke afslutningen af krigen.

I dag er vi kun begyndt. Vi må marchere fremad

for at

virkeliggøre

den stat, vi så

flittigt har

kæmpet for at

oprette — fra

Nilen til

Eufrat.»

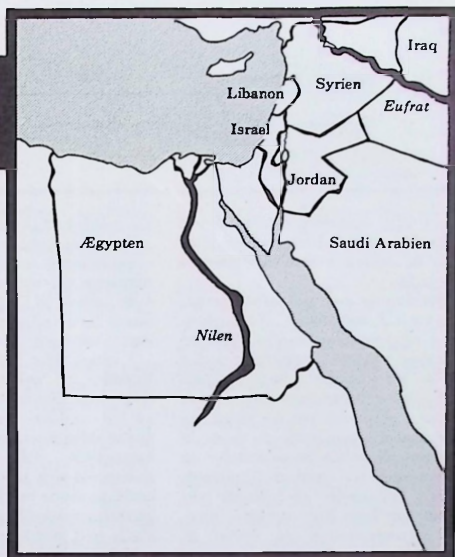
Ben Gurions

festtale ved

staten Israels

oprettelse,

maj 1949.

terror, lad os da vende blikket mod FN og se, hvad der skete dér. Afstemningen er et lærestykke i imperialistisk barbari. Ved en *prøveafstemning* i FN faldt to-stats-løsningen. Dette havde USA forudset og derfor foreslået en prøveafstemning, således at det ville være klart, hvem USA skulle presse til at ændre standpunkt.

Prøveafstemningen viste 24 stater imod, 16 for og 17 undlod eller var fraværende. Seks stater blev valgt ud af USA: Haiti, Liberia, Filippinerne, Kina, Etiopien og Grækenland.

De seks lande var valgt med stor omhu. Haiti, beliggende i det Caribiske Ocean, var totalt afhængig af USA. Liberia var oprindelig blevet oprettet af tidligere USA-negerslaver og dermed ligeledes afhængig af USA. Filippinerne havde op til 2. Verdenskrig reelt været en USA-koloni. Kina under Shiang Kai-shek befandt sig i borgerkrig med Maos kommunistiske styrker og var totalt afhængig af USAs militære forsy-

ninger. Etiopien havde givet USA militærbaser mod en 'alliance' med stormagten, og endelig befandt Grækenland sig i borgerkrig, hvor England var på nippet til at indgribe militært for at nedkæmpe de folkelige kræfter. Kun Grækenland ændrede ikke holdning. De fem øvrige stemte som USA ønskede det — for to-stats-løsningen. Staten Israels oprettelse var dermed godkendt af FN. Denne FN-beslutning var reelt en krigserklæring til den arabiske Verden, og den blev opfattet på den måde. De arabiske stater erklærede Israel krige. Men de var dårligt udrustede.

Zionistisk terror

Zionisterne var vel forberedte på det forestående militære opgør. Mange zionister var allerede af kolonimagten England blevet oplært i våbenbrug under verdenskrigen. Således bestod »Det palæstinensiske regiment« af 23.000 jøder og 9.000 arabere. Og den engelsk-amerikanske kommission,

TABEL I

Den samlede jødiske befolkning:	30%, arealet: 56%
Den samlede arabiske befolkning:	70%, arealet: 44%
Jødestatens befolkning:	51% (499.000 jøder, 509.000 arabere)
Palæstinas befolkning:	38% (9.500 jøder, 749.000 arabere)
Jerusalems befolkning:	11% (100.000 jøder, 106.000 arabere)

TABEL II:

Zionisterne: Haganah (et jødisk forsvarskorps) :	40.000
Politikorps :	16.000
Kampstyrke :	8.000

som i 1945 undersøgte forholdene i Palæstina, kom til følgende resultat over de militære stridskræfter (se tabel II).

Her overfor stod *palæstinenserne* maksimalt 6.000 mand. Palæstinenserne udgjorde ganske vist flertallet og kunne håbe på de arabiske landes hjælp. Men krigen førte intet godt med sig for palæstinenserne. Deres militære slagkraft var for ringe, og de øvrige arabiske lande gik først ind i krigen på palæstinensisk side, da krigen reelt var afgjort til Israels fordel. Hundreder af tusinder var blevet hjemløse. Men stadig udgjorde palæstinenserne et flertal af befolkningen. Zionisterne måtte skaffe sig af med dette flertal.

Hvordan? De kunne ikke bare myrde en million mennesker. Hvad de kunne var, at skabe panik i den arabiske befolkning gennem terror. Og zionisternes særlige terrorkorps, Irgunn- og Sterngrupperne, gjorde det grundigt.

Mellem d. 9. og 10. april -49 blev landsbyen Deir Yassin totalt lagt i ruiner. Alle indbyggere i landsbyen blev myrdet — mænd, kvinder, gamle og unge, børn og gravide. Zionisterne nægtede FN-observatører og udenlandske journalister adgang til landsbyen i et forgæves håb om at skjule dette folkemord for verdensoffentligheden. Men massakren kom for en dag. Og det blev siden kendt, at Israels nuværende statsminister, Begin, var leder af aktionen.

Resultatet af denne og andre tilsvarende massakrer blev en panikagtig palæstinensisk flugt. Det anslås, at omkring 700.000 blev flygtninge i kølvandet på massakrerne. En afgørende vending i den palæstinensiske befrielseskamp var indtruffet. Palæstinenserne var blevet gjort til flygtninge, — et folk uden land, fordrevet fra det land, hvor de i århundreder havde drevet deres virke.

Et folk uden land

Staten Israel var en kendsgerning.

De arabiske folk havde ikke været i stand til at forhindre zionisterne i at opfylde deres målsætning. Palæstinenserne var blevet til et folk uden land, forvist til flygtningelejrene i de omgivende arabiske lande. Pariaer i deres eget land.

I lange tider fortsatte hundreder tusinder af palæstinensere denne flygtningetilværelse, idet de stolede på de arabiske landes løfter om støtte. Men intet ændrede sig. Israel betragtede det palæstinensiske spørgsmål som løst: De omliggende arabiske lande burde integrere deres palæstinensiske brødre og søstre og slutte fred med Israel. Det ville løse problemet. Det var — ifølge zionisterne — intet palæstinensisk problem. Det drejede sig blot om at optage arabere i de arabiske lande, i stedet for at opretholde flygtningelejre, der på længere sigt kunne udgøre en trussel mod Israel.

Suez-krigen

De arabiske landes ledere integrerede ikke palæstinenserne, men opretholdt flygtningelejrene — ikke af veneration for palæstinenserne, ikke fordi de helhjertet gik ind for Israels opløsning som stat og oprettelsen af en palæstinensisk stat, men fordi eksistensen af flygtningelejrene kunne udgøre et bestandigt politisk, diplomatisk og ideologisk pres på Israel. Israel lod sig ikke presse af dette tryk. Tværtimod. Da Israel og de tidligere stormagter i området så deres snit til det, forsøgte de at gribe ind. I 1956 kom chancen.

Sovjet var stærkt optaget af oprøret i Ungarn — USA ligeledes. Israel, England og Frankrig mente, at tiden var inde til at gøre noget ved det nationalistiske Nasser-styre i Egypten, som truede med at nationalisere Suez-kanalen. De gik i krig mod Egypten, men stormagterne, især USA var ikke interesseret i et engelsk-fransk fremstød i området og fik bremsset invasionsforsøget. Det skete ikke af kærlighed til Egypten eller had til Israel. Men USA ønskede ingen rivaler i området, og England

og Frankrig var i den grad afhængige af USA økonomisk og militært at de bøjede sig.

PLO oprettes

I kølvandet på Suez-krigen blev PLO oprettet på initiativ af enkelte arabiske lande. Hensigten med PLO var — fra starten — at organisationen skulle virke som et instrument for de ledende arabiske landes interesser. Den palæstinensiske sag kunne udnyttes — ikke til fremme af palæstinenserne interesser men — til fremme af de arabiske ledere egne interesser. Denne situation, hvor de palæstinensiske ledere skulle fæste lid til de arabiske ledere helhjertede støtte, varede dog kun kort.

Fra starten af 1960'erne gik PLO over til i al hovedsag at stole på egne kræfter; Fra nu af betragtedes de arabiske ledere kun som midlertidige, taktiske og vaklende allierede i kampen for et frit og uafhængigt Palæstina. Denne ændring i kurs markeredes med forberedelserne til og indledningen af den væbnede kamp mod zionismen. De første spæde angreb fra guerillaen fandt sted i 1962. Der var tale om nålestiksaktioner, men de varslende, at PLO var en kommende militær styrke — en styrke som Israel måtte kalkulere med i fremtiden. Langsomt voksede tilslutningen til PLO (Man må her huske på, at PLO var dannet i udlandet, endnu ikke havde rod i den palæstinensiske befolkning i flygtningelejrene og kun havde iværksat spæde militære angreb på Israel), men i 1967 ændredes situationen igen radikalt. Israel iværksatte et overraskelsesangreb på Egypten, Syrien og Jordan. Krigen endte med en yderligere flygtningestrøm til de arabiske lande og en kraftig udvidelse af Israels territorium.

Nok var flygtningestrømmen udtryk for de arabiske landes manglende militære styrke, men krigen var ikke et definitivt nederlag for PLO. Tværtimod havde PLO vel bedre muligheder (ideologisk) for at tage nederlaget, end de omliggende arabiske stater. Og de nye flygtningelejre, som blev resultatet af krigen, blev udgangspunkt for forstærket PLO-offensiv i forhold til palæstinenserne og de fattige arabere. På ganske kort tid var PLOs militære og politiske styrke ikke bare genskabt, den var

også styrket. Dette viste sig ikke mindst i Jordan.

Sorte September

Jordan, som oprindeligt havde været engelsk koloni, havde efter 2. Verdenskrigs afslutning opnået uafhængighed. Kongen var udpeget af englænderne, hæren uddannet og opbygget af engelske militære rådgivere og officerer. Da krigen i 1947-49 ikke havde ført til den af FN foreslåede to-statsløsning, havde Jordan annekteret vest-bredden af Jordan-floden, som i følge FN-planen skulle have været den væsentlige bestanddel af Palæstina. Men nu — efter '67-krigen — var der meget, der pegede på, at vest-bredden virkelig var palæstinensisk territorium. PLO dominerede totalt — politisk og militært — vest-bredden.

Den voksende PLO-dominans udgjorde ikke bare en trussel mod Israel, den udgjorde i allerhøjeste grad også en trussel mod Jordans kong Hussein. Efterhånden som PLO og palæstinenserne satsede mere på egne kræfter radikaliseredes palæstinenserens politiske mål. Hovedsigtet var naturligvis fortsat oprettelsen af et uafhængigt og demokratisk Palæstina, men denne statsdannelse skulle ikke blot være som de omgivende arabiske lande — formelt uafhængige — vægten blev i stigende grad lagt på at tilgodese den arabiske befolknings umiddelbare og langsigtede interesser.

Det sociale — ja, det socialistiske, anti-kapitalistiske og anti-imperialistiske — perspektiv blev i stadig stigende udstrækning en del af den palæstinensiske befrielseskamp. Og det medførte truslen om, at den øvrige arabiske befolkning i stadig stigende omfang kunne forbinde sig med og betragte sig som del af den palæstinensiske befrielseskamp. Denne trussel så Jordans hersker og de imperialistiske magter, og i september 1970 slog de til med fuld styrke.

Den engelsk uddannede og amerikansk støttede jordanske hær satte en omfattende militær aktion i gang. Udfaldet blev, at PLO måtte forlade vest-bredden og søge til Libanon. Jordan optrådte i 1970 som Israels og imperialismens forlængede arm og viste verden, at det betragtede PLO og palæstinenserne som en større trussel end Israel.

Det samme skulle vise sig at blive tilfældet i Libanon.

PLO i Libanon

Efter »Sorte September« drog PLO til Libanon. Stadig levede hundreder tusinder af palæstinensere i flygtninglejre i de omliggende arabiske lande. Israel var blevet større og var områdets mægtigste militærmagt. Men PLO og palæstinenserne var ikke svækkede for alvor.

PLO forbandt sig meget hurtigt med den libanesiske venstrefløj i en fælles kamp for at ændre den politiske udvikling i Libanon. Libanons venstrefløj er/var traditionelt stærk — dens styrke havde bl.a. ført til en amerikansk intervention i 1957. Med den libanesiske venstrefløj og PLO forenede var der pludselig opstået en magt i landet, som kunne true — ikke blot den herskende orden i Libanon, men også — den militære og politiske balance i Mellem-Østen: Et venstreorienteret Libanon (undskyld det upræcise udtryk) kunne blive en inspiration for de arabiske folkemasser i øvrigt.

Denne fare indså de arabiske ledere, og Syrien inter文verede i 1975, hvor PLO og venstrefløjen var på nippet til at vinde borgerkrigen mod de kristne falangister. Syrien pacificerede PLO og venstrefløjen, men falangister, der havde håbet på at blive hjulpet til magten, måtte se deres forhåbninger gjort til skamme. Syrien satte sig på kontrollen med landet.

Endnu en gang havde det vist sig, at de omliggende arabiske lande kun var vaklende og upålidelige allierede, ja, undertiden direkte fjender. Palæstinenserne måtte stole på egne kræfter.

Tiden efter

PLO og palæstinenserne var imidlertid ikke sat i en skakmat-situation efter den syriske invasion, sådan som tilfældet var med »Sorte September« i 1970. Syrien førte en del-og-herskepolitik, som varede frem til Israels indblanding i det sydlige Libanon med støtte til de kristne falangister.

Israel førte en politik, som dels bestod i advarsler til syrerne, dels forsøg på at trænge PLO tilbage fra syd-Libanon og dels i direkte støtte

til de libanesiske højrefløj. Denne politik blev gennemført ved kortere varende interventioner i det sydlige Libanon, våbenforsyninger til falangisterne, terrorbombardementer af flygtningelejre og søværts angreb på libanesiske kystbyer. Denne politik blev imidlertid ændret totalt i 1982.

Israels invasion i 1982

Omkring 100.000 israelske soldater blev sendt ind i Libanon. Operationens officielle formål var at sikre provinsen Gallilæas grænser; men hurtigt viste det sig, at den var langt mere vidtgående.

Det bælte i det sydlige Libanon, som skulle »renses for PLO« var sat til 30 km., men Israels hær trængte helt frem til Beirut og belejrede denne, samtidig med, at falangisterne i syd fik frit spillerum overfor såvel palæstinensere som libanesiske venstre-orienterede. Højre-falangisterne fik under israelske bajonetter valgt en præsident, det internationale tryk fik PLO til at opgive forsvaret af Beirut og indvillige i at blive overført til adskillige arabiske lande, og endelig kom så den israelsk kontrollerede massakre på flygtningelejrene i Beiruts udkant.

Israel havde på det militære felt demonstreret sin totale overlegenhed. Men politisk var PLO gået styrket ud af opgøret — i hvert fald umiddelbart. Derimod havde Israels invasion vist, at den arabiske verden var mere svækket og splittet end nogensinde tidligere.

De arabiske oliestater greb ikke til olie-blokade, som de havde gjort det i 1973. Deres afmagt var blevet klart demonstreret, og samtidig var PLO blevet splittet for alle vinde. Samtidig voksede den internationale støtte til en to-statsløsning. Men denne to-statsløsning er uhyre problematisk, hvilket fremgår af Hans Henrik Nielsens artikel i KT 1/82.

Fremtiden for PLO og den palæstinensiske sag ser mørkere ud end nogen sinde tidligere — på trods af en voksende international anerkendelse af PLO og »det palæstinensiske problem«. Fordi denne anerkendelse ikke munder ud i andet end en to-statsløsning på Israels præmisser, nåde og barmhjertighed.

Litteratur: Lysestøl: *Palæstinerne. Kommunistisk Tidsskrift* 1978, nr. 3.

Oprør og m

- i anledning af

Af: MORTEN MEISNER

HVIS MAN ER I OPPOSITION til magthaverne i Østeuropa, og hvis man ønsker en anden indretning af dagligdagen end den kendte med varemangel, politisk undertrykkelse og almindelig umyndiggørelse, hvis man er en 'afviger' som ønsker at der gennemføres nogle reformer — hvor går så grænsen for hvad man kan kræve med succes, eller: Hvor går grænsen for hvad man kan kræve, før modstanderne beslutter at bruge alle kneb for at kue én?

Det er jo uægtelig en noget akademisk problemstilling. Men det må selvsagt spille en rolle i hovederne alligevel, når f.eks. det polske fagforbund Solidaritet overvejer og overvejede hvilke krav der skulle stilles, og hvilke der skulle sættes på at gå gennemført. Lad os tage et eks.: Det var uden tvivl et udbredt ønske i Solidaritet at få væltet den herskende elite af parti- og statsbureaukrater af pinden. Det var jo i nok så stor udstrækning en udbredt mistillid til disse bureaukrater, og en protest mod disses misregimente af et helt land og et helt folk som var drivkraften bag den magtfulde protest mod Polens Forenede Arbejderpartis magtmonopol.

Betød det nu at Solidaritet stillede krav om Polens udmeldelse af Warszawa-pagten og afsættelse af det regerende parti? Nej, det gjorde Solidaritet ikke. Grunden til denne tilbageholdenhed var selvfølgelig at man i Solidaritet var udmærket klar over at sådanne krav kunne provokere den herskende klasse til at smide masken og nedkæmpe protesten med alle til rådighed stående brutale midler. Og ikke mindst vidste Solidaritet fra den østeuropæiske historie og fra læsningen af de sovjetiske medier, at Sovjet i givet fald ville gøre hvad man dér anså for nødvendigt for at fastholde Polen i den russiske bjørns faste favntag. Man veg altså uden om et krav om en total omvæltning.

HVAD GJORDE MAN SÅ i stedet?

Jo, Solidaritet stillede krav om reformer og om en beskyttelse af befolkningens levevilkår. Men det viste sig, at allerede med disse krav havde Solidaritet forbrudt sig mod et af grundpillerne i Østeuropa: Man havde tilladt sig at organisere de arbejdspladser som stillede krav — man grundlagde en fagforening.

Det må man ikke, og derfor var det en af de virkelig hårde nødder at knække for det polske samfund. En foreløbig ende på det hele blev, at den polske højesteret erklærede Solidaritet for lovlig. Det vil

Ådehold et-årsdagen for kuppet i Polen

sige: den egentlige afslutning på det polske samfunds overvejelser var vel den parlamentsbeslutning som for nylig ophævede Solidaritet!

Men problemet for Solidaritet var altså — inden det prioriterede sine krav — at organisationen i sig selv var et grundlæggende brud på den herskende østeuropæiske orden, som ikke tillader folket at organisere sig. Det var denne organisering, der var den altafgørende torn i magthavernes øjne. Det betyder også, at oppositionsbevægelser i Østeuropa ikke i første omgang antaster det eksisterende systems måde at fungere på ved de krav de stiller, men derimod ved at de organiserer sig. Først derefter kommer konfrontationen om samfundets videre udvikling i alle dens detaljer.

Med Solidaritets krav om retten til at eksistere som faglig organisation for efterhånden 10 millioner medlemmer fulgte naturligt nok også krav om retten til at handle. Retten til at handle indebar retten til at udtrykke sin opfattelse gennem almindelige demokratiske aktionsformer, såsom demonstrationer og strejker. Det fik Solidaritet også lov til — højtideligt formuleret i aftalerne fra Gdansk i august 1980. Med den store opslutning til Solidaritet og med Solidaritets anvendelse af de nyvundne rettigheder, så var der for alvor sat spørgsmålstegn ved hvor mange arbejdere Polens Forenede Arbejderparti egentlig forenede!

DET MANGLEDE IKKE PÅ ADVARSLER — fra Moskva, fra de øvrige østeuropæiske lande, og endda fra København. Såvel en Kjeld Olesen, daværende udenrigsminister, som formanden for SF, Gert Petersen, manede Solidaritet til besindelse: Også i den polske opposition skulle man tænke på at omfattende ændringer af magtstrukturen i Polen kunne føre til de mest alvorlige konsekvenser. Dels i form af en direkte sovjetisk indblanding, dels i form af en voldsom skærpelse af modsætningerne mellem supermagterne, med udsigt til de aller værste konfrontationer.

Dermed er debatten om udviklingen i Polen, og solidariteten med de undertrykte og forfulgte medlemmer af Solidaritet, blevet en del af en mere principiel debat om hvordan kuede folk og nationer skal forholde sig over for supermagter der truer med anvendelse af alle tænkelige våbenarter.

I det konkrete eksempel, i diskussionen omkring Polen, da må det nok siges at være uomgængeligt, at der ikke på noget tidspunkt var tale om at Solidaritet gik 'for langt'. Tværtimod, kunne man næsten fristes til at sige, når der med forskellige økonomiske modeller blev lagt op til en form for 'historisk kompromis' med den siddende parti- og statsledelse. Men uanset hvad Solidaritet krævede, så

var Solidaritets krav grundlæggende et krav om retten til at eksistere. Og det var det krav som var for 'vidtgående' set med partiledelsens øjne. Med andre ord, så forsøger Gert Petersen at blæse og have mel i munden samtidig når han på én og samme tid erklærer sin støtte til Solidaritet, og samtidig kræver at Solidaritet afholder sig fra at provokere partiledelsen.

PÅ ET ANDET, OG MERE PRINCIPIELT plan, så afspejler Gert Petersens opfattelse et synspunkt som i sidste instans legitimerer supermagternes herredømme: Hvis man appellerer til oprørsbevægelser om at holde igen, for ikke at 'provokere' til et omfattende magtopbud, evt. krig, så har man i virkeligheden overladt supermagterne afgørelsen om hvordan det Polen f.eks. skal styres. Hvorfor det? Fordi det nu engang er supermagterne der sidder inde med store våbenarsenaler, med forfærdelige ødelæggelsesvåben, og som suverænt bestemmer hvornår de anser deres interesser for så truet at de beslutter sig for at anvende dem. Hvis man skal basere det politiske oprør på en 'sikker' vej, en 'sikker' vej uden om supermagts- overgreb, så er der kun én vej: at lade være med at lave oprør! Det er og bliver indiskutabelt, at ønsker polakkerne at være herre i eget hus, ja så må de nu engang skille sig af med russerne. Og ønsker de at komme af med militærdiktaturet, ja, så må de begive sig ad den lange trange vej, med undergrundsarbejde, sabotager, strejker, arbejdslangsomt aktioner osv.

Betyder så alt dette, at man i erhvert østeuropæisk land må indstille sig på at selv det mindste skridt på vejen frem mod mere frie forhold skal om af en periode med endnu mere brutal undertrykkelse? Nej, men med den politik som Sovjetunionen og dens allierede i partitoppen i de andre østeuropæiske lande følger, så er det højest sandsynligt. Men det bliver åbenbart sværere for Sovjet og Co., jo større støtte protesterne har.

Midt i den polske tragedie skal man ikke glemme, at det var det polske folks heltomodige indsats gennem halvandet år som var hovedårsagen til at Sovjet måtte forblive i kulissen da modstanden skulle knuses. Ikke dermed sagt at man skal udelukke, eller tidligere kunne udelukke en direkte sovjetisk militær indgriben. Den vil til alle tider komme på tale hvis alle andre muligheder synes udelukket. Men det er en positiv erfaring fra den ellers mørke nyere polske historie, at oprøret i Polen havde manifesteret sig så voldsomt, at Sovjetunionen ikke turde gribe direkte ind. Omvendt, så er det vel også en vigtig erfaring, at man i en periode med succes for den folkelige modstand må forberede sig på ekstrem illegalitet, og ikke tro på at der findes en 'sikker' vej, uden om 'latinamerikanske' tilstande — heller ikke i Europa.

»Löntagarfonder«

— ØD i Sverige inden '85?

Den nys overståede svenske valgkamp fik et dramatisk forløb.

Det svenske erhvervsliv kastede hundredevis af millioner (og ABBA's manager) ind i en storstilet kampagne mod socialdemokraternes forslag om lønmodtagerfonde. Fonde skulle ifølge den private kapital repræsentere den skinnbarlige socialisme.

Poul Arnedal fulgte den svenske valgkamp og beretter her om, hvad der egentlig ligger i forslaget om Löntagarfonder — får Sverige ØD inden 1985?

Krumtappen i de svenske socialdemokraters offensive økonomiske politik hedder »löntatarfonde« — lønmodtagerfonde — og er den svenske udgave af ØD og overskudsdeling. Ifølge de mest optimistiske valgkampsforudsigelser skulle lønmodtagerfondene ifølge Olof Palme allerede kunne være på skinnerne ved det næste valg i 1985.

Nøgleordene for de svenske lønmodtagerfonde er de samme, som man møder hos de danske socialdemokrater: Overskudsdeling, demokrativering af erhvervslivet, risikovillig kapital til erhvervslivet.

Den konkrete udformning, som man har tænkt sig, tager sig imidlertid lidt anderledes ud end den danske.

Den mest umiddelbare forskel er, at Palme modsat danskerne ikke opererer med nogen central fond, men udelukkende med decentrale fonde: 24 ialt — en i hvert län (amt). Dette er en ting, socialdemokraterne lægger stor vægt på. Et spørgsmål, som de imidlertid aldrig har svaret på, er, om man rent faktisk vil få en administrativ sammenlægning af fondene i form af en fælles admini-

stration, som den vi her i Danmark har for pensionskassernes vedkommende i Pensionskassernes Administrationskontor, PKA.

Vækst uden inflation

Et af de centrale problemer for den kapitalistiske økonomi, som de svenske socialdemokrater hævder at ville løse, gennem indførelsen af deres lønmodtagerfonde, er, at de vil forene økonomisk tilvækst med en lav inflation.

— Inflationen er i høj grad et fordelingspolitisk problem, som ikke kan løses uden en eller anden form for overskudsdeling, hævdede den nuværende socialdemokratiske finansminister, Kjell-Olof Feldt, forud for valget. Hvordan dette skulle hænge sammen, kom han ikke med nogen forklaring på, men den mest nærliggende man kan forestille sig er, at når arbejderne selv er medejere af deres virksomheder, så er der ingen grund til at kræve lønforhøjelser og dermed hæve omkostningsniveauet. Derfor slipper virksomhederne også for at hæve priserne, og inflationsspiralen er stoppet gennem et interesse-sammenfald mellem lønarbejdere og

kapitalejere. Samtidig slog Kjell-Olof Feldt fast, at lønmodtagerfondene ikke var et forsøg på at indskrænke eller ophæve den frie markedsekonomi. Tværtimod.

— Lønmodtagerfondene skal svække monopoliseringen inden for den svenske industri, og midlerne i fondene skal investeres på et frit aktiemarked, fremhævede Kjell-Olof Feldt, som er den økonomiske strateg i det svenske socialdemokrati og manden, der stod bag devalueringen af den svenske krone.

Svigtende investeringer

Når socialdemokraterne mener, at det er så vigtigt med lønmodtagerfondene, begrunder de det med, at investeringerne inden for svensk industri inden for de sidste seks år (med borgerlige regeringer) er faldet med mellem 20 og 30 pct. Samtidig er fortjenesten i industrien øget med 50 pct. i samme periode. Beskæftigelsen i industrien er tilsvarende faldet med 20 pct. — ialt 112.000 job er forsvundet.

Ifølge Kjell-Olof Feldt har industrien istedet benyttet sit overskud til spekulationer på ejendoms- og jordmarkedet, på det grå kreditmarked og på aktiemarkedet. Endelig er der foregået en øget investering af svensk kapital i udlandet.

Det sidste er f.eks. baggrunden for, at Socialdemokraterne har trukket deres nestor, Tage Erlander, i marken i forbindelse med kampagnen for lønmodtagerfonde. »Löntagarfonde flytter inte till Liechtenstein!« står det i talebøbel, som viser hen til et billede af en alvorlig Erlander.

Det er hele den privatkapitalistiske redelighed, socialdemokraterne vil

rydde op i med deres fond-kapitalistiske offensiv.

Lønsumsbidrag og overskudsdeling

Selve forslaget til Lønmodtagerfonde er endnu ikke fikst og færdigt. Det har været under stadig omarbejdning, siden det første udspil så dagens lys i 1971. Det seneste blev fremlagt på Socialdemokratiets og LOs kongres i 1981. Socialdemokraterne og folkene fra det svenske LO lægger stor vægt på, at der stadigvæk er en række spørgsmål, som skal diskuteres. Hovedlinjerne ligger imidlertid klare, og en række af de ting, der skal diskuteres, er der også kommet konkrete bud på fra Olof Palme og Kjell-Olof Feldts side. Som allerede nævnt, så skal fondssystemet bestå af 24 decentrale amts-fonde.

Midlerne til fondene skal hentes hjem på to måder:

☐ For det første gennem en forhøjelse af de svenske arbejdsgivers ATP-afgift med én procent. Det svarer i princippet til det lønsums-bidrag, som er indeholdt i det danske ØD-forslag, og betyder, at alle arbejdsgivere skal betale en afgift svarende til én procent af de ansattes løn til fondene. Dette skal omfatte alle arbejdsgivere.

☐ For det andet gennem en overskudsdeling:

Størrelsen og beregningsgrundlaget for denne afgift på overskuddet er et af de punkter, socialdemokraterne har sat til fortsat diskussion.

En ting ligger dog fast. Den skal kun omfatte aktieselskaber, og først når overskuddet overstiger et vist niveau. Herudover har Kjell-Olof Feldt dog bidraget med et mere konkret bud. Han mener, at så længe gevinsten kun udgør et beløb svarende til mellem 15 og 20 pct. af selskabets egenkapital, skal den gå fri. Af den del af overskuddet, som ligger over disse 15-20 pct. skal der betales en femtedel — eller 20 pct. — som overskudsdeling til lønmodtagerfondene. Disse to indtægtskilder skulle ifølge Feldt give fondene en årlig kapitaltilførsel på 2-3 mia. Sv.Kr., som skal investeres på aktie-markedet.

Direkte valg

Hver af de 24 fonde skal have sin

egen bestyrelse. På kongressen i 1981 gjorde Socialdemokratiet det klart, at der på længere sigt skal være direkte valg til disse bestyrelser. Det er dog ifølge denne beslutning usikkert, hvem valgene skal omfatte: Om det kun skal være lønmodtagerne/fagforeningsmedlemmerne eller almindelige valg blandt alle med valget til parlamentariske organer.

I den indledende fase er det tanken, at det er de faglige organisationer, der skal udpege fondsbestyrelserne. Under efterårets valgkamp i Sverige lagde Palme imidlertid ud med, at der allerede i forbindelse med det næste Riksdagsvalg (som i Sverige falder sammen med kommune- og amtsrådsvalg) skulle kunne blive almindelige og direkte valg til fondsbestyrelserne.

Dette var et af svarene på den intensive kampagne, den svenske arbejdsiverforening og de borgerlige partier førte mod lønmodtagerfondene i forbindelse med valgkampen, hvor de gjorde en indførelse af fondene til det samme som indførelse af socialisme i Sverige.

Men det er ikke kun fondsbestyrelserne, der ifølge det svenske forslag skal have indflydelse på virksomhederne. Tyve procent af den stemmeret på virksomhedernes generalforsamlinger, som fondene erhverver sig gennem aktiekøbene, skal overdrages til de ansatte på den enkelte virksomhed.

Demokratisk kapitalisme

Alt i alt er der således lagt op til en demokratisering af svensk kapitalisme. Spørgsmålet er så, hvad resultatet vil blive. Vil det kunne føre Sverige ud af den økonomiske krise?

Man får vel lov at have sin tvivl.

For det første vil det ikke blive den enkelte arbejder, der får indflydelse på fondenes dispositioner. Det vil formentlig blive Tordenskjolds soldater, som vil stille op til fondsbestyrelserne, og valgene (hvis der bliver direkte, almindelige valg) kan meget vel komme til at drukne i de andre parlamentariske valg, som skal foregå samtidig, således som det allerede er sket med kommune- og amtsvalgene, der står fuldstændig i skyggen af Riksdagsvalget.

Dernæst er det yderst sandsynligt, at der vil ske en koordinering af de

forskellige fondes aktieopkøb og dispositioner, f.eks. i form af en fælles administration på linje med den de danske pensionskasser har etableret, så der alligevel bliver tale om én reel kapitalkoncentration.

For det andet, så er det jo en erklæret politik, at der ikke skal gøres op med markedsmekanismerne — tværtimod. Enhver dagdrøm om »socialisme« i den forbindelse har meget lidt med virkeligheden at gøre. Tværtimod bliver der tale om en udbytning af de ansatte, som forsøges gjort endnu mere skjult, end tilfældet er idag, gennem lønmodtagernes formelle medbestemmelse.

En stakket frist

Endelig er det et spørgsmål, om den svenske ekspansionspolitik vil lykkes.

Forudsætningen herfor er, at den kapital, som fondene investerer, forrentes gennem eget omsætning og forbedret konkurrence. Men det samlede marked øges jo ikke — hverken i Sverige eller på europæisk- eller verdensplan. Og samtidig forsøger alle andre vest-kapitalistiske lande ligeledes at nedsætte omkostningerne, hvorved der blot sker en øget konkurrence, samtidig med at der sker en kvalitativ indskrænkning af det samme marked: De lønarbejdere, der i sidste ende skal være aftagere til alle disse fondsproducerede varer, får forringet deres realloøn og har derfor mindre at købe for.

Der er mange smukke tanker i Olof Palmes drøm om at sætte skub i de svenske hjul, og ser man helt isoleret på det ud fra en svensk synsvinkel, kan det lyde besnærende. Skulle han gå hen og få fondene til at fungere i en ruf, så er det måske heller ikke umuligt, at Sverige kan få et midlertidigt forspring i den internationale konkurrence hjulpet på vej af den nylige devaluering, og dermed et midlertidigt beskedent økonomisk opsving. Det vil imidlertid blive en stakket frist. Sverige er jo ikke just noget økonomisk lokomotiv på verdensplan, som vil kunne trække resten af verden med sig. Den øvrige vestlige verden vil i løbet af en kort årrække have indhentet svenskernes eventuelle økonomiske forspring gennem tilsvarende tiltag, med det resultat, at den internationale krise blot er uddybet yderligere.

Fingeren til systemet

Hvad er det for en
ungdom, der
gemmer sig bag
BZ-storm-huerne?
Hvad er det, BZ
kæmper for?
Er BZ vejen
frem for
arbejderung-
dommens
kamp?

Af: POUL ERIK
RAVNSMED

EN TO — EN TO TRE — UNGDOMSHUSE NU IDAG! Ordene gjaldede gennem Københavns gader. Det var efterår 1981. Det var Rutana's nedlagte brødfabrik, Schønning og Arvé's nedlagte gummifabrik, Abel Cathrine stiftelsen, en ubrugt bygning på Rigshospitalet og Musik Mekanisk Museum.

Det var en kæmpende flok unge, en desperat ungdom. Det var politifolk, tåregas og en socialdemokratisk borgerrepræsentation, der sked på ungdommen ... Det blev forår 1982.

Det politiske mål med kampen var et ungdomshus, ... Borgerrepræsentationen måtte bøje sig. D. 30.10.82 var der sejrsmiddag da ungdomshuset på Jagtvej i København blev taget i brug. Tillykke!

»Hele verden«

Fra foråret 82 blev kampen rettet

over imod, at få flere boliger til ungdommen. Besatte »fæstninger« er dukket op — specielt på Nørrebro.

Dette er kort beskrevet de fysiske rammer om aktionerne. Det kunne lyde som om ungdommen nu tog et opgør med selve systemet. Eller som en BZ'er udtaler i bogen »Ungdomshus NU«: Først vil vi ha et ungdomshus, ikke, og så vil vi ha en bydel. Og når vi har fået en bydel, så vil vi ha hele byen. Og når vi har fået hele byen, så vil vi ha hele landet. Og når vi har fået hele landet, så vil vi ha hele verden. Og når vi har fået hele verden, ja så er vi tilfredse.

Den dominerende reaktion på krisen er ikke arbejderungdommens kamp mod overgrebene. Nej, benhård karakterkonkurrence i skolen disciplinerer ungdommen, disko-tøjret og virkelighedsflugten dominerer fritiden — og på den politiske front

vinder højrekræfterne (KU) stadig terræn.

Ideologisk bliver ungdommen, lige som den øvrige befolkning, proppet med reformistisk øregas om landets økonomiske situation. Opmærksomme P4-lyttere kan kun konstatere at også ungdommen bider på den reformistiske krog.

Alt imens bliver ungdommen mast endnu mere. Manglende arbejde, manglende boliger, manglende mad på bordet.

Mange unge bukkes da også under. Nogle forsumper, andre søger at få styr på sig selv ved at vende frustrationerne indad. Mange er utilfredse, men formår ikke at få overskud til at protestere. Den protest der findes er ofte desperat og destruktiv.

Kun få møder overgrebene med reel og slagkraftig modstand. Til de få hører altså BZ'erne.

Reaktion på et sygt samfund

BZ'erne er en blandet størrelse, som beskæftiger sig med mange spørgsmål. Ungdomshuse og ungdomsboliger har været det centrale.

Men BZ er mere end det — bevægelsen er også udtryk for »en anden kultur«, »en anden livsstil«. Det handler i høj grad om, at protestere mod systemet som sådan — en »gi'-dem-fingeren-politik«.

Nu har Københavner-ungdommen fået et ungdomshus. Og budskabet fra sejrsmødet er, at »huset skal være et sted, hvorfra der skal udgå aktiviteter. Vi har fået et hus, men vi vil også have boliger og mad, og huset her er et godt udgangspunkt for bolig og mad-aktioner.«

Vi kan kun ønske BZ'erne og ungdomshuset held og lykke med arbejdet. For det er et stort arbejde der ligger for døren. Det er vigtigt at få løst de problemer som erfarer sig i Abel Cathrines stiftelsen. Her måtte kampen bl.a. opgives pga. »problemer med superne«, — ungdomshuset blev en svinesti, maden blev stjålet osv.

BZ din by

Problemet med at få en bolig er kendt af mange. BZ'ernes svar på dette var og er, at de mange ulovligt tomme lejligheder, der faktisk står rundt omkring, skal bebos. Ca. 100 unge formodes at bo i besatte lejligheder rundt om i København.

Ud over det at skaffe ungdomsboliger tilkendegiver BZ'erne også en modstand mod Borgerrepræsentationens byfornyelsespolitik.

For at holde de besatte lejligheder er det nødvendigt at være »fuldtids-BZ'ere«. Lejlighederne er blevet egentlige fæstninger. At BZ-tilværelsen bliver en livsstil er således uundgåeligt. Glæden ved at opnå egne resultater i kontrast til systemets tilbud er enorm. Det arbejde systemet ikke giver de unge, sørger de selv for i forsvar for og indretningen af lejlighederne.

BZ'er-livet er hårdt. Det er en evig frygt for den næste konfrontation med ordensmagten. Livsstilen har fået et militant tilsnit.

Det militante set i sammenhæng med de unges desperation og kampens individualisering åbner op for faremomenter. Dele af de unge kan i

desperation søge »hurtige resultater« via egentlige terroraktioner.

Perspektiver

Det er positivt at BZ'erne får en vis tilknytning til den organiserede faglige ungdom.

Sulte-cirkulæret får fingeren via »spis gratis-aktioner«. Her har BZ'erne indgået et uformelt samarbejde med LLO og Faglig Ungdom.

Kontakten til fagbevægelsen må udbygges endnu mere. Eller rettere sagt: Fagbevægelsen må forstå at inddrage ungdommens kamp i den samlede kamp.

Som BZ'erne arbejder nu får de nok en masse avisomtale, men den brede ungdom bliver ikke aktiveret nok.

Med en vedvarende kæmpe-ungdoms-arbejdsløshed tårner problemerne sig op. En stor del af ungdommen har hverken tilknytning til arbejdsmarkedet eller til fagbevægelsen. Resultatet kan blive en endnu større styrkelse af KU — eller det kan blive, at desperate dele af BZ får terroristiske tendenser. Først når større dele af fagbevægelsen går i kamp for ungdommens krav kan resultater af format nåes.

BZ'er-bevægelsen er med til at presse på: boligproblemerne kommer frem, ungdommens kultur-behov kommer frem, der bli'r aktioneret mod sultecirkulære m.m. Alt sammen skide gode initiativer. Vi kan ikke undvære BZ's aktioner.

For ungdommen er det derfor et krav, at blive organiseret i en fagforening. Alle unge skal være organiseret!

Unge, der endnu ikke har fået læreplads eller arbejde, skal organiseres indenfor det fag vedkommende søger ind på.

På den måde bliver fagforeningen tvunget til i højere grad at forholde sig til ungdomsproblemerne. Og de unge får tilknytning til fagforeningen med deraf følgende medlemsrettigheder og pligter.

Fagbevægelsen skal kæmpe for boliger til ungdommen. Den skal kæmpe for at ungdommen kan forlade sultens slavehær osv.

Det er en langvarig kamp, idet det vil møde modstand fra toppen af fagbevægelsen. Men et første skridt er at ungdommen organiseres.

Fingeren til DKP

DKP og DKU har gjort sig specielt bemærket. De har som alliancepartnere med Weidekamp accepteret sanelingspolitikken i København. Derfor var de modstandere af kampen for ungdomshus på Nørrebro. Ligeledes accepterer de nedrivning af bevaringsværdige huse, som BZ'erne har besat.

Senest har Jørgen Jensen kommet med en advarsel til BZ'erne mod at lave besættelser. Han opfordrer endvidere BZ'erne til at undersøge, hvordan de vinder fagbevægelsen for kampene.

Det sidste lyder jo umiddelbart fornuftigt. Men hør her hvad DKP/DKU på sidste LLO-kongres fik forhindret en vedtagelse af: »LLO skal arbejde for, at unge fra første ledighedsdag skal have ret til at organisere sig i fagforening for at få ret til understøttelse.« Ja, så begynder hr. Jensens tale at lyde lidt hul.

Ungdommen skal organiseres, engageres og have indflydelse på egen situation.

Den brede ungdom

Det første ungdomshus er hjemme. Tillykke endnu engang.

BZ-bevægelsen har ikke levet forgæves. Det er imidlertid vigtigt, at overoptimismen bekæmpes. Ungdommen og arbejderklassen er ikke stærke nok til, at sikre den rene revolutionsvej med besættelse af hele verden i en rullende bevægelse.

For at BZ-drømmene skal blive til virkelighed, må der sættes på at nå den brede ungdom.

BZ'erne og den danske ungdom må med ungdomshuset/ungdomshusene som base fortsætte kampen. Lade fantasien blomstre. Og ungdommen må kæmpe for at blive organiseret i fagbevægelsen.

KU'ere på march

*Jeg vil
nødig være
venstreorienteret,
bøsse eller hedning,
hvis de konservative
fik 52 pct. af stem-
merne næste gang.*

— Finn Poulsen, distriktschef for KU i Vestjylland

De unge konservative bærer ikke skrårem og støvler som i trediverne. Nogen går ikke engang med slips. Men den politiske afstand til hine tiders begivenheder er til at overskue. KU har travlt med at udnytte de muligheder der er opstået i kølvandet på den almindelige højredrejning.

Søren W. Nielsen har set på hvad KU står for idag.

Konservativ Ungdom (KU) har i ly af den tiltagende krise, fået en renæssance som politisk ungdomsbevægelse i Danmark. I de vesteuropæiske lande og USA er en ungkonservativ og fascistisk bølge skyllet ind over samfundene, og har muliggjort en opblomstring og støtte til ultrahøjreorienterede synspunkter. Det gælder ikke bare det velstillede borgerskabs børn der vejrer morgenluft, men også de store grupper af unge arbejdsløse, der udgør potentialet i det opsvulmende pjaltproletariat, der er koncentreret i og omkring storbyerne.

Den engelske National Front, nynazistiske terrorgrupper i Norge og svenske neofascistiske Skinheads er eksempler på yderpunkterne i den generelle højredrejning. Dog støder

deres åbenlyse fascistiske politik, på en traditionsbarriere af borgerlig demokratisk tankegang, der ihvertfald på det aktuelle krisestadium forhindrer en folkelig opbakning i massemålestok.

Det er klart at de fascistiske organisationers uhyggelige racisme og voldelige aktioner skal tages meget alvorligt og bekæmpes retsligt, parallelt med skabelsen af den bredest mulige alliance, der på et politisk enhedsgrundlag skal udvide modstanden til at nå langt ind i selv borgerlige partiers rækker. Men det må være ligeså indlysende, at den konforme konservatismes ideologiske lighedspunkter med den fascistiske politik, fungerer som rambuk for en snigende fascisering af samfundet.

Den socialdemokratiske kriseadministration af det kapitalistiske samfund, bærer et stort ansvar for den desillusion og desperation i arbejderklassen, der har ført til og skabt grobund for KU'ernes fremgangsrige sorte kuler. Ungdomsorganisationen bruger bevidst det Konservative Folkepartis image og vælgertilslutning til at tone rent flag, for som Finn Poulsen, der er distriktschef for KU i Vestjylland og iøvrigt formand for pressionsgruppen Frihedsorienterede lytter og fjernseere, formulerer: »Jeg vil nødig være venstreorienteret, bøsse eller hedning, hvis de konservative fik 52 procent af stemmerne næste gang.« (Interview i Ekstra Bladets ungdomstema Højre om).

KU i historisk perspektiv

I løbet af trediveerne skabte Konservativ Ungdom en politik og profil, der var tydeligt inspireret af fascistens fremmarch i Tyskland og Italien. Ungdomsorganisationen var dengang en vigtig magtfaktor, hvis medlemstal i 1935 talte 30.000 unge fra forskellige samfundslag. KU ynder idag at frakende sig sine historiske inspirationskilder, ved at henvise til bl.a. den konservative Christmas Møller der som nationalsindet, gik ind på modstandsbevægelsens side under besættelsen. Ikke desto mindre er sandheden, at der fra midten af 30'erne eksisterede en intern splittelse mellem ungdomsgrupperne og Christmas Møller-fløjen i moderpartiet, der flere gange kritiserede KUs programatiske tendentiest fascistiske højreradikalisme.

KU stod for stærkt nazificerede synspunkter, der havde en varm fortaler i formanden Jack Westergård, og disse blev propagandamæssigt fulgt op af især de ledende Københavns og Frederiksberg afdelinger, der i årene 1932-37 lagde foreningskurs gennem tidsskriftet *KUs Kampblad*.

Udtryksformen var en tro kopi af de tyske nazisters agitationsmetoder der også slog igennem i påklædningen. KUs stormtropper bar uniform der bestod af olivengrøn skjorte, læderrem og støttemer, sorte ridebenklæder, støvler og armbind med initialer.

Også under det ydre tilsnit udvikledes en ideologi, der var stærkt påvirket af det tyske naziparti. Accepten af Hitlerregimet var tilsyneladende så stor, at en korrespondent fra *Kampbladet* blev sendt på besøg i koncentrationslejren Dachau, for at kunne afkræfte den angiveligt kommunistiske løgnkampagne om de tyske forhold.

KU korrespondenten beretter, at fangerne fik bedre mad end på mange studenter-herberger (5 måltider om dagen!), og skildrer sundhedstilstanden som overordentlig god, hvilket gav sig udslag i at fangerne tog 4-5 kg. på efter ankomsten. Der fandtes ingen tegn på mishandling af klientellet, der i fritiden prægede lejrens hygiejniske barakker med mundharpespil og sang. Kun overvåget af et sobert minimum af SS-repræsentanter for det Tredje rige. (*KUs Kampblad* nr. 3 1937).

Dette forskruede billede dækker over en af de ældste koncentrationslejre, der allerede fra 1933 husede politisk internerede. Primært et stort antal fanger fra KPD (Kommunistische Partei Deutschlands) og tusindvis af intellektuelle der stod i opposition til N.S.D.A.P., blev i løbet af trediveerne udsat for grusom tortur eller brutalt likvideret. Under efterkrigstidens retsprocesser blev det kendt, at lejren stod under den berygtede Reichsführer Himmlers kommando. Det var også i Dachau-lejren at SS-staben og nazistiske læger udførte bestialske »videnskabelige« forsøg med mennesker. KUs syn på tyske indenrigspolitiske forhold var næret af en overordentlig sympati, hvilket bl.a. kan aflæses af reaktionen på en uskyldig smædesang om Hitler der blev bragt i Social Demokraten. I *KUs Kampblad* nr. 7 april 36 kunne man læse: »Dette kan selvfølgelig ikke tillades. Den socialdemokratiske presse lader hånt om enhver anstændighedsfølelse. Et stort og enigt folk har valgt Hitler til landets fører — hverken dette folk eller det danske folk er tjent med, at ansvarløse journalister tilsidesætter ethvert hensyn til sømmelighed.«

KUs holdning kan kun tolkes som et forsvar for det fascistiske magtmonopol. Når de konservative i dag prøver af afvise den kompromitterende arv, og forsøger at fremstille datidens KU som modstander af nazisternes magtovertagelse og gerninger, er det et uafviseligt historisk falsum.

Konservative på gymnasierne

Vor tids KU er ikke synonym med de strækmarcherende og skråremsbærende unge, men gør deres entre i nutiden iført en påklædning lige fra habit og slips til det mere modernistiske punklook. Anker Jørgensens nylige kritik af slipsevældet, virkede som fokusering på et overfladefænomen, og dermed som afledning fra en reel berettiget politisk kritik. Et af de områder hvor KU har fået opslutning lige fra dukkedrenge til højrepunks er på gymnasierne.

Her har de Konservative Gymnasier (KG) haft en forholdsvis stor fremgang. KGs uddannelsespolitik sætter den individuelle frihed i højsædet, og går imod al form for

projektorienteret undervisning. De vil have flere prøver og karakterer, og har flere steder haft held til at presse ekstra-eksamener igennem på skolerne.

De ser sorterings skolens principper som en retfærdig nødvendighed, og vil helt afskaffe det statslige uddannelsessystem, til fordel for privatskoler og -institutioner. Frank Homann, der er formand for KG, tilføjer: »Folk skal investere i deres uddannelser«, og foreslår at den statslige uddannelsesstøtte helt skal bortfalde. (Information d. 12/13 sep. 81.)

KG'erne går ikke af vejen for at gennemtrumfe deres politik ved, at sabotere skolemøder, som det var tilfældet på Johannesskolen på Frederiksberg, hvor KG'erne med trampen i gulvet og skrigeri forhindrede afholdelsen af et stiftende fredsmøde.

KUs overordnede politik for indførelsen af en liberal markedsøkonomi er af KG udmøntet på uddannelsesområdet. Den ærkereaktionære uddannelsespolitik vil føre til, at gymnasiet udvikles til en udklækningsanstalt, hvor suspekter taber fra det bedre borgerskab kan købe sig et eksamenspapir. Den højt besungne personlige egoisme bliver realiseret på bekostning af arbejderklassens børn og det almene uddannelsesniveau. Karaktertræset vil hæmme indlæringen og forståelsen af undervisningsmaterialet og i forbindelse med fjernelsen af SU, vil der ske en uddybet socialdeling, der rammer de i forvejen dårligst stillede og afskærer de lave socialgruppers børn fra at tage en uddannelse.

Fredsbevægelsen infiltreres

Udenrigspolitisk lægger KU sig et stykke til højre for den ellers stærkt konservative cowboypræsident Ronald Reagan. Lars Poulsen, der er landsformand for KU, fremlægger i Berlingske Tidende d. 14 marts 82 følgende betragtninger: »Hvis USA holder sig ude af El Salvador, så er vejen banet for de sovjetiske skraldemænd. Af samme grund er jeg omsider kommet til den konklusion, at USA begik en af sine største fejltagelser ved at trække sig ud af Vietnam.«

Koldkrigstonerne flyder fra det ungkonservative tågehorn, der ikke lader rustningshogene i Washington

noget efter, da han i samme ånddrag betyder at fredsbevægelserne er: »gennemsyrede af venstreorienterede der kun ønsker at se Vesten svækket.« Denne motivforskydende argumentation gør Lars Poulsen til årsagen til at KU samme weekend oprettede den såkaldte Demokratisk Fredsaktion.

Aktionen hævder at være tværpolitisk, men ligger i virkeligheden ude på det yderste højre overdrev. Den kræver øget vestlig oprustning som en militær stabiliserende faktor i terrorbalancen, og arbejder for en styrkelse af NATO, der efter Demokratisk Fredsaktions eget udsagn, er det eneste værn mod de røde horder fra øst. Infiltreringen af fredsbevægelsen er ikke kun en mærkesag for KU. I København har fremtrædende medlemmer af der Konservative Folkeparti lavet et kupforsøg, for at overtage ledelsen i FN-Forbundet. Begrundelsen har været at Forbundet blev styret af en »lille marxistisk ydergruppe«.

Den konservative offensiv kræver et stærkt modspil fra alle progressive freds kræfter. Et svækket modstandslus mod NATOs pagtdannelse er ensbetydende med øget krigsfare, og situationen stiller et ubehørligt krav til alle dele af fredsbevægelsen, om utvetydigt at tage afstand fra *begge* militærblokke i deres programmer og agitation. Ethvert oprustningsskridt i Vest og Øst skal mødes med en konsekvent gensidig kritik — en troværdig fredspolitik vil være afgørende for isoleringen og opdmningen af det konservative NATO-agentur.

Forbyd venstrefløjen

De konservative ulvebrøl er jævnligt rettet mod BZ-bevægelsens aktioner, og KU har på linie med Fremskridtspartiets Ungdom, udsendt fornærmende pressemeddelelser der tager afstand fra krænkelse af den hellige private ejendomsret. Svaret på bolignød, social elendighed og arbejdsløshed er ikke godt stof i konservative kredse, der istedet bærer ved til kravene om mere politi og ubegrænset brug af tåregas. Udledt af den personlige friheds egocentriske idealer, har visse ungkonservative desuden luftet et tankespind, der missionerer for oprettelsen af private politikorps. (Information d. 14 maj 82).

KU bruger altså bevægelser som påskud for øgede politistatsmetoder, og prøver på den anden side at oppiske den enkelte borgers frygt og serverer svaret på et sølvfad: Den personlige frihed og ejendomsretten skal forsvares, og det gøres bedst ud fra devisen — Hver familie sit vagtværn. KU har i den offentlige debat taget afstand fra terroristers voldshandlinger. Men det gøres til en forudsætning, at partier som KAP og VS også forbydes. Ved at sidestille terrorgrupper og venstreorienterede partier, viser KU at de er parat til at sælge en given højre-radikal organisation, hvis det implicit medfører at de kan få kriminaliseret venstrefløjen og dermed få skabt arbejdsro. Denne kriminaliseringsstrategi er uhyre farlig, fordi den taler sit tydelige sprog til den reformistiske »afvejede« retsbevidsthed og undergraver retssikkerheden for alle progressive.

Den kulturelle højredrejning

Diverse folkelige bevægelser mod a-kraft, miljøforening og lignende, bliver i KUs sprogbrug alle til kommunistiske dækorganisationer. Mistæneliggørelsen, er i kraft af højredrejningen, til stor fare da den næsten automatisk indvirker på kommunale og statslige tilskudsordninger til bevægelses virksomhed og kan i værste fald standse den folkelige bredde og tilgang.

En af KUs øjester er radio og tv, der efter deres mening, udspreder venstreorienteret propaganda alle døgnets timer. Mediepolitisk harceleres der med en primitiv perfiditet, der er en sand efterligning af Erhard Jacobsens manipulatoriske udfald, mod alt hvad der ligner kritisk journalistik. Formand for KU Lars Poulsen, kan således citeres for

følgende intelligente bemærkning i Ekstra Bladet: »Der udgives ikke en plade med underholdning uden at den er marxistisk«.

Nu kan udtalelser af den slags vække til almindelig morskab, blandt folk med blot en smule kendskab til underholdningsindustriens manegment og profitmotiver. Højretendensernes negative indvirkning på kulturformidlingen skal dog ikke bagatelliseres.

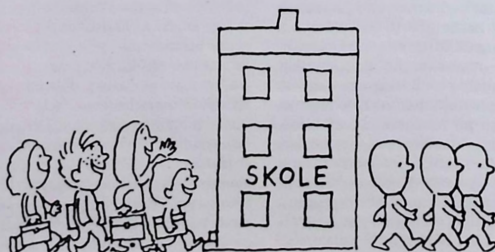
Den allerede mærkbare selvcensur og KUs indflydelse, via konservative politikere, i radio og andre offentlige medieinstitutioner, viser at der sker en fortløbende påvirkning og et kraftigt pres på journalister og kulturarbejdere.

Gammelkendte vingesus

Der eksisterer et nært sammenfald af politisk og organisatorisk art mellem KU og moderpartiet. Ungdomspolitikken er en fuldt accepteret del af Konservativt Folkepartis samlede politik.

I moderpartiets hovedbestyrelse sidder der repræsentanter fra KUs landsledelse, der også får opstillet folketingskandidater på liste C. Ligeledes er ungdomsforeningen rekruteringsbase for en stadig tilgang af karrierepolitikere. Konservativ Ungdoms stræben efter politisk magt er derfor ikke et spørgsmål der kan skydes ud i fremtiden. Med de konservative på regeringstaburetterne har vi også KU til bords. Og med dem, den reaktionære ungdomspolitik der har fået muligheder for at vinde frem. De realpolitiske kendsgerninger opriðser følgende perspektiv.

Ørnen sidder endnu kun som bomærke på nålen i reverset — Det er op til os at forhindre, at den spreder sine vinger ud igen.

Sørøvere admiraler og overenskomst forhandlinger

Af: MICHAEL DAM

HVEM HUSKER IKKE fra skolestuen historien om søhelten Tordenskjold, der udødeliggjorde sig selv og vandt al folkets gunst, da han i Dynekilden på den svenske vestkyst ved et overrumplende angreb ødelagde de »onde« svenskeres flåde?

Her var dristighed i såvel tanke som handling: at angribe svensken i eget farvand og med ganske enkle midler. Det var simpelthen frækt, fantastisk — og forløsende. Heltedåd uforfærdet udøvet for Danmarks sag.

Mon regeringschefen Poul Schlüter har haft denne historiske bedrift i sine tanker, nu da han over 200 år senere som en anden søhelt frisk og frejdig sætter alle sejl til på den stolte skude »Firkløveret« og sætter kursen ret mod det ellers så urolige overenskomstkær?

Måske har han, måske ikke. Det skal ikke være det, det kommer an på. For med en admirals kølige overblik styrer han direkte mod de 3 onder i overenskomsternes lumskte vande for at tilintetgøre dem én gang for alle — og redde Danmark fra økonomisk ruin.

For som svenskeflåden for Tordenskjold rummede faren for nationens falden i udlandets hænder, er de automatiske lønreguleringer for admiral Schlüter årsagen til raddskaben i den danske økonomi. Derfor skal dyrtidsreguleringen, taktreguleringen og den automatiske regulering af dagpengene fjernes. Derfor skal der være lønstop frem til indgåelsen af de nye overenskomster. Og derfor skal 2 dyrtidsportioner for altid sænkes i det blåsorte krisedyb.

Se, det kan man da kalde handlekraft og dristighed: At angribe klassefjenden i utide, inden de besværlige overenskomstforhandlinger skal i gang. Og selv om folket ikke helhjetret og énstemmigt har applauderet denne handling som hin Tordenskjolds død, ja, et par hundrede tusinder har demonstreret herimod, så har den stolte og selvsikre admiral Schlüter kunnet konstatere en støt stigende opbakning i den danske befolkning. Opinions-tallene viser tydeligt, at han sidder sikrere ved roret end før, selvom »Firkløveret« konstant må krydse sig frem til forlig med radikale og fremskridtsorte småskuder.

NU SKULLE MAN JO TRO, at de socialdemokratiske kaptajner, der i ord evig og altid rivaliserer med admiral Schlüter og storadmiral Thorsen i DA, ville udnytte de drilske overenskomstkær til at borde det stolte »Firkløver« med deres faglige krigsskibe. Her var dog chancen, hvis man ville.

Men ak, det vil de socialdemokratiske kaptajner ikke. De har nemlig ført samme kurs som »Firkløveret« ind og ud ad overenskomster med mangt et regeringskøb. De er med på samme galej. Og derfor vil de også i handling hjælpe admiralerne Schlüter & Thorsen.

Som pant for at sælge takt- og dyrtidsreguleringerne vil LO-kaptajn Knud Christensen have indført »effektive midtvejsforhandlinger — med konfliktret — som en forudsætning for, at lavtlønsvernet får et reelt indhold«, som han fortalte sine gæve søfolk på LOs repræsentantskabsmøde.

Det drejer sig nemlig for LO-Knud og Co. ikke om at gennembyrde 4 pct.-rammen for lønudviklingen på arbejdsmarkedet. »Der skal bæres tunge byrder, også i de kommende år!«, uanset hvilken regering der styrer statsskuden, sagde kaptajn Knud på repræsentantskabsmødet i LO. »Derfor må vi samle kræfterne om i det mindste at sikre reallønnen for de lavestlønnede« var hans svar.

Midtvejsforhandlinger skal dermed bruges til at sikre en »solidarisk lønpolitik«, hvor de lavestlønnede tilgodeses på bekostning af andre lønarbejdere: 4 pct.-rammen »skævvædes«, således at de lavestlønnede får mere end 4 pct. i lønforhøjelse — og de lidt højere lønnede mindre. Rammen vil blive brugt som et gennemsnit for hele arbejdsmarkedet. Midtvejsforhandlinger eller 1-årige overenskomster bruges på denne måde til at smide de centrale automatiske lønreguleringer over bord og skal tjene til legitimering af, at man accepterer dette.

MEN DET ER NU EN GANG ET PROBLEM for kaptajn Knud, at så mange menige matroser går ledige omkring uden arbejde. Over 400.000 er reelt arbejdsløse. det presser de faglige kaptajner til at gøre

noget. Og dette noget blev på LOs topmøde fremlagt som »en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid«, hvor man dog »bør have en realistisk indstilling til, hvad der vil være muligheder for at komme igennem med på arbejdstidsområdet.«

Det åbner op for, at der kan ske en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid over en periode, der rækker ud over det sædvanlige 2-årige aftalesystem, men uden fuld lønkompensation. LO og FTF forbereder med andre ord en »solidarisk arbejdsfordeling«, hvor de, der er i arbejde, skal afstå noget af dette til de arbejdsløse.

Om det bliver en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid efter frivillighedsprincippet eller en aftale, der gælder alle, er i og for sig ligegyldigt. Det vigtigste er at se, at det bliver uden lønkompensation. En idé som visse af SFs politiske styrmænd desværre også bakker op om.

Hertil kommer så, at der lægges op til beskatning af pensionskasserne på det offentlige område. Noget der vil betyde forringede pensionsforhold for tusinder af offentligt ansatte lønarbejdere.

Heller ikke her vil de faglige kaptajner gribe ind. Tværtimod ejner pensionskasseborgerskabets udgivsmænd nyt og grønt land i sigte ved tanken om, at de gennem investeringer fra pensionskasserne kan øge deres politiske og økonomiske magt gennem investeringer af risikovillig kapital i det private erhvervsliv.

Formanden for pensionskasserne Bent Nylakke Jørgensen har udtalt, at han kunne tænke sig at investere i færgedrift og værftsindustri. På den måde kan han gå på Børsen og spekulere med en ØD-lignende risikovillig kapital — på medlemmernes bekostning.

Og for at det ikke skal være løgn, lægger admiral Schlüter op til, at de offentligt ansattes løn- og arbejdsforhold skal forhandles færdig, inden LO-området begynder de decentrale forhandlinger, selvom LOs overenskomster udløber en måned før!

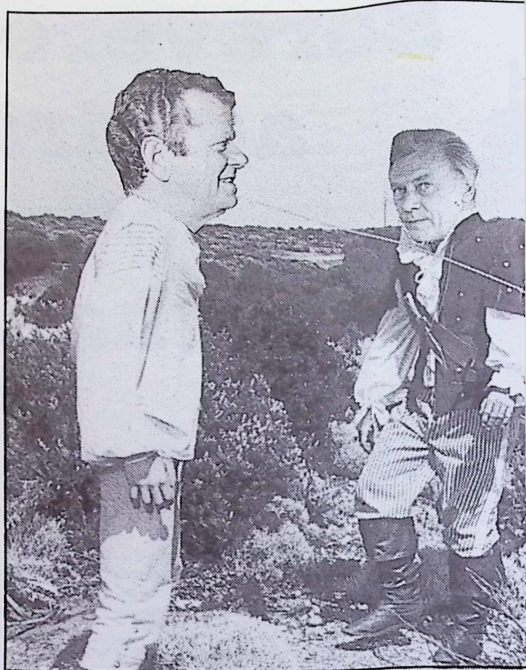
MED DENNE SNILDE TAKTIK håber regeringen og dens 1. styrmand Christoffersen, i folkemunde kaldet Hårde Stoffer, at få sænket dyrtids- og taktreguleringerne og at få banket 4 pct.-rammen godt og grundigt på plads, vel vidende at man kan opøje Finansministeriets forhandlingsoplæg til lov, såfremt de offentlige fagforeninger ikke makker ret.

Og her må man nok sige, at der er kiv og strid mellem lavtlønsorganisationer CO I og CO II, der begge vil følge LOs solidariske lavtlønspolitik, og LO og AC, der intet vil få ud af dette. Det er i praksis tænkeligt, at de fire centralorganisationers forhandlingssamarbejde i TFU bryder sammen, og det vil betyde, at regeringen får frit lejde til at gribe ind.

Med i billedet på det offentlige område hører også, at taktreguleringssystemet, der sikrede, at offentligt ansatte fik 80 pct. af den gennemsnitlige lønudvikling på LO-området, for tid og evighed er borte.

Taktreguleringssystemet sikrede en vis lønstigning for de offentligt ansatte, men rummede dog uligheder og gav anledning til store skævheder mellem de forskellige løngrupper.

Derfor burde situationen være til at fremsætte krav om et nyt og bedre lønsystem på det offentlige område, som søger at bygge bro mellem ansatte inden for det private og det offentlige, således at der kan ske en automatisk

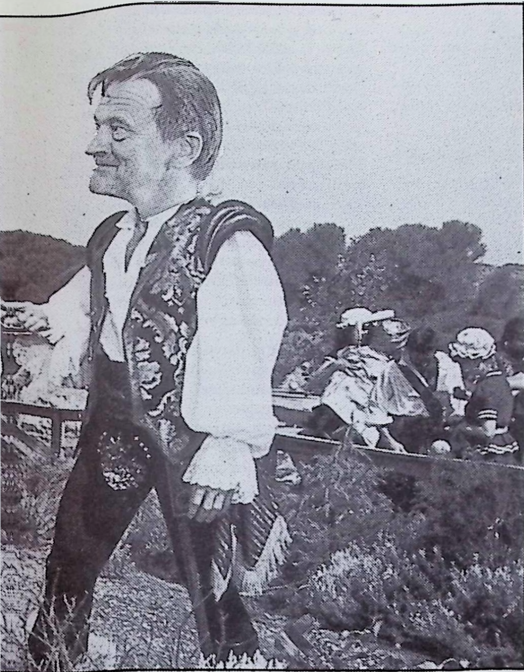
lønudvikling op til nærmest sammenlignelige grupper på enten det private eller det offentlige område. Det er dog tvivlsomt, om noget sådant sker denne gang.

ALT TEGNER SÅLEDES TIL endnu en minusoverenskomst, hvor det hele drejer sig om, at elendigheden skal fordeles mellem de forskellige arbejdergrupper i en solidarisk løn- og arbejdsfordelingspolitik, og hvor overenskomsterne vil blive brugt til en propaganda for at få Socialdemokratiet tilbage bag roret på regeringsfartøjet.

Ud over at føre vaskeægte borgerlig krisepolitik med indgreb i de automatiske lønreguleringer parret med nedsat arbejdstid uden lønkompensation, vil de socialdemokratiske kaptajner fra mastetoppene lade det gælde ud over det store hav, at overskudsdeling/ØD er eneste farbare vej frem, og at det gælder om at få styrket Socialdemokratiet ved næste valg, sådan at karensdagen kan glide væk igen og en mere »arbejdervenlig« politik kan se dagens lys.

Denne socialdemokratiske politik vil ikke blive væltet ved denne overenskomst heller, ligesom det ikke vil lykkes at få admiral Schlüter til at gå planken ud. Mytteriet er langt fra forestående.

Det, der konkret kan gøres, er at arbejde for, at så mange som muligt får øjenen op for, at det ikke drejer sig

om at få skiftet den ene sørøverkaptajn ud med den anden, hvadenten det er Anker eller Schlüter. Og at de begge mener, at det er os, der skal ro, når de taler om, at vi er »i samme båd«.

DER SKAL FREMLÆGGES et klart alternativ til deres kapitulationspolitik, hvor det fremgår, at der er en anden vej frem for os, uden at vi forfalder til en rablende gal overbudspolitik, hvor vi midt i bygen af angreb fra Schlüter, Anker, Dansk Arbejdsgiverforening og de faglige topledere forsøger at overgå hinanden i store krav, sådan som DKP og VS m.fl. gør det.

Når den automatiske dyrtidsregulering nu angribes heftigt, må det dreje sig om at forsvare dyrtidsordningen og få olie og energi ind i pristallet igen. Og når taktreguleringen er revet itu, må det dreje sig om at få opbygget et andet og bedre lønssystem, der samler ansatte på det private og det offentlige område.

Når der tales om nedsat arbejdstid uden lønkompensation til alle, må det dreje sig om at sikre, at det bliver en nedsat arbejdstid med fuld lønkompensation. Derfor skal det konkret hedde 38 timers arbejdsuge med fuld lønkompensation — frem mod 6 timersdagen.

Når der ikke gøres noget ved arbejdsløsheden, må det gælde om at gå ind og påvise den vanvittige modsætning mellem de over 400.000 arbejdsløse og de mange uløste

samfundsmæssige opgaver.

Overenskomstsituationen skal derfor bruges til at gennemhulle de borgerlige og socialdemokratiske »forklaringer« på krisen og deres tilhørende »løsninger«.

Et af de helt afgørende problemer for at mobilisere arbejdspladserne til kamp er fortsat, at det store flertal *tror på disse forklaringer*, — *tror på*, at hvis vi spænder livremmen ind nu, så kommer der bedre tider.

Vi må påvise, at uanset arbejderklassens offervilje, så vil krisen fortsat skærpes så længe den grundlæggende modsætning mellem den samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet ikke er løst, — så længe vi har kapitalisme. Der er mere end nogensinde behov for en klar påvisning af, at det eneste alternativ til krise og arbejdsløshed er socialisme — arbejderklassens tilrettelæggelse af produktionen efter kollektive behov, ikke efter profit.

Men propagandaen for det socialistiske perspektiv betyder ikke, at de arbejdsløse skal lades i stikken.

Der må lægges pres på stat, amter og kommuner for igangsættelse af en ny offentlig produktion. En produktion, som både sigter mod at skaffe jobs til de arbejdsløse og mod at opfylde kollektive behov i arbejderklassen.

Offentlig produktion er ikke en ny mirakelkur for at bringe kapitalismen tilbage på sporet og løse krisen. Igangsættelse af offentlig produktion vil skærpe modsætningerne og uddybe krisen. Men det er den eneste vej til både at fastholde arbejderklassens positioner her og nu og sikre, at vore positioner i klassekampen ikke forringes yderligere. Kravet om igangsættelse af offentlig produktion må således kædes sammen med forsvaret af pensionsmidlerne.

ISTEDET FOR at bruges som risikovillig kapital til det private erhvervsliv, må pensionsmilliarderne bruges som udgangspunkt for en offentlig produktion, hvor staten garanterer pensionsmidlernes realværdi.

Til denne konkrete overenskomspolitik, der bygger på et forsvar af reallonnen og de automatiske lønreguleringer, en nedsættelse af arbejdstiden til 38 timer med fuld lønkompensation, igangsættelse af en ny, offentlig produktion ud fra arbejderklassens behov og i forbindelse hermed en anvendelse af pensionskassemedlerne til en sådan produktion, skal naturligvis lægges et forsvar for hele det sociale system, som nu søges gennemhullet af besparelser.

Og der skal advares mod statsindgreb i overenskomsterne, hvad der er en sandsynlig udgang på det offentlige område, mod fagtoppens planer om midtvejsforhandlinger som prisen for at sælge det automatiske lønssystem og mod propagandaen for OD/ØD og for at få Socialdemokratiet tilbage bag roret igen.

Vi kan ganske vist ikke få indkomst- og nedskæringspolitikken til at lide skibbrud denne gang. Vi kan heller ikke vinde afgørende eller bare begrænset indflydelse på forhandlingsresultatet ved overenskomstfornyelserne.

Men vi kan begynde at propagandere en politik, som er i overensstemmelse med styrkeforholdet, og som viser en helt anden vej frem. Herved kan vi gennem en konkret politik nå nogle flere arbejdere, således at modstanden mod Schlüters og Ankers sørøverpolitik kan vokse og åbne perspektiverne for, at de og denne politik en gang i fremtiden må gå planken ud.

»En alternativ økonomisk politik«

SF's folketingsgruppe kom i september '82 med sit udspil til en alternativ økonomisk politik. Svend Aage Madsen konkluderer i sin vurdering af udspillet at mens KAP ville kunne stemme for flertallet af de konkrete forslag fra SF, så rummer planen samtidig illusioner om at kunne løse kapitalismens krise — illusioner som i praktisk politik vil tvinge SF til indkomstpolitiske indgreb.

I udgangspunktet for »En alternativ økonomisk politik« er der en ligestilling af arbejdsløshedsproblemet og underskuddet på betalingsbalancen. Arbejdsløsheden er »uacceptabel høj«, og betalingsbalanceunderskuddet »udgør en trussel mod den danske økonomi«.

I modsætning hertil hedder det: »Statsunderskuddet kan langt fra regnes for et økonomisk problem på linie med beskæftigelses- og betalingsbalanceproblemet«.

Underskuddet på statsbudgettet er for SF først og fremmest et problem i den forstand, at en stor del af det, som staten betaler til, er renter til de institutioner, der køber statsobligationer, samtidig med at disse er unddraget rentebeskatning.

Alternativet

I modsætning til den hidtil førte politik — dog ikke i modsætning til marts-pakke-forliget, som SF stadig roser til skyerne, selvom der bevis-

ligt ikke er kommet netto flere beskæftigede ud af det — foreslår SF:

1 »Den offentlige sektor som drivkraft for en økonomisk udvikling«.

Her skal det offentlige »bruges til at udvikle nye vækstcentre«, som »trækker en afledt beskæftigelse med sig i den private sektor« og »kombinerer høj beskæftigelse med gode muligheder for eksport/import-besparelse og lavt ressourceforbrug«. Resultatet skal endelig også være »en stadig forbedring af kvaliteten af vores samfund«.

2 »Prisstop«

Målet er at bekæmpe inflationen gennem en »effektiv prislov«, der holder »den ønskede inflation i samfundet« på »eksempelvis 6 pct.«.

3 »Virksomhedsdemokrati og økonomisk demokrati«.

»Alle virksomhederne skal overføre årligt mindst 3 pct. af deres værditilvækst« fordelt »med 1 pct. til en central lønmodtagerfond« og »2 pct. bliver stående i virksomheden som ansvarlig lønmodtagerkapital«.

Formålet er at »sikre, at investeringerne vindes fra passive kapitalanbringelser til aktive investeringer«, og sikre at virksomhederne køres rationelt og dermed undgå spekulationslukninger.

4 »Samfundsøvertagelse af banker, sparekasser og forsikringsselskaber«.

Formålet er at få »bedre styr på kapitalstrømmen i samfundet«, bl.a. at få tvunget kapital over i indeksobligationerne.

5 En ny politik for »Financieringen af statsunderskuddet«.

Andelen af statens rentebetaling skal bringes ned. Det foreslår SF f.eks. ordnet ved nedsættelse af obligationsrenten eller nedsættelse af andelen af finansieringen af underskuddet, der sker gennem statsobligationer, nedsættes fra 80 til 60 pct. Resten skal så hentes gennem: en

6 »Skattereform«.

Det er naturligvis fradrage, først og fremmest rentefradraget, det handler om. Og beskatningen af pensionskasser mv. Men målet er at tvinge institutionerne til at købe indeksobligationer gennem skatteruslen, så noget resultat mht. finansieringen af underskuddet på statsbudgettet, regner man ikke med at få ud af det, ud over førstegangs-virkningen.

7 »Bedre fordeling af arbejdet«.

Udgangspunktet er: »Selvom alle kræfter sættes ind på at skaffe flere arbejdspladser (og alle kræfter vil sige denne alternative økonomiske politik, min bemærkning) vil det ikke ad denne vej være muligt at afskaffe arbejdsløsheden på

en overskuelig tid. Derfor er det nødvendigt at tage skridt til en bedre fordeling af arbejdet». SF mener, at der her skal lovgives om »Betalte uddannelser i arbejdstiden«, »forbedret barselsorlov«, og »begrænsning og afspadsering af overarbejde«. Derimod anser SF nedsættelsen af arbejdstiden for et overenskomstspørgsmål.

Vi stemmer for!

Efter min opfattelse vil KAP i folkettingen kunne stemme for alle forslagene — bortset fra beskatningen af pensionskasserne (og den kunne vi nu også godt sluge hvis vi fik de øvrige lyksaligheder med i købet) og SF's udgave af ØD.

Men hvordan vil den økonomiske udvikling her og nu blive berørt af en sådan politik?

Beskæftigelsen vil helt klart stige. De offentlige projekter vil give arbejde og udvikle teknologi. Hvad betalingsbalancen angår, er det dog mere tvivlsomt om SF's mål vil nås — og det prioriterer partiet jo på linie med beskæftigelsen. (Her vil KAPere i folkettingen jo ikke have så akutte skrump). Planen går ud fra, at Danmark på eksportmarkedet kan »finde niches... hvis vi fremstiller produkter og know how, der er udsprunget af et samfund af høj kvalitet... en sådan udvikling bør fremmes i tide for at opnå det nødvendige forspring; det er ikke kun her i landet, at der tænkes i disse baner«.

Her forholder man sig imidlertid ikke til, at ligemeget hvilken eksport, man satser på, så er det nødvendigt, at der findes efterspørgsel på de internationale markeder.

Dvs. at dels må de eksporterede produkter kunne være så billige, at de kan rummes inden for denne efterspørgsel, og dels må de kunne konkurrere med andre landes produkter af samme slags.

SF siger ikke noget om omkostningsproblemet (lønningerne) i denne sammenhæng. Heller ikke i forbindelse med importkonkurrencen.

Således satses en stor del af fremgangen på de usikre internationale markeder, og man må derfor tvivle på mulighederne for forbedring af betalingsbalanceunderskuddet ad denne vej.

Derimod vil de hjemmemarkedsorienterede offentlige produktioner have en mulighed for at kunne nedbringe BBU — ikke mindst energi-, teknologi-, boligbyggeri- og genbrugsproduktionerne.

Lønpolitikken

Det store spørgsmål er imidlertid: Hvorfor skal efterspørgslen på denne produktionsudvidelse så komme. Der er to muligheder. Enten skal det offentlige stå som aftager eller/og den private efterspørgsel. Hvad angår det offentlige som aftager, så kan man sige, at man kan bevare ca. størrelsen af underskuddet på statsbudgettet ved at aftage/financiere en del via det offentlige svarende til de penge, der frigøres gennem det mindre behov for arbejdsløshedsunderstøttelse.

Men man kommer ikke uden om, at der også skal ske en øget *privat* efterspørgsel, ligesom der skal være et skattegrundlag til det offentlige. Altså: Hvad med lønningerne?

Her hedder det i forbindelse med loven om en maximal prisstignings-takt på 6 pct. p.a.:

»Da lønstigninger kun i begrænset omfang indregnes i priserne, vil forhandlingerne på arbejdsmarkedet i højere grad komme til at handle om fordeling af produktionsresultatet og dermed om reallonnen end om inflationær opskrivning af både lønninger og priser. Det må anses for en fordel såvel samfundsmæssigt som for lønarbejdere.

Det kan dog ikke afvises, at der på længere sigt vil opstå skævheder i lønstrukturen, idet det vil være lettere at opnå lønstigninger på områder med store produktivitetstigninger end på områder, hvor en sådan ikke findes.

En prislov efter disse principper kan derfor heller ikke løbe evigt. Det foreslås, at den vedtages forud for overenskomstforhandlingerne, så vilkårene er kendte af arbejdsmarkedets parter, og at den udløber samtidig med de nye overenskomster. Før næste overenskomstforhandling kan de gjorte erfaringer, her-

under eventuelle skævheder i lønstrukturen indarbejdes i principperne for en ny prislov.«

Dette er citeret så omfattende, fordi det er her i disse formuleringer, at det andet balancepunkt ligger (det første er eksport-problemet). Det, der står, er i virkeligheden: Hokus-pokus-filiokus, nu er klassemodsætningerne ophævet! Lønarbejderne vil gå ind på lønkrav, der *balancerer* i forhold til priser og konkurrenceevne.

Enten sker det ved at fagbevægelsen går ind på planen (f.eks. med SD og SF i ledelsen?) eller at folkettingen regulerer prisloven, så *virksomhederne* kan få den *nødvendige indtæjning hjem!*

Forudsætningen for hele planen — såvel nedbringelse af arbejdsløsheden som nedbringelse af underskuddet på betalingsbalancen, og en afvikling af underskuddet på statsbudgettet i anden række — er en sikker lønpolitik.

Hvis lønningerne stiger kraftigt på grund af opgang i beskæftigelse og produktion — som de vil med mindre alle lønarbejdere er blevet medlemmer af SF — ja så vil underskuddet på BBU vokse, og konkurrenceevnen vil i en vis udstrækning blive dårligere. Og så vil ingen af balance-målene blive nået. Tilbage vil der så være en fordeling af det eksisterende arbejde og en statsfinansiering af produktionen. Det vil give et kæmpe underskud på statsbudgettet, som det vil blive svært at financiere.

Vi ved, at den »rigtige balance« ikke kan opnås i et kapitalistisk samfund, heller ikke under en SF-regering.

Derfor må vi sige: Vi vil stemme for forslagene i folkettingen (minus prisloven, når den skal lempes) og så vil vi kæmpe for højere lønninger på arbejdsmarkedet — herunder det offentlige. Desuden vil vi kæmpe imod de skatte- og afgiftsforhøjelser, som vi ved, SF bliver forfaldne til, når »regningen skal betales«.

Det vil give en forværret økonomi i samfundet — set ud fra SF's mål — men det er en uansvarlighed, som vi vil påtage os.

Den er nemlig i overensstemmelse med kapitalismens beviseløshed og elendighed, og i overensstemmelse med socialismens nødvendighed.

at de klubber og forbund der modtager en sådan støtte ikke også må modtage sponsormidler, hvortil der er knyttet betingelser. Ingen reklamer på trøjer, sko, sportsredskaber m.m. Ingen brug af idrætsudøvere i reklamer og lignende. Kampen mellem Nørre Vinderslev og Søndre Åbenby skal ikke være en kamp mellem Prebens pølsebar og Sparekassen.

Hvor langt man er nået i den retning ses måske bedst af en sag fra Midtjylland for nogle år siden. Et klubhold bestående af store drenge ville spille med trøjer, som i foreningen Aldrig Mere Krigs navn vendte sig mod krig. På trøjerne stod blot »Nedrustning«. BT bragte »sagen« frem. Politisk propaganda, hylede redaktøren, og Dansk Idræts Forbund fulgte trop: Af med trøjerne! Jeg undersøgte den gang sagen og bad forbundet fortælle mig, hvorfor disse trøjer ikke måtte bruges. Svaret var, at der ikke måtte reklameres for politiske partier og andre organisationer, men gerne for banker, supermarkeder o.lign. I øvrigt kunne repræsentanten for forbundet fortælle, at man heller ikke måtte reklamere for noget uæstetisk. En trøje med opfordring til at spise råt kød ville således ikke blive accepteret, betroede han mig.

ASSE- OG eliteidræt på amatør-basis er en og samme ting. Det er helt klart at vi skal bekæmpe elite-hysterie. Vi

skal altså modarbejde træneres og klubbederes pres på f.eks. børn og unge. Her er der næppe den store uenighed. Den dukker først op, når det gælder om at forholde sig til eliten, hvormed jeg ikke blot mener de tre-fire bedste, men de mange specielt dygtige, både lokalt og på landsplan. Lad os bruge kræfter på at få elite- og masseidrætten til at hænge sammen, i stedet for at sælge — i ordets egentlige forstand! — eliten til de store firmaer. Og lad os støtte de idrætsfolk, bl.a. indenfor dansk håndbold, som modarbejder kommerialiseringen af idrætten.

ikke bragt Ole Nørskov på landsholdet. Man har valgt at »se bort fra ham«.

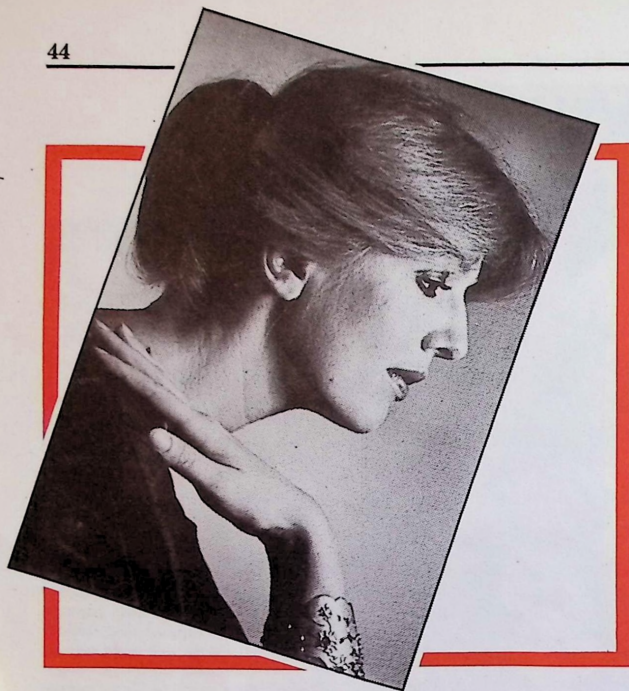

ER KUNNE nævnes adskillige andre eksempler. Alle leder de hen til spørgsmålet:

Hvorfor modtager klubber og idrætsforbund sponsorstøtte? Forklaringen

er ganske enkel: Fordi det offentlige ikke i tilstrækkelig grad støtter idrætten. Og her tænkes der ikke kun på eliteidrætten, for selv miniputterne render rundt med reklame for den lokale pølsebar og har fået en kasse sodavand, 500 kroner og nye trøjer som modydelse.

Hvad stiller vi op overfor denne udvikling? Der er kun ét svar: Krav om flere midler til både masse- og eliteidræt, kombineret med krav om,

SELV OM DE lange, lyse, nordiske sommernætter med deres fortættede erotiske stemning nu er overstået i denne omgang, så trænger vi jo også til lyspunkter i den kolde og mørke tid. Sanserne kan også blomstre i julelysenes skær og julefrokosternes tåge. Samtidig kan nogle af de mørke efterårs- og vinteraftner måske bruges til overvejelser over, hvad det egentlig er vi går og foretager os med hinanden.

Til dette brug kunne det måske være relevant at stille nogle diskussionsspørgsmål:

□ Når du får lyst til at stifte nærmere — og måske intimere — bekendtskab med en anden person end din faste partner, får du så dårlig samvittighed?

□ Og hvad nu, hvis du gør alvor af dine lyster?

(Kom ikke og fortæl, at du slet ikke har dem. Det vidner skilsmisseprocenten, gennemtrækket i parforholdene, og hvad man ellers oplever ude omkring, alt for tydeligt om ikke kan passe).

□ Fortæller du din »faste partner«, at du har mødt et skide dejligt

og spændende menneske, som du har (lyst til at få) nogle helt fine og nære oplevelser sammen med?

□ Og ville din »faste partner« glæde sig over, at én han eller hun holder utroligt meget af, får nogle nye dejlige oplevelser?

□ Og ville du blive glad over, at én, du holder meget af, kan glæde sig over, at du har haft nogle nye spændende oplevelser?

I de allerfleste tilfælde ville svarene være »nej« — ikke sandt?

Og hvorfor?

FORDI VORES kærlighedsmoral går ud på, at ét eneste menneske i denne verden skal kunne op- og udfylde alle ens behov for nære følelsesmæssige og erotiske kontakter. Kan vedkommende ikke det, må man pakke nogle af behovene sammen, nøjes med at drømme om dem — eller praktisere dem i det skjulte. Indtil ballonen en dag revner, hvad den jo gør for de fleste (jvf. skilsmisseprocent og gennemtræk).

Det er en illusion, at ét eneste menneske skulle kunne leve op til så overmenneskelige krav.

Derfor er monogamiet, som er institutionaliseret i det traditionelle parforhold, en undertrykkende pestilens, der fremmedgør os fra vore egne følelser og behov.

Men måske er der håb forude.

Vi har nemlig fået en frisindet regering.

Umiddelbart lyder det jo forfættende. Ikke mindst når man betænker, at frisindets ideologiske bannerfører og ministerielle indpisker er rundet af den grundtvigianske højskolebevægelses flagskib i Askov, hvor kronikøren selv har hentet megen inspiration for år tilbage (dog umiddelbart inden den senere undervisningsminister blev ansat).

Men når folk — og ikke mindst politikere og ministre — i den grad slår på tromme for deres eget frisind, så bør der melde sig en sund skepsis. Enten stikker der noget under, eller også må der være noget galt med frisindet — måske begge dele?

Mistanken blev underbygget, da Haarder i en nylig TV-udsendelse om sit frisind kom med følgende programerklæring:

»De vigtigste ting i tilværelsen har ikke et klap med samfundet og politik at gøre.«

MEN HAN HAR allerede fået svar på tiltale. Det skete flere år inden Bertel Bannerfører kom med sin udtalelse, og fra en kvinde, der — måske til nogens

FAKTER TIL NÆSTE

overraskelse — kun har meget lidt til overs for »frisindet«. Suzanne Brøgger hedder hun og siger følgende:

»Frisindet interesserer sig ikke for, hvordan vi kan få sammenhæng i vores liv, meningsfulde venskaber, inderlige forhold, eller hvordan vi skal forene vores privatliv med en politisk kulturkamp overfor atomkraftværker. Frisindet interesserer sig ikke for, om det, vi bidrager til på arbejdspladsen, er i strid modsætning til de livsbetingelser, vi drømmer om i privatlivet og ønsker for vore børn.

Frisindet er oven i købet ligeglad, for det må vi selv om, det står os helt frit om vi vil blive sindsyge og bukke under for de institutionaliserede modsætninger.«

Suzanne Brøggers ord synes at have almen gyldighed, men de er skrevet i en ganske konkret sammenhæng og hensigt — som et led i hendes opgør med den herskende — monogame — kærlighedsmodel og seksualmoral. Og netop fordi denne er en undertrykkende pestilens, der fremmedgør os fra vore følelser og behov, er der blevet indført en række »frisindede« nødløsninger, når det kommer til stykket, ikke rokker en tøddel ved selve modellen — tværtimod. »Frisindet« er måske en *tilsyneladende* frihed fra nogle af de gængse konventioner. Men det er ikke en frihed *til* noget andet og bedre.

OR HVAD SKER DER, når parforholdsballonen revner? Vi haster afsted til det næste »faste parforhold« i den tro, at hvad vi ikke fik opfyldt af ønsker, forventninger og behov hos den første, får vi opfyldt hos den næste. Indtil forventningerne endnu engang bliver gjort til skamme gennem praktisk erfaring. Og alligevel haster de fleste af os atter blindt videre til det næste eksklusive forhold — godt hjulpet på vej af forelskelsens vidunderlige, irrationelle og momentane sindsforstyrrelse.

Virkelighedens verden tvinger os ubevidst til at opgive det livslange monogami, og det erstattes af en nødløsning, som man kunne kalde *polygami* (forhold til flere) på *seriebasis*. Det er accepteret at holde af flere end én — bare ikke på én gang. Suzanne Brøgger kalder det »en tilpasning til »køb-og-smid-væk-papirunderbux-samfundet«. Det er ikke vækst i livskvalitet, men i kvantitet og forbrug, det gælder», siger hun. Men gud hvor er vi blevet frisindede.

Der findes også andre »frisindede« nødløsninger. Som f.eks. hvadman-ikke-ved-har-man-ikke-ondt-af-varianten: »Du må gerne gå i seng med andre, du skal bare ikke fortælle mig om det.«

Den kan føre til mange besynderlige løgnehistorier, når man kommer hjem og skal fortælle, hvorfor man ikke er i helt den sindsstem-

ning, som man plejer at være. Ja, den hjemmeblevne, »bedragne« part kan måske tro at det er hende eller ham, der i virkeligheden er noget galt med, når den anden nu er lidt underlig. Men den legaliserede løgne-aftale er overholdt.

Der er også denne her: »Du må gerne kysse og kramme og danse liderligt med en anden en hel aften, men du må ikke kneppe med vedkommende«.

Eller: »Du må gerne få appetitten ude i byen, bare du spiser hjemme«.

Bevidst selvbedrag og institutionaliseret dobbeltmoral!

SIG SELV er det jo latterligt, at det tillades at man foretager sig næsten alt sammen med en »trede« person, lige bortset fra at få »pels på knagerækken« eller »ål i rusen«. Og skulle man være så heldig/uheldig alligevel at få det, så er det netop dét, man ikke må/ vil/ tør berette om. Det er der dog nogen, der har indset lidt af det vanvittige i, og det har frembragt endnu en »frisindet« variant: Man giver hinanden tilladelse til »seksuel frihed« på aftalt tid og sted, men på den betingelse, at der ikke er *følelser* indblandet.

Fælles for alle de »frigiorte« varianter er, at de tingsliggør seksualiteten, og adskiller den, fra det den egentlig er en integreret del af, nemlig erotik, sanselighed og ømhed og følelsesmæssig nærhed.

Der er tale om en forvridd af virkeligheden, som lader den kon-

ventionelle kærligheds- og seksual- (a)moral stå uantastet, idet den splitter enhver sammenhæng mellem, det man gør, og det man føler og — hvis man tænker sig om — intellektuelt kan forstå.

For når det kommer til stykket, så er det jo ikke selve »seksualakten« (ordet i sig selv er sigende — et led i et skuespil), vi er bange for, men den fortrothed, nærhed og omhed, der som regel følger med.

Altså forbyder eller tillader man ét — for at forhindre noget helt tredje.

ET DER umiddelbart styrer os i dette spil er frygten for at miste hinanden. Og det eneste, vi er sikre på, er, at vi mister hinanden — og os selv. Måske ikke rent fysisk, men så på alle mulige andre områder.

Når vi søger parforholdet, er det et udtryk for ønske om tryghed for os selv og vore børn. Men trygheden er falsk, fordi dens moralske baggrund bygger på løgn og fortællelse, personlig og følelsesmæssig splittethed, og strider imod enhver form for erfaring og rationel tænkning.

Vi vil spærre os selv og hinanden inde i et bur, hvor vi så med stigende grad af vanvid og fremmedgjorthed kan gå frem og tilbage langs tremmerne som løvinden i Zoologisk Have og undre os over, hvad det egentlig er, der sker med os, når vi har lige netop det bur, vi ønsker os.

Med andre ord vi er »på plads« i et elektrisk spændingsfelt, og hver gang vi forsøger at »frigøre« os fra spændingsfeltet, er vi blot med til at forstærke den strøm, som fastholder os.

Og hvem eller hvad har så gavn af at vi er »på plads«? Hvem leverer elektriciteten?

INSANDTEN om ikke Suzanne Brøgger også kan hjælpe os lidt på vej her:

Hvor ville kapitalismen være uden den patriarkalske kernefamilie, den aggressive konkurrence

med dens ejendoms-besatte sex-hysteriske idealdannelse? spørger hun.

Martin Andersen Nexø var inde på noget af det samme, da han i 1906 — midt i sin ungdomsberuelse — holdt en tale i Studenter-samfundet med emnet »Ægteskab og fri Kærlighed« (det var inden han blev en etableret forfatter og æresborger i DDR): *»Det kapitalistiske Samfund har sit bedste Værn i Ægteskabet og sin Rugeplads under den fimsede Dyne, Hjemmet som regel er.«*

Også den herskende kærlighedsmodel og seksualmoral er en afspjeling af de herskende produktionsforhold, og en fastholdelse af disse normer vil forstærke kapitalismens overlevelsessevne.

Og ligesom vi slås mod kapitalismen og dens følger på alle andre områder, hvorfor så ikke også på dette? Dels for at forbedre vore livsvilkår — dels for at svække kapitalismen.

Betyder det så, at vi fra nu af skal nedbryde og udslutte ægteskabet/parforholdet og afskaffe hjemmet og kernefamilien.

Vel næppe helt og aldeles her og nu. Men der er næppe heller nogen tvivl om, at den ejendomsret/dispositionsret til hinanden, som ifølge de konventionelle normer hersker inden for parforholdene, har en snæver sammenhæng med den privatejendomsret og eksklusive dispositionsret over produktionsmidlerne, som er selve grundlaget for det kapitalistiske samfund.

Så længe vi med fortsat sansesmæssig bedøvelse og intellektuel irrationalitet opretholder, accepterer og viderefører disse normer, er vi samtidig med til at videreføre og cementere den kapitalistiske ideologi. Og de herskende formår at holde os på den plads (i buret), hvor de ønsker vi skal forblive.

ET VAR KARL Marx, der allerede i sine »Parismanuskripter« fra 1844/45, hvor han udviklede teorien om fremmedgørelse i det kapitalistiske samfund, gjorde opmærksom på, hvordan menneskets sanser blev ødelagt og overtaget af »ejendomssansen«.

Samtidig gjorde han opmærksom på, at *»afskaffelsen af privatejendomsretten er ... fuldstændige frigørelse af alle menneskelige sanser og kvaliteter...«*

Da den materielle privatejendomsret endnu ikke er afskaffet, vil det måske nok også være lidt vel hurtigt her og nu at satse på en »fuldstændig frigørelse« fra parforholdet.

Men der er alle mulige grunde til at gøre en serie begyndelse og et grundigt forarbejde. Den historiske udvikling er jo ikke altid gået så let og automatisk, som kære gamle Marx forudså.

Derfor kan vi godt allerede nu gå igang med en omdefinering af parforholdet fra at være det Nexø kaldte »rugeplads« og »det bedste værn for det kapitalistiske samfund« til at blive en rugeplads for et åbent erotisk begær og en mangfoldig sanselighed. F.eks. ved at vælge at svare »ja« til alle de diskussionsspørgsmål, der blev stillet i starten.

Om det er let?

Nej, gu' er det ej. Men al sand erkendelse kommer som bekendt gennem praksis. Og kan det blive meget værre end det er?

G HVORFOR så netop tage fat på det nu?

Endnu engang har Suzanne Brøgger et bud:

»Af formand Mao har vi lært, at når de materielle forhold ikke indbyder til øjeblikkelig økonomisk forandring, må der sættes benhårdt på den ideologiske skoling. Og når jeg sætter ind på vores kærlighedsideologi, er det fordi kærligheden nok er det livsområde, vi umiddelbart knytter de største forventninger til, selv om vi har lært at resignere.«

Med tak til Suzanne Brøgger for inspiration og lån af citater fra hendes bog *»Kærlighedens veje og vilde veje«*. ... Og med ønsket om god diskussionslyst og en hyggelig vinter.

krønikøren.

Nyt principgrundlag

KAP har gennem de sidste år diskuteret en tiltrængt revision af principprogrammet fra 1976.

I løbet af januar kommer et forslag til nyt principgrundlag, som skal diskuteres op til partiets kongres i foråret.

Forslaget rummer i en knap og koncentreret form en række konklusioner om forudsætningerne for kommunistisk arbejde i '80'erne. Forudsætninger og argumentationer finder du i partiets løbende materiale og f.eks. i Benito Scocozzas nye bog (omtalt andetsteds her på siden).

Du kan få forslaget ved at ringe eller skrive til kontoret i Studiestræde (se adressen foran i bladet).

Skolingstilbud til københavnere

I løbet af januar starter KAP-København to nye studiekredse om KAPs politik.

Den ene bliver en introduktion til partiets grundlag og arbejde med bl.a. følgende emner: KAPs baggrund og teoretiske grundlag, international politik, klassekampen i dagens Danmark og KAPs syn på kampen for socialisme. Den anden studie kreds er primært beregnet på folk

som allerede har et vist kendskab til partiets grundlag og arbejde. Målet med gruppen er at give grundlag for at tage stilling til evt. optagelse som medlem i partiet. Det konkrete indhold tilrettelægges ud fra gruppens behov.

Som et tilbud til folk som gerne vil vide lidt mere om hvad KAP står for, starter der i løbet af februar en række offentlige møder.

Møderækken annonceres i dagspressen og i KAPs egne udgivelser.

Hvis du er interesseret i at deltage i en af de to studiekredse, så skriv til KAP, Studiestræde 24, 1455 K. og mærk konvolutten enten »symp« eller »intro«.

Skriv inden 10. januar, eller henvend dig direkte til en af de to studiekredsledere.

Introduktionsgruppen starter mandag d. 24. januar (Gasværksvej 12, 5.) med Helle Sigersted som leder (01 22 98 19).

Sympatisergruppen starter mandag d. 17. januar (Haraldsgade 37, 4.) med Niels-Holger Nielsen som leder (01 85 66 82).

Faglig udelingsavis

I løbet af januar udgiver KAP en udelingsavis om overenskomstsituationen.

Avisen vil dels rumme aktuelle kommentarer til de pågående forhandlinger, dels en række kommentarer som peger på hvordan der skal

Socialismen mellem utopi og virkelighed

Benito Scocozza

arbejdes på længere sigt. Den faglige avis kommer i et stort oplag, beregnet til uddeling på arbejdspladser, møder og konferencer.

Ring eller skriv til Studiestræde og fortæl hvor mange eksemplarer du skal bruge.

Ny aktuel bog fra Forlaget KT

»Socialismen mellem utopi og virkelighed« er et oplæg til debat. Den tager sit udgangspunkt i, at socialismens idé befinder sig i krise. Erfaringer fra de samfund, der kalder sig socialistiske, har ikke været gode.

På baggrund af disse erfaringer, som bestående tages op i bogen, sættes socialismen under debat. Benito Scocozza diskuterer de betingelser, hvorunder de første socialistiske revolutioner blev skabt. Han prøver at trække en almen lære af det, der er sket i den »virkeliggjorte socialisme's samfund. Og han forsøger at bruge disse erfaringer til nogle tanker om, hvordan et socialistisk samfund kunne og burde se ud.

Det er en grundlæggende

idé i bogen, at forestillingerne om socialismen må hvile på en forståelse af de kolossale vanskeligheder, et socialistisk samfund må slås med. Samtidig trækkes forskellene på de vilkår op, der findes for socialismen i et industrielt højtudviklet samfund og i et samfund, der — som de hidtidige socialistiske eksperimenter — har været industrielt uudviklede, da revolutionen kom.

Bogen kommer ind på en række konkrete spørgsmål, der melder sig i et socialistisk samfund: Forholdet mellem centralmagten og den lokale magt, det socialistiske demokratis problemer, fagforeningernes rolle, den væbnede magt, osv. osv.

Bogen er et indlæg om det socialistiske perspektiv set med 1980'ernes øjne.

Bogen er på 173 sider og den vejrl. udsalgspris er på kr. 87,-.

Indbetal kr. 93,- på giro 7 08 94 65, Forlaget KT, Studiestræde 24, 1455 Kbh. K. — så får du bogen tilsendt. Mærk girokuponen »Socialismen«.

Vi vender tilbage i næste nr. af KT med nærmere omtale af bogen.

El Salvador Nyt

Mellemamerika og Caribien

EL SALVADOR - NYT nr. 9

Omkring 1. dec. udkommer det nye nummer af El Salvador-kampagnens blad, som udover at informere om befrielseskampen i El Salvador indeholder stof om resten af Mellemamerika og Caribien.

Henvend dig til din lokale kampagne eller til kampagnens kontor på telefon 01 37 14 30 hverdage 16 - 18. Du kan også abonnere på nr. 9 - 12 ved at indbetale 25 kr. på giro 5 02 07 43 mærket El Salvador Nyt 9-12. Bladet dækker aviser og forenede.